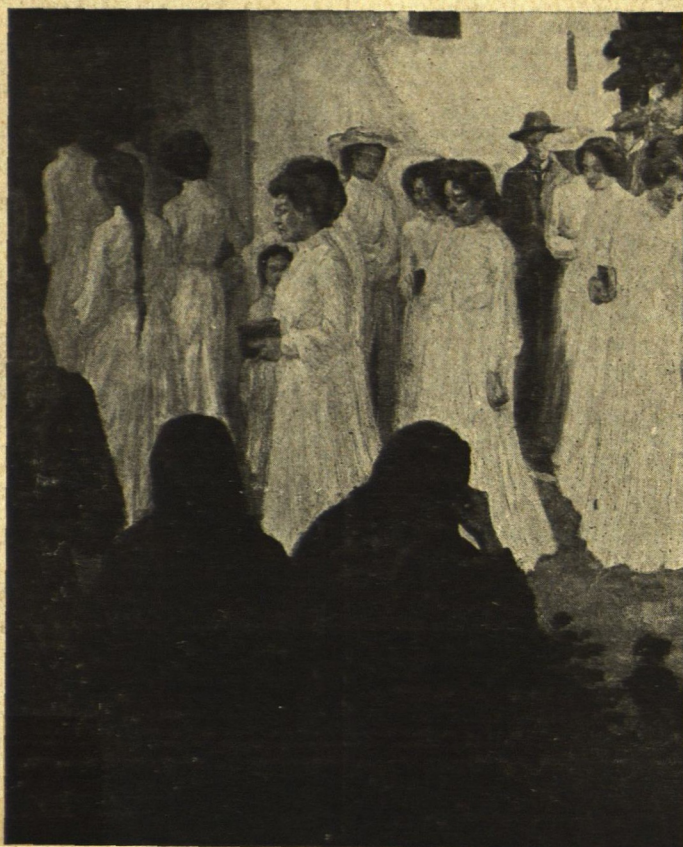

Jaunatnes dārzs

Kristīgais vadonis iesvētamiem

Sastādījis G. ŠAURUMS

Rīgā, 1925

Valtera un Raņas akciju sabiedrības izdevums

Valtera & Rapas akc. sab., Rīgā, izdotās grāmatas:

- Abula, P., Skolas Druvas ābece. Ilustr.
— Skolas Druva. Lasāmā grāmata. Ilustrēta I. un II. daļa.
— Latviešu valodas mācība.
- Adamoviča, F., Dabas mācība. Pēc O. Smeiļa pārstr. I. d. Dzīvnieki. II. d. Stādi. Ilustr.
— un G. Gēliņa, Nedzīvā daba. Pamatskolu kurss. Ilustr. I. daļa. Pirmās ziņas iz minerāloloģijas, fizikas un ķīmijas.
— Nedzīvā daba. II. daļa. Pamatvilkieni magnetismā, elektrībā, akustikā, optikā un mehānikā.
- Allaža, K., Alģebra pamatsk. I. un II. daļa.
— Alģēbrisko uzdevumu krājums pamatskolām. I. un II. daļa.
- Angļu rakstnieki. Izlase skolām. Zem R. O. G. Urcha redakcijas.
— I. sēj. Scott, P., Like Gentleman. With Lettish Notes and Glossary by A. Kārklipā.
- Apiņa, K., Glīt un ātrrakstība (stāvais raksts) skolām un mājām.
- Ašmaņa, K., Latvijas un visp. ģeoloģija. Ilustr.
— Latvijas flora. Ziedaugu noteicējs, sabiedrību kalendārs līdz ar bišu, tehniekiem, ārstniecības un krāšņaugiem. Ar daudz zīmējumiem.
— Augu būve un dzīve. Anatomija, fizioloģija, bioloģija, paleontoloģija. Ilustrēta.
- Bāliņa, A., Dr. Mārtiņa Lutera mazais katķisms mājām un skolām.
— Ābece skolām un mājām, ar bildēm.
- Baloža, E., Praktiska vācu gramatika latviešu pamatskolām.
— Vācu lasāmā grāmata pamatskolām. I. un II. d.
— Baznīcas dziesmas un mēldijas skolām un mājām. Meldijas prof. J. Vitola.
- Berlīna, J., Darba jauzi vēsture. Ar ilustrācijām.
- Bērziņa, P., Tirdzniecības grāmatvešana skolām un pašmācīšanai.
- Bērziņa, R., Jaunības dārzs. Vācu lasāmā grāmata ar latviešu vārdnīcu. Ilustrēta. I, II, un III. sējums.
- Blumberga, Logaritmu tab., parast. jeb Briggā.
- Bokalders, J. un J. Novoselova, Latvijas saimnieciskā ģeogrāfija.
- Bormaņa, J., Latvijas ģeogrāfija. Ilustrēta.
— Fiziskā ģeogrāfija. Ilustrēta.
— Ārpus-Eiropas zemes un Eiropa. Ilustrēta.
- Celma, J., Rēķinu uzdevumu krājums. Ilustrēts. I, II, un III. daļa.
- Cira, A., Fizika. Mācība par gaisu. Vidusskolām un pašmācībai. Ilustr.
— Fizika. Optika. Ilustr.
— Fizika. Mācība par siltumu. Ilustr.
— Fizika. Magnetisms un elektrība. Ilustr.
- Cimzeš, J., Dziesmu rota viru koriem.
- Cuka, O., Dr. Mārtiņa Lutera mazais katķisms skolām.
— Vadonis katķismī. Rokas grāmata skolotājiem.
- Cukura, R., Rēķināšanas teorija. I, II, III. daļa.
- Dauges un Plūdoņa, Lasāmā grāmata pamatsk. Ilustr. I—IV. daļa.
- Dava, J., Skolas draugs. I. daļa. Ābece. Ilustr. — Skolas draugs. II. daļa. Lasāmā grāmata. Ar bildēm.
— Bērnu draugs. Ābece ar ilustrācijām.
— Vadonis pie mācīšanās ābecē.
— Dairrakstība.
- Debes-Adamoviča, Ģeogrāfisks atlants pamatskolām.
- Dēķena, K., Vadonis dzimtenes mācībā. Ar ilustrācijām.
— Ies vēstures kurss skolām. I, II, un III. daļa.
— Ievadijums latviešu valodas mācībā.
— Mana pirmā krievu grāmata. Ar ilustr.
- Dindona, P., Ienesīga sakp- un augkopība. Mācības grāmata pašmācībai, zem- un dārkopības skolām. Sistematiskais kurss. Bagātīgi ilustēta.
- Dīšlera, K., Ģeogrāfija pamatskolām. Pārstrādāts izdevums. Ar ilustrācijām.
- Dombrovska, J., Latviešu mākslas vēsture. Ilustrēta.
- Dravnieka, J., Krievu-latviešu vārdnīca.
— Latviešu-krievu vārdnīca.
— Vācu-latviešu vārdnīca.
— Jaunais vācu tulks. Mācības grāmata pašmāc. — Angļu latv. un latv.-angļu vārdnīca.
- Dreimaņa, A., Fizika skolai un pašmācīšanai. Ar zīm. I, II, III, IV, V, un VI. daļa.
- Dreimaņa, P., Vadonis vispārējā un Latvijas vēsturē. Pamatskolas kurss. Bagātīgi ilustēta. I—III. daļa.
- Dziesmu grāmata skolām. Garīgu dziesm. kr. Dzīļjēvas, K., Poētika (Rakstn. teorija).
— Brīvie domraksti. Metodiska rokas grāmata skolotājiem ar 150 skolēnu darbu paraugiem.
- Ieviņa, Eičes un Sūngaiļa, Aritmetikas uzdevumu krājums, I—IV. daļa.
— Latviešu gramatika.
- Freinberga, K., Praktiskā vācu-latviešu vārdnīca.
- Freidenfelda, K., Epata. Rīta lūgšanas bērniem
— Gaismas avots. Ticības mācība skolām.
— Kristīgais baznīcas vēsture.
- Garīgās dziesmas skolām un sētām, sakopojusi un red. L. Adamovičs, L. un R. Bērziņi
- Gēliņa, E., Kosmogrāfija skolām. Ilustrēta.
- Ģeogrāfiskas sienas kartes skolām. Latvija, Eiropa, Āzija, Āfrika, Amerika, Austrālija, Planiglobs.
- Ģeogrāfiskas konturas skolnieku zīmēšanai. Izdota zem J. D. Novoselova redakcijas. Jauns izdevums. 1) Latvija, 2) Eiropa u. cit.
- Glaezera un Pecolda. Vācu valodas mācība, I. un II. daļa.
- Graudīņa, J., Trigonometrija. Teorija un uzdevumi. I, II, un III. daļa.
- Grotiņa, M., Cetrzīmju logaritmu tabeles
- Guben, M., 30 tautas dziesmas koriem.
- Gulbja, E., Latīņu gramatika. Saisnāts kurss.
— Latīņu sintakse.
— Prima luce (Gaismai austot). Ilustrēta latīņu valodas grāmata.
- Gustava, P., Ķīmijas pamatjēdzieni. I. daļa — neorganiskā, II. d. — organiskā ķīmija. Ilustr.
- Jendes, A., Baznīcas vēsture. Ilustrēta.
— Rēķinu grāmata pamatskolām. I. un II. daļa.
— Vadonis un uzdevumi. Rēķinu uzdevumi ar metodisku vadoni.
- Judiņa, N., Bērnu draugs. Pirmā mājas mācība pareizticīgiem bērniem. (Ābece. Ticības mācība. Rēķini.) Ilustrēta.
- Jurjana, P., Dziesmas skolām.
— Dziesmas pamatskolām.
— Dziesmas zēnu un meiteņu vidus skolām.
— Latviešu tautas dziesmas jauktiem, sieviešu un viru koriem.
- Kalniņa, A., Ienesīga putnkopība. Ilustrēta. Ar krāsainām tabulām.
- Kalniņa, J., Latviešu valodas mācība.
- Kaudziša, R., Garīgās skolas draugs. Katķisms ar pielikumiem.
- Kerbiņa, V., Pasauls zīdītāji-kustoni. Pēc angļu V. Kerbiņa "Manuals of the World" sastādīta. Ar 169 nobilejumiem krāsā.
- Kilces, M., Latviešu stenogrāfija pēc Štolce-Šrei sistēmas. Latviešu valodai pielāgota.
- Kļaušīņa, K., Latviešu rakstniecības vēsture.
- Klepera, A., Filozofijas vēstures kurss.
- Krievkalna, P., Analītiskā ģeometrija.

Jaunatnes dārzs

Kristīgs vadonis iesvētamiem

Sastādījis **G. Šaurums**,

Umurgas mācītājs un Latvijas zinodes grāmatu izdošanas
komisijas loceklis

Rīgā, 1925.

Valtera un Rapas akc. sab. izdevums

Valtera un Rapas
Rīgā, akc. sab. spiestuve
Brīvības ielā № 129/133.

A. Ievads.

Iesvētīšanas dienā jaunieši svinīgā kārtā tiek uzņemti par kristīgās draudzes pilntiesīgiem locekļiem. Ja kāds cilvēks grib iestāties kādā biedrībā, tad viņam labi jāpazīst tās biedrības likumi un noteikumi, pie kuŗas viņš grib piederēt. Tā arī cilvēkam, kas grib būt par kristīgās draudzes locekli, jāpazīst kristīgās draudzes pamats — svētie raksti, jāpazīst arī dziesmu grāmata, jāpazīst evaņģēliskā dievkalpošanas kārtība, evaņģēliuma baznīcas galvenās svētku dienas u. t. t. Ar visu to cilvēkam galvenos vilcienos jāiepazīstas jau priekš iesvētīšanas mācības sākuma, lai tad viņš iesvētīšanas mācībā, mācītāja vadībā, varētu ar visām šīm lietām iepazīties vēl pamatīgāki un tad iesvētīšanas dienā būt pilnīgi skaidrībā par visām kristīgas ticības mācībām un prasībām.

Iesvētīšanas dienā tā tad jaunieši iegūst zināmas tiesības, t. i., piederību pie kristīgas draudzes. Bet visur tiesības uzliek cilvēkam arī zināmus pienākumus. Tā tas ir arī kristīgā draudzē, kur jaunieši tikai tad iegūst tiesības kristīgā draudzē, kad tie ir uzņēmušies pret to zināmus pienākumus. Tādēļ priekš iesvētīšanas iesvētāmiem jādod svinīgs solījums, ka tie 1) turēsies pie ticības uz trīsvienīgo Dievu, 2) paliks pastāvīgi pie šīs ticības un pie evaņģēliuma draudzes mācības, ka mēs tikai no Dieva žēlastības tiekam glābti, 3) milēs Dievu no visas sirds un savu tuvāku kā sevi pašu un 4) uzticīgi izlietos tā Kunga žēlastības līdzekļus t. i. Dieva vārdus un zakramentus. Tikai tad, kad jauniešvētāmie šo solījumu devuši un ticību apliecinājuši, notiek viņu iesvētīšana, t. i. viņu uzņemšana par kristīgās draudzes pilntiesīgiem locekļiem.

Katram jauniešim, kas grib tikt iesvētīts, vispirms nopietni jāpārdomā, vai viņš tomēr varēs ar labu sirdsapziņu dot šos solījumus un arī vēlāk tos savā dzīvē pildīt. Tāgad tak vairs neviens netop spiests nākt pie iesvētīšanas, jo ar iesvētīšanu tagad nav saistīti nekādi laicīgi labumi un priekšrocības, kā tas bija agrāk. Katrs, kas tagad nāk pie iesvētīšanas, nāk labprātīgi, ne no viena nepiespiests. Bet ja kāds grib būt kristīgās draudzes loceklis, tad kristīgai draudzei arī

tiesība no viņa prasīt, lai viņš tā dzīvotu, kā tas pieklājas istam kristīgās draudzes loceklim, kas grib par tādu būt ne tikai vien vārda pēc, bet ar sirdi un dvēseli.

Iesvētišanas diena katram cilvēkam ir viena no ievērojamākām dienām mūžā un katrs cenšas no tās paņemt līdz tās vislabākās atmiņas. Tomēr bieži gadas, ka vai nu aiz iesvētamā vai viņa vecāku vainas, iznāk pavisam otrādi. Un tas ceļas no iesvētišanas dienas nepareizas svinēšanas. Iesvētišanas diena ir ģimenes svētku diena un kā tāda arī svinama starp vistuvākiem ģimenes locekļiem. Bet bieži vien tas netop ievērots, un iesvētišanas diena izvēršas par lielu dzīru dienu, uz kuŗu tiek salūgti daudz viesu un tad netrūkst arī reibinošu dzērienu. Gala iznākums piedzeršanās — pat jauniesvētītais piedzeras — ķildas un kaušanās. Diena, kuŗai jauniesvētītam vajadzēja palikt atmiņā kā visskaistākai un visgaišākai, top viņam par to vistumšāko, kuŗu tas labprāt nēmaz negrib atcerēties. Tā tad neaizmirstiet, jaunie draugi, ka iesvētišanas diena, kā ģimenes svētku diena, ir jāsvin ģimenes locekļu starpā visā nopietnībā un katrā ziņā bez reibinošiem dzērieniem.

Iesvētišanas dienā jauniesvētītiem tiek vēlētas laimes jaunā dzīves ceļā un pasniegtas arī dažādas dāvanas. Ir jau ļoti labi parādīt uzmanību jauniesvētītiem, bet dāvanu ziņā bieži daudz tiek grēkots. Nepareizi ir tas, ka iesvētītiem tiek dāvātas rotas lietas, jo tās pamudina iesvētītos uz lepnību un augstprātību, pamudina tos apmeklēt dažādas izpriecas vietas, lai citu priekšā spidētu ar savām rotām un greznumiem. Un ka, diemžēl, šādās izpriecas vietās tiek piekopta dzeršana un pat netiklība, tas visiem zināms. Bet ja nu gribam parādīt jauniešiem savu uzmanību un mīlestību, tad tas vislabāki izdarāms dāvinot viņiem kaut ko, kas tiem tiešām nestu svētību. Šāda noderīga dāvana būs kāda krietna satura grāmata, vienalga, vai tā nu būtu bībele vai dziesmu grāmata, vai pat kāda laicīga satura grāmata, ja tā jauniesvētītam var sniegt kaut ko viņa prāta vai sirds izkopšanai un izdaiļošanai.

B. Ievadījums Svētos Rakstos.

Svētos rakstus mēs ar svešvārdu saucam par „bībeli“, (biblie), kas grieķu valodā nozīmē „grāmatas“. Bībele sadalās divās lielās daļās: vecā un jaunā derībā. Vecā derība mums stāsta par notikumiem līdz Kristus piedzimšanai, ja unā par Jēzu Kristu un viņa mācekļiem. Katras derības grāmatas

vēl bez tam sadalās 3 šķirās: stāstu grāmatas, mācības grāmatas un praviešu grāmatas.

I. Vecā derība.

a. Stāstu grāmatas.

5 Mozus grāmatas. Viņas stāsta par notikumiem no pasaules radīšanas līdz Mozus nāvei (sk. Bīb. st. 16. l. p.). Agrāk domāja, ka viņas sarakstītas no Mozus, bet jaunākie pētnieki nākuši pie atzišanas, ka viņās tikai daži gabali no Mozus laikiem (apm. 1500 gadus pr. Kristus), bet šīs grāmatas sastādītas laikā no 9. līdz 5. gadu simtenim priekš Kristus no dažādiem stāstu un likumu krājumiem jeb avotiem.

Jozuus grāmata. Viņa stāsta par to, kā Izraēļa bērni Jozuus vadībā iekaro Kanana zemi un to izdala 12 Izraēļa ciltīm.

Soģu grāmata. Satur nostāstus par Izraēļa bērnu soģiem (varoņiem). (Sk. bīb. st. 20. l. p.).

Rutes grāmata stāsta par Dāvida cilts māti Rutī un viņas piedzīvojumiem.

2 Zāmueļa grāmatas stāsta par Dieva vīru Zāmueļi un ķēniņiem Zaulu un Dāvidu (sk. bīb. st. 21. l. p.).

2 Ķēniņu grāmatas stāsta par ķēniņu Zālamanu, valsts dalīšanu, abu valstju ķēniņiem un bojā iešanu (st. bīb. st. 20. l. p.).

2 Laiku grāmatas, kuŗas stāsta par notikumiem no Ādama laikiem līdz Izraēļa bērnu pārnākšanai no Bābeles Jeruzalemē. Viņas galvenā kārtā stāsta par Jūdu valstību, nepiegrīzdamas Izraēļa valstībai gandrīz nekādas vēribas. Šo grāmatu turpinājums ir

Ezras grāmata, kuŗa stāsta par Izraēļa bērnu atgriešanos no Bābeles, un rakstu mācītāja Ezras darbību. (Sk. bīb. (sk. bīb. st. 20. l. p.).

Nehemijas grāmata, kuŗā aprakstīti Nehemijas darbi un dots pārskats par Kanana zemes iedzīvotājiem un pilsētām.

Esteres grāmata stāsta par kādu sievieti, vārdā Esteri, kuŗa Izraēļa bērnus izglābusi no ienaidniekiem, kas tos gribējuši izdeldēt.

Visas šīs grāmatas dibinājas uz dažādiem mutiskiem un rakstiskiem avotiem un šo grāmatu sastādītāji mums nav zināmi.

b. Mācības grāmatas.

Ijaba grāmata. Šī grāmata stāsta par kādu dievbiģīgu vīru Ijabu, kuŗu Dievs pārbauda, atņemdamas tam viņa mantu un ģimeni un uzsūtīdams tam niknu slīmību. Kad Ijabs

tomēr šajās ciešanās no Dieva neatkrit, Dievs viņu bagātīgi svēti un atdod tam agrāko labklājību.

Dāvida dziesmu grāmata. Tā sauc 150 dziesmas vecā derībā. Viņa līdzinās mūsu dziesmu grāmatai (sk. Dz. gr.). Kristīgā draudze viņai parāda lielu cienību, likdama to iesiet kopā ar jauno derību.

Zālamana sakāmi vārdi. Kā visām tautām, tā arī jūdiem bij savas gara mantas. Šinī grāmatā sakopoti ap 400 sakāmu vārdu, kas mums grib rādīt uz dievbijības dibinātu tikumisko dzīvi kā īsto dzīves gudrību.

Zālamans mācītājs. Šinī grāmatā tiek daudz spriests un runāts par visu lietu nevērtību un iznīcību (pesimistiskais pasaules uzskats). Ši ir vienīgā tāda satura grāmata visā bibelē. Viņa sarakstīta 3. g. simt. pr. Kr. un viņā stipri nomanāms tā laika grieķu prātniecības iespaids.

Zālamana augstā dziesma ir mīlestības un kāzu dziesmu krājums, ko mēdz izskaidrot allegoriskā (t. i. pārnestā) nozīmē kā Dieva mīlestību uz Izraēļa tautu vai Jēzus mīlestību uz kristīgo draudzi.

c. Praviešu grāmatas.

Praviešu grāmatas sadala 4 lielo praviešu (Jezajas, Jeremijas, Eceķieļa un Daniēļa) grāmatās un 12 mazo praviešu grāmatās.

Jezajas grāmata — viena no lielākām vecās derības grāmatām. Viņā atrodam dažādas papriekšsludināšanas par Izraēļa tautas nākotni. Izraēļa tauta atkritusi no Dieva, un pravietis pasludina, ka Dievs viņu sodīs ar to, ka tā zaudēs savu politisko patstāvību, bet ka tomēr reiz nāks **Pestītājs**, kas savus ļaudis atpestīs. Īpaši ievērojama ir 53. nodaļa, kur iet runa par Dieva kalpa, t. i. Kristus ciešanām. Pravietis Jezaja dzīvoja 8. gadu simt. pr. Kristus, tomēr grāmatā ir vietas, kur iet runa par jaunākiem notikumiem, tādēļ pieņem, ka šīs grāmatas pēdējās nodaļas, ar 40. sākot, ir vēlāk sarakstītas.

Jeremijas grāmata. Jeremija sludina Jūdu valsts izpostīšanu un jūdu bojā iešanu. Viņš arī dabū piedzīvot savu papriekšsludinājumu piepildīšanu un uz izpostītās Jeruzalemes drupām stāvēdams, dzied savas **raudu dziesmas**, kurās izpaužas viņa sāpes par savas tautas postu. (Skat. bib. st. 22. l. p.).

Eceķieļa grāmata. Eceķiēls, tāpat kā Jeremija, sludina Dieva sodu par Jeruzalemi, bet kad šis sods par Jeruzalemi un Izraēļa tautu nācis, viņš sludina savai tautai pestīšanu un jaunās Dieva valstības godību.

Dāniēļa grāmata stāsta par Daniēļa piedzīvojumiem ķēniņa Nebukadnecara laikā. Viņa sarakstīta 2. gadu simtenī priekš Kristus.

* * *

12 mazo praviešu grāmatas ir: Ozejas, Joeļa, Amosa, Obadjas, Jonas, Mikus, Nakuma, Abakuka, Cevanijas, Agajus, Čakarija un Malakijus grāmatas.

Visi šie pravieši, tāpat kā lielie, sludina Izraēļa tautai Dieva sodu par viņas grēkiem un, kad tā atgriežas — Dieva žēlastību un pestīšanu. Ievērojamākie no šiem praviešiem ir Amos, kas pazīstams ar saviem dedzīgiem sprediķiem pret Izraēļa vareniem, Mikus, kas Izraēļa tautai sludina pestīšanu un min pat kā Pestītāja dzimšanas vietu Betlemes pilsētiņu, un Malakius, kā visjaunākais pravietis, kas sludina drīzu Pestītāja nākšanu pasaulē.

d. Apokrifu grāmatas.

Augšā minētās grāmatas sauc par kanoniskām (kanon = mēraukla, ar kuŗu varam mērot, vai mums ir īstena ticība un dzīve). Dažās bibelēs uzņemtas arī apokrifu (t. i. apslēptās) grāmatas, kas pie svētiem rakstiem gan nav piešķaitāmas, bet tomēr ir derīgas un labi lasāmas. Viņas pēc sava satura ir gan vēsturīgas (piem. Makabiešu grāmatas, pielikumi pie Esteres un Daniēļa grāmatām u. c.), gan arī pamācoša satura (piem. Zālamana un Zīraka gudrības grāmatas). Šīs grāmatas sarakstītas beidzamos gadu simteņos priekš Kristus un pat vēl Kristus laikā. Lielākā daļa no šīm grāmatām sarakstītas grieķu valodā, kamēr vecās derības kanoniskās grāmatas sarakstītas ēbrēju valodā.

II. Jaunā derība.

a. Stāstu grāmatas.

Mateus evaņģelijs. Mateus bij viens no Jēzus mācekļiem, kas tad savā evaņģelijā (t. i. priecās mācībā) uzrakstījis gan savus paša piedzīvojumus, gan izlietojis arī citus avotus. Viņa nolūks ir — rādīt, ka Kristus ir bijis vecās derības apsolutais Pestītājs, tāpēc viņš arī kādas 75 reizas atsaucas uz veco derību. Kad šis evaņģelijs sarakstīts, nav droši nosakāms. Domājams, ka ap Jeruzalemes izpostīšanas laiku (70. g. pēc Kr.), vai arī drīz pēc tam. Viņš stāsta par Kristus piedzimšanu, viņa atklāto darbību Galilejā un Judejā, par Kristus ciešanu, miršanu un augšāmcelšanos.

Markus evaņģelijs. Evaņģelija sarakstītājs Jānis Markus gan nebij tiešs Kristus mācekļis, bet stāvēja ciešā sakarā ar apustuli Pēteri, kuŗu viņš pavadīja tā misijas ceļojumos un tad savā evaņģelijā uzrakstīja to, ko viņš no Pētera bij dzirdējis. Viņš sāk savu evaņģeliju ar Kristus atklātās darbības sākumu un beidz ar debessbraukšanu. Viņa nolūks ir — attēlot Jēzus dievišķo personu tā, ka tā modina ticību. Markus evaņģelijs ir vecākais no evaņģēlijiem un sarakstīts jau priekš Jeruzalemes izpostīšanas.

Lūkas evaņģelijs. Lūkas pēc sava amata bij ārsts, kuŗš pavadīja apustuli Pāvilu dažos viņa misijas ceļojumos. Pie viņa griežas kāds vīrs, vārdā Teofilis, ar lūgumu, sniegt viņam skaidras ziņas par Jēzus dzīvi un darbiem. Viņš rūpīgi izpēta visus rakstus un ziņas par Kristus dzīvi un tad uz šiem pētījumiem pamatodamies saraksta savu evaņģeliju ap Jeruzalemes izpostīšanas laiku.

Iepriekšējos 3 evaņģēlijus sauc par „sinoptiķiem“, tāpēc ka viņi apskata Jēzus dzīvi un darbus no viena redzes stāvokļa. Mateus un Lūkas evaņģēliji ņēmuši arī daudz ziņu no Markus evaņģelija. Atsevišķu vietu ieņem 4. Jāņa evaņģēlijs.

Jāņa evaņģēlijs. Šo evaņģeliju sarakstījis apustulis Jānis. Viņš atšķiras no iepriekšējiem trim evaņģēlijiem ar savu prātniecisko raksturu un sarakstītāja cenšanos, katram stāstam pievienot kādu ideju jeb jēdzienu. Viņš satur arī vairākas Jēzus runas, kas stiepjas caur vairākām nodaļām. Evaņģelija nolūks ir pierādīt, ka Kristus ir Dieva Dēls un ka tam, kas uz viņu tic, ir dzīvība iekš viņa.

Apustuļu darbu grāmata. Ši grāmata arī pieder pie stāstu grāmatām, jo viņa stāsta par Jēzus mācekļu dzīvi un darbiem pēc Kristus debessbraukšanas. Grāmatas pirmā puse stāsta galvenā kārtā par apustuļiem Pēteri un Jāni, otra turpretim par apustuli Pāvilu un viņa misijas ceļojumiem. Šo grāmatu sarakstījis ārsts Lūkas, un viņa ir tiešs Lūkasa evaņģelija turpinājums. Viņa sarakstīta kādus gadus pēc Lūkasa evaņģelija (ap 75. g. pēc Kr.).

b. Mācības grāmatas.

Par mācības grāmatām jaunā derībā sauc tās vēstules, kuŗas ir rakstījuši mācekļi savām draudzēm, kuŗas tie bij dibinājuši, sniegdami šīm draudzēm dažādas pamācības. Visvairāk šādu vēstuļu—13 skaitā ir rakstījis apustulis Pāvils. Viņa rakstītās vēstules ir sekošas: a) draudzēm: vēstule (grāmata) Romiešiem, 2 vēstules Korintiešiem, Ga-

latiešiem, Eveziešiem, Vīlīpiešiem, Kolosiešiem, 2 vēstules Tesalonīkiešiem; b) atsevišķām personām: 2 vēstules Timoteum, Titum un Vilemonam.

Savas vēstules Pāvils rakstījis draudzēm, kuŗas tas nodibinājis. Bieži gadījās, ka pēc Pāvila aiziešanas no viņa dibinātās draudzēs ieradās viltus mācītāji, kas mācīja un sludināja pavisam kaut ko citu, nekā Pāvils. Draudzes griezās rakstiski pie Pāvila, lūgdamas pēc paskaidrojumiem vienā vai otrā jautājumā. Pāvils arī labprāt izpilda šos lūgumus un dod plašus paskaidrojumus, pielikdams savās vēstulēs arī dažādas pamācības, gan uzslavēdams draudžu centību, gan atkal nosodīdams viņu mazticību un kristīgiem necienīgu izturēšanos. Tikai viena vēstule šai ziņā ir izņēmums. Tā ir Romiešu grāmata, kuŗu Pāvils rakstījis Romas kristīgai draudzei. Šī draudze nebij no viņa dibināta un bij viņam sveša, bet viņš zin, ka agri vai vēl viņš tomēr reiz nonāks Romā un tāpēc viņš grib jau iepriekš iepazīstināt romiešus ar savu mācību. Šī Romiešu grāmata ir vissvarīgākā no Pāvila vēstulēm, kur vispilnīgāki izteikta viņa mācība un uzskati, pie kam īpaši uzsverta ticības lielā nozīme. Visvecākā no Pāvila vēstulēm un līdz ar to arī visvecākā jaunās derības grāmata ir pirmā Tesalonīkiešu grāmata, kas rakstīta 49. gadā pēc Kristus dzimšanas.

No citiem apustuļiem sarakstītas šādas grāmatas: 2 Pētera grāmatas, 3 Jāņa grāmatas, Ebreju grāmata, Jēkaba grāmata un Judas grāmata. Visas šīs grāmatas grib dot draudzēm dažādas pamācības un paskubināt tās turēties pretīm viltus mācītājiem.

c. Praviešu grāmatas.

Jāņa parādīšanas grāmata. Šī grāmata sarakstīta no apustuļa Jāņa ap pirmā gadu simteņa beigām pēc Kr. Jānis bij ticis no ķeizara Domicina izsūtīts uz Patmos salu, kur tas redzēja kādu parādību un to tad uzrakstīja savā parādīšanas grāmatā. Tur attēlotas dažādas parādības sakarā ar tā Kunga atnākšanu uz pastara tiesu un 1000 gadu miera valstības nodibināšanu. Daudz cilvēku gribējuši šīs parādības attiecināt uz mūsu laikiem un pat izrēķināt pastara dienas eestāšanās laiku pēc tiem skaitļiem, kas šīnī grāmatā atrodami, bet rēķini aizvien izrādījušies aplami, jo šie cilvēki aizmirsuši, ka par šīs dienas nākšanu zin vienīgi tas Tēvs debesis. Grāmatā tomēr daudz jauku vietu un ticības stiprināšanai viņa ļoti noderīga.

Visas jaunās derības grāmatas sarakstītas grieķu valodā.

C. Bibeles pārles.

23. Dāv. dz.

Labais gans.

Tas Kungs ir mans gans, man netrūks nenieka.
Viņš man liek ganīties uz zāļainām ganībām,
Viņš mani vada pie palēna ūdens;
Viņš atspirdzina manu dvēseli.

Viņš mani ved uz taisnības ceļiem sava vārda labad.
Jebšu es ari staigātu nāves ēnas ielejā,
Taču ļaunuma nebīstos, jo tu esi pie manis,
Tavs koks un tavs zizls mani iepriecina.

Tu sataisi manā priekšā galdū
pret maniem ienaidniekiem.
Tu svaidi manu galvu ar elji,
mans biķeris ir papildnam pieliets.

Tiešām, labums un žēlastība mani pavadīs visu manu mūžu,
un es palikšu tā Kunga namā vienumēr.

73. Dāv. dz.

Nešaubīga ticība.

Pie tevis es palieku vienumēr;
Tu mani turi pie manas labās rokas.

Tu mani vadīsi pēc sava padoma,
un pēc mani uzņemsi godā.

Kad tu esi mans,
tad man nevajaga ne debess, ne zemes.

Jebšu man ari mirtu miesa un sirds,
taču tu, Dievs, esi manas sirds patvērumis un mana daļa mūžīgi.

103. Dāv. dz.

Teici to Kungu!

Teici to Kungu, mana dvēsele,
un viss, kas iekš manis, viņa svēto vārdu.

Teici to Kungu, mana dvēsele,
un neaizmirsti, ko viņš tev laba darijis.

Viņš piedod visus tavus grēkus
un dziedina visas tavas vainas.

Viņš izglābj tavu dvēseli no samaitāšanas
un puško tevi ar žēlastību un apžēlošanu.

Uzticīgais sargs.

Es paceļu savas acis uz tiem kalniem,
no kuŗienes man nāk palīdzība.

Mana palīdzība nāk no tā Kunga,
kas debesi un zemi radījis.

Viņš tavai kājai neliks slidēt;
kas tevi sargā, tas nesnauž.

Raugi Izraēļa sargs
nesnauž un neguļ.

Tas Kungs tevi pasargā;
tas Kungs ir tava ēna pa tavu labo roku,
Ka dienā saule tevi nespiež,
nedz mēnesis naktī.

Tas Kungs lai tevi sargā no visa ļauna;
lai viņš sargā tavu dvēseli.

Tas Kungs lai pasargā tavu ieiešanu un iziešanu,
no šī laika mūžīgi.

Jez. 53.

Par mums!

Tiešām, viņš nesa mūsu sērgas
un uzkrāvās mūsu sāpes;

Bet mēs viņu turējām par sodītu,
Dieva sasīstu un nospaidītu.

Bet viņš mūsu pārkāpumu dēļ ir ievainots
un mūsu grēku dēļ sagrauzts.

Tā sodība guļ uz viņa, caur ko mums miers nāk,
un caur viņa brūcēm mēs esam dziedināti.

Mat. ev. 5.

Svētīgi cilvēki.

Svētīgi tie garā nabagi,
jo debesu valstība viņiem pieder.

Svētīgi tie, kam ir bēdas,
jo tie taps iepriecināti.

Svētīgi tie lēnprātīgie,
jo tie to zemi iemantos.

Svētīgi tie, kas izsalkuši un kam slāpst pēc taisnības,
jo tie taps piepildīti.

Svētīgi tie sirdsžēļīgie,
jo tie žēlastību dabūs.

Svētīgi tie sirdsšķistie,
jo tie Dievu redzēs.
Svētīgi tie, kas mieru tur,
jo tie taps saukti Dieva bērni.
Svētīgi tie, kas taisnības dēļ vajāti,
jo debesu valstība viņiem pieder.

Rom. gr. 11.

Gods un slava mūsu Dievam!

Ak Dieva bagātības
un godības un atzišanas dziļums!
Cik neizmanāmas ir viņa tiesas
un neizdibināmi viņa ceļi!
Jo kas ir atzinis tā Kunga prātu,
jeb kas ir bijis viņam padomadevējs?
Jeb kas viņam papriekš devis,
kā tam taptu atmaksāts?
Jo no viņa un caur viņu un uz viņu ir visas lietas.
Viņam lai ir gods mūžīgi! Amen.

I. Kor. gr. 13.

Mīlestības augstā dziesma.

Ja es runātu ar cilvēku un eņģeļu mēlēm,
un man nebūtu mīlestības,
tad es būtu skanīgs varš jeb zvanīgs zvārgulis.
Un ja man būtu praviešu mācība,
un ja es zinātu visus noslēpumus un visu atzišanu,
un ja man būtu visa ticība, tā ka es varētu kalnus pārcelt,
un man nebūtu mīlestības, tad es neesmu nekas.
Un ja es visu savu mantu dotu nabagiem,
un ja es savu miesu nodotu, ka taptu sadedzināts,
un man nebūtu mīlestības, tad tas man nelīdzētu nenieka.
Mīlestība ir lēnprātīga, ir laipnīga,
mīlestība neskauž, mīlestība nelielās,
tā neuzpūšas, tā neturās netikli.
Tā nemeklē savu labumu,
tā neapskaistas, tā nedomā uz ļaunu,
Tā nepriecājas par netaisnību
bet tā priecājas par patiesību.
Tā aplāj visu, tā tic visu,
Tā cerē visu, tā panes visu.
Mīlestība nekad nebeidzas,
jebšu gan praviešu mācības mitēsies,
un jebšu valodas beigsies,
un jebšu atzišana mitēsies.

Bet nu paliek ticība, cerība un mīlestība, šās trīs:
bet lielākā no tām ir mīlestība.
Dzenaties pēc mīlestības!

Vilip. gr. 3.

Uz priekšu!

Ne it kā es to jau būtu dabūjis, vai jau būtu pilnīgs;
bet es tam dzenos pakal, vai es to arī gan varētu satvert,
tā kā arī es esmu satverts no Kristus Jezus.

Brāļi, man nešķiet,
ka to jau esmu satvēris.

Bet to vien saku: aizmirsdams to, kas ir pakalā,
es stiepjos uz to, kas ir priekšā,
es dzenos uz to mērķi, pēc tās goda maksas,
uz ko Dievs debesis aicina iekš Kristus Jezus.

Jāņa p. gr. 7.

Kas tie tādi priekš tā Kunga goda krēsla?

Kas tie tādi, kas apģērbti ar baltām gaŗām drēbēm,
un no kuŗienes tie nākuši?

„Šie ir tie, kas ir nākuši no lielām bēdām,
un ir mazgājuši savas drēbes,
un tās balinājuši tā jēra asinīs;

Tādēļ tie ir Dieva goda krēsla priekšā
un viņam kalpo dienām un naktīm viņa namā,
un kas sēž uz tā goda krēsla, tas tos apēnos.

Ne tie vairs izsalks, ne tiem vairs slāps;
nei saule, nei kāds karstums
tos vairs nospiedīs;

Jo tas jērs, kas ir vidū priekš tā goda krēsla, tos ganīs
un tos vadīs pie dzīviem ūdens avotiem,
un Dievs nožāvēs visas asaras no viņu acīm.“

D. Bibeles panti.

(Lutera mazā katķisma kārtībā).

I.

Jo tik ļoti Dievs pasauli mīlējis, ka viņš savu vienpiedzimušo Dēlu devis, ka visiem tiem, kas tic uz viņu, nebūs pazust, bet dabūt mūžīgu dzīvošanu. Jāņa ev. 3, 16.

Tev būs Dievu, savu Kungu, mīļot no visas savas sirds un no visas savas dvēseles un no visa sava prāta. Šis ir tas pir-

mais un tas augstākais bauslis. Bet tas otrs tam līdz: tev būs savu tuvāku mīlēt kā sevi pašu. Mat. ev. 22, 37—39.

Pavēli tam Kungam savu ceļu un cerē uz viņu, tad viņš gan darīs. 37. Dāv. dz. 5.

Svēts, svēts, svēts ir tas Kungs Cebaot, visa zeme ir pilna viņa godības. Jez. 6, 3.

Lūdziet, tad jums taps dots; meklējiet, tad jūs atradīsiet; kladzinājiet, tad jums taps atvērts. Mat. ev. 7, 7.

Ja kur divi vai trīs ir sapulcināti manā vārdā, tur es esmu viņu vidū. Mat. ev. 18, 20.

Tiešām svētīgi tie, kas Dieva vārdu dzird un to pasargā. Lūk. ev. 11, 28.

Jūs bērni, esiet paklausīgi tiem vecākiem visās lietās, jo tas tam Kungam labi patīk. Kol. gr. 3, 20.

Dodiet ķeizaram, kas ķeizaram pieder, un Dievam, kas Dievam pieder. Mat. ev. 22, 21.

Ko jūs darījuši vienam no šiem maniem vismazākiem brāļiem, to jūs man esat darījuši. Mat. ev. 25, 40.

Ko Dievs ir savienojis, to nevienam cilvēkam nebūs šķirt. Mat. ev. 19, 6.

Neesiet cits cita nastas, un tā jūs piepildīsiet Kristus bausību. Gal. gr. 6, 2.

Ja kas negrib strādāt, tam arī nebūs ēst. 2. Tes. gr. 3, 10.

Neaizmirstiet labu darīt un izdalīt, jo tādi upuri Dievam labi patīk. Ebr. gr. 13, 16.

Tādēļ noliekat melus un runājiet patiesību, ikviens ar savu tuvāku, jo mēs esam locekļi savā starpā. Evez. gr. 4, 25.

Tad nu visu, ko jūs gribat, lai cilvēki jums dara, tāpat darait arī jūs viņiem. Mat. ev. 7, 12.

Bet pats tas miera Dievs lai jūs svētī caur caurim, un viss jūsu gars un dvēsele un miesa lai bezvainīgi top pasargāti uz mūsu Kunga Jezus Kristus atnākšanu. 1. Tes. gr. 5, 23.

II.

Svētīgi tie, kas neredz un tomēr tic. Lūk. ev. 20, 29.

Debasis izteic tā stiprā Dieva godu, un izplatījums pasludina viņa rokas darbu. 19. Dāv. dz. 2.

Ikviens laba dāvana un ikviens pilnīgs dāvinājums nāk zemē no augšienes, no tā gaismas Tēva, pie kā nav nekādas pārmišanās, nedz pārvēršanās ēnas. Jēk. gr. 1, 17.

Un tā pestīšana nav caur citu nevienu, jo aridzan cits vārds apakš debess cilvēkiem nav dots, caur ko mums būs mūžīgi dzīvot. Apust. d. 4, 12.

Tas ir patiesīgs un augsti pieņemams vārds, ka Kristus Jēzus ir nācis pasaulē grēciniekus izglābt, starp kuriem es esmu tas lielākais. 1. Tim. gr. 1, 15.

Jēzus Kristus, tas pats vakar un šodien un mūžīgi. Ebr. gr. 13, 8.

Ja kas nepiedzem caur ūdeni un Garu, tas nevar ieiet Dieva valstībā. Kas piedzimis no miesas, tas ir miesa, un kas piedzimis no Gara, tas ir gars. Jāņa ev. 3, 5—6.

Bet tā Gara auglis ir: mīlestība, līgsmība, miers, pacietība, laipnība, labprātība, ticība, lēnprātība, sātība. Gal. gr. 5, 22.

Nebīsties, tu mazais ganāmais pulciņ! jo jūsu Tēva žēlīgais prāts ir, jums dot to valstību. Lūk. ev. 12, 32.

Es esmu tā augšāmcelšanās un tā dzīvība; kas tic uz mani, jebšu tas būtu miris, tas dzīvos. Un ikviens, kas dzīvo un tic uz mani, tas nemirs ne mūžam. Jāņa ev. 11, 25—26.

Ko acs nav redzējusi, un auss nav dzirdējusi, un kas neviena cilvēka sirdī nav nācis, to Dievs ir sataisījis tiem, kas viņu mīlo. 1. Kor. 2, 9.

III.

Un ko jūs lūgsiet manā vārdā, to es gribu darīt, lai tas Tēvs top godāts iekš tā Dēla. Jāņa ev. 14, 13.

Esiet modri un lūdziet Dievu, kā jūs neiekrītat kārdināšanā. Gars gan ir labprātīgs, bet miesa ir vāja.

Mat. ev. 26, 41.

IV.

Un jums būs atjaunoties savā sirds prātā un garā, un apvilkt to jauno cilvēku, kas pēc Dieva radīts patiesā taisnībā un svētībā. Evez. gr. 4, 23—24.

V.

Redzi, es stāvu priekš durvīm un klaudzīnu: ja kas manu balsi klausīs un durvis atvērs, pie tā es ieiešu un to vakarēdienu turēšu ar viņu un viņš ar mani. Jāņa par. gr. 3, 20.

Svētīgi ir tie, kas ir aicināti uz tā jēra kāzumielastu. Jāņa par. gr. 19, 9.

E. Bibeles stāsti.

I. Vecā derība.

a). Pirmvēsture. (1. Moz. gr. 1—11.).

Pasaules radišana. Iesākumā Dievs radija debesis un zemi. Zeme bij tukša un tumša, un Dieva Gars lidinājās pa ūdeņu virsu. Tad Dievs ķērās pie pasaules veidošanas, šo darbu veicdams 6 dienās. Pirmā dienā Dievs sacīja: „Lai top gaisma“, kas arī notika. Dievs nosauca gaismu par dienu un tumsību par nakti. Otrā dienā Dievs sacīja: „Lai top izplatījums“. Tā arī notika un izplatījumu Dievs nosauca par debesīm. Trešā dienā Dievs sacīja: „Lai ūdens krājas vienā vietā, kā sausums top redzams“. Kad tas bij noticis, Dievs nosauca sausumu par zemi un ūdens krājumu par jūru. Tai pašā dienā Dievs vēl sacīja: „Lai zeme izdod zaļumu, zāli un auglīgus kokus“. Tā arī notika. Ceturtā dienā Dievs radija sauli, mēnesi un zvaigznes. Saulei viņš lika spīdēt dienā, bet mēnesim un zvaigznēm naktī. Piektā dienā Dievs radija visādus ūdens dzīvniekus un putnus, sestā — visādus lopus, tārpus un zemes zvērus. Beidzot Dievs radija cilvēku pēc savas līdzības, kas lai būtu valdnieks pār visu. Cilvēku viņš taisīja no zemes pišļiem un iepūta viņa nāsis dzīvības dvasi. Pirmo cilvēku Dievs nosauca par Adamu un ierādīja viņam par mitekli paradīzes dārzu. Septītā dienā Dievs dusēja no saviem darbiem un iestādīja šo dienu par dusēšanas dienu.

Adams un Ieva. Adams dzīvoja paradīzes dārzā, kur tam Dievs pieveda visādus dzīvniekus un zvērus, bet starp tiem nebija neviena, kas tam būtu varējis palīdzēt. Dievs, redzēdams Adama vientulību, radija sievieti, kuŗu nosauca par Ievu un pieveda to Adamam. Dievs atvēlēja viņiem ēst no visiem dārza augļiem, tikai ne no ļauna un laba atzišanas koka, piedraudēdams viņiem ar nāvi, ja viņi no šī koka augļiem ēdīsot. Dārza kustoņu starpā atradās arī čūska, kas bij gudrāka un viltīgāka par citiem zvēriem. Viņa pavedināja cilvēkus ēst no aizliegtā koka augļiem, sacīdama, ka viņi vis nemiršot, bet tapšot līdzīgi Dievam. Cilvēki nespēja atturēties pretīm šādai kārdināšanai un ēda aizliegtos augļus. Kad tie bij ēduši, tie dzirdēja Dieva balsi. Baidīdamies no Dieva dusmām, tie apslēpās. Dievs par šādu nepaklausību izdzina Adamu un Ievu no paradīzes dārza, likdams viņiem sviedriem vaigā pelnīt savu uzturu.

Kains un Abels. Adamam un Ievai bij vairāk bērnu. Viens no tiem bij Kains, kas nodarbojās ar zemkopību, otrs, Abels, bij gans. Reiz viņi upurēja Dievam, bet Dievs uzlūkoja žēlīgi

vienīgi Abela upuri. Kains saskaitās un nokava savu brāli Abelu. Par to Dievs viņu sodīja, likdams viņam kļūt par tekuli un bēguli virs zemes.

Noa un ūdens plūdi. Arvienu vairāk radās virs zemes cilvēku, bet līdz ar tiem vairojās arī ļaunums. Tad Dievam palika žēl, ka viņš cilvēkus radījis un viņš nodomāja tos iznīcināt. Tikai viens virs, vārdā Noa, atrada Dieva priekšā žēlastību. Dievs viņam pavēlēja būvēt lielu šķirstu un ieiet tajā ar visu savu dzimtu, līdzņemot arī no visiem dzīvniekiem pa pārim. Kad tas bij noticis, Dievs sūtīja ūdeni s p l ū d u s. Lija lietus 40 dienas un naktis, tā ka ūdens pacēlās pāri pār visiem kalniem, un visi dzīvie radījumi virs zemes tapa izdeldēti. Tad Dievs atcerējās Noa un lika ūdeņiem apstāties, tā ka Noa šķirsts nolaidās uz Ararata kalniem. Kad zeme bij nožuvusi, Noa izgāja no šķirsta ar visiem, kas tur bij iekšā un atnesa tam Kungam pateicības upuri. Dievs solīja turpmāk vairs nenolādēt zemi cilvēku dēļ, jo cilvēku sirds prāts esot ļauns no mazām dienām. No Noa trim dēliem: Z e m a, K a m a un J a f e t a cēlušās visas tautas virs zemes.

b). Izraeļa tautas vectēvi. (1. Moz. gr. 12—50).

Abraams. Abraama tēvs Tarus dzīvoja Mezopotamijā un kalpoja elkiem. Tad Dievs pavēlēja Abraamam iziet no savas dzimtenes un doties uz to zemi, ko viņš tam rādīšot, solidams Abraamu darīt par lielu tautu. Abraams paklausīja tam Kungam un ar saviem piederīgiem aizgāja uz K a n a n a z e m i, kurš tas Kungs apsolija viņa dzimumam. Še Abraams apmetās kopā ar savu brāļa dēlu L a t u, kuram tāpat kā Abraamam bij daudz lopu, tā ka zeme tos visus nespēja uzturēt. Gribēdams izbēgt ķildām, Abraams šķīrās no Lata un apmetās pie Mamres ozoliem. — Pēc tam Dievs pārbaudīja Abraamu, pavēlēdams viņam upurēt vienīgo dēlu Izaku. Abraams kopā ar Izaku un pavadoņiem devās uz Morijas zemi, lai tur upurētu savu dēlu tam Kungam. Kad viņš jau savu roku bij pacēlis, lai nonāvētu savu dēlu, tā Kunga eņģelis viņu aizkavēja no šī nodoma izvešanas, sacīdams, ka Dievs gribējis tikai pārbaudīt viņa ticību. Par šādu paklausību un ticību Dievs svētīja Abraamu, solidams vairot viņa dzimumu, kā smiltis jūrmalā un zvaigznes pie debess.

Izaks. Abraama dēls Izaks apņēma Rebeku par sievu un viņiem bij divi dēli, dvīņi E s a v s un J ē k a b s. No tiem Rebeka visvairāk mīlēja Jēkabu un pamudināja to viltīgā kārtā iegūt tēva svētību. Viltība izdevās. un Jēkabs saņēma tēva svētību. Par to viņa brālis Esavs viņu ienīdēja, ka tam bij jāatstāj tēva mājas un jādodas svešumā.

Jēkabs. Jēkabs nonāca pie kādas akas, kur gani dzirdīja savus lopus. Jēkabs tiem palīdzēja un gāja tiem līdz uz viņu māju pie Labana, sava mātes brāļa, un palika tur dzīvot. Kad Labans tam prasīja, kādu algu tas gribot par savu kalpošanu, Jēkabs sacīja, ka gribot 7 gadus kalpot par Raeli, Labana jaunāko meitu. Pēc septiņiem gadiem Labans tam negribēja dot Raeli, bet deva savu vecāko meitu Leu, likdams tam kalpot vēl 7 gadus. par Raeli, ko Jēkabs arī darīja un tad dabūja Raeli. Viņam no Leas piedzima 10 dēli un no Raelis 2 — Jāzeps un Benjamiņš. Jēkabs kļuva ļoti bagāts ganamiem pulkiem un, nevarēdams ilgāk satikt ar Labanu, nolēma griezties atpakaļ uz dzimteni. Dzimtenē tas satika savu brāli Esavu, pret kuru tas bij apgrēkojies, tomēr viņi izlīga un Esavs atgriezās uz savu dzīves vietu.

Jāzeps. Jēkaba dēli ganija sava tēva lopus. Vecākie brāļi darīja visādus nedarbus, par ko Jāzeps pastāstīja tēvam. Tēvs arī viņu vairāk mīlēja par citiem brāļiem un to apdāvināja, kas izsauca brāļos naidu un skaudību. Naidis vēl vairāk pavairojās, kad Jāzeps tiem stāstīja savus sapņus, kuŗos brāļi un pat vecāki esot zemojušies Jāzēpa priekšā. Beidzot brāļi sagrāba Jāzēpu un to pārdeva svešiem tirgotājiem, kas viņu aizveda uz Eģiptes zemi. Tur viņu nopirka par vergu Potivars, Varaus kambarjunkurs. Tas iemīlēja Jāzēpu un drīz vien iecēla par sava nama pārvaldnieku. Bet Potivara sieva kārdināja Jāzēpu uz ļaunu un, kad tas viņai neklausīja, viņa apsūdzēja to savam vīram, ka tas gribējis viņu apsmiet. Jāzeps tika iemests cietumā. Tur tas cietumniekiem izstāstīja viņu sapņus, kas brīnīškā kārtā piepildījās. Pēc 2 gadiem Eģiptes valdnieks Varaus redzēja sapni, kuŗu neviens tam nevarēja iztulkot. Tad tam tika aizrādīts uz Jāzēpu, kas tam arī viņa sapni izstāstīja, sacīdams, ka par Eģiptes zemi nāksot vispirms 7 bagāti un tad 7 tukši gadi, piemetinādams, ka Varaus darītu labi, ja tas ieceltu kādu gudru vīru, kas par šiem bagātiem gadiem sakrātu labību, lai tad bada gados būtu ko ēst. Varaum šis padoms patika, un viņš iecēla Jāzēpu par savu vietnieku. Jāzeps tad bagātos gados pildīja klētis ar labību, un kad pēc nāca bada gadi, tad no visām zemēm nāca pie Jāzēpa uz Eģipti pēc maizes. Kad nu arī Kanana zemē iestājās bads, Jēkabs sūtīja savus 10 dēlus uz Eģipti, pirkt maizi. Jāzeps, gribēdams savus brāļus pārbaudīt, tos liek mest cietumā, sacīdams, ka viņi esot spiegi. Tad tas viņus atlaiž, lai tie atvestu arī Benjamiņu, kuŗš tiem pirmoreiz nav līdz. Gan Jēkabs negrib Benjamiņu atlaist, bet kad Juda par to galvo, viņš to arī atlaiž. Kad Jāzeps redz savu mīļo brāli Benjamiņu, viņš tā top aizgrābts, ka steidzas atpakaļ savā istabā un raud. Vēlreiz brāļus gribēdams pārbaudīt, Jā-

zeps liek pildīt brāļu maisus ar labību un likt viņa sudraba bikēri jaunākā brāļa maisā. Tad viņš pamieļo brāļus un tos atlaiž. Pēc kāda laika viņš pavēl saviem ļaudīm dzīties pakal brāļiem un tos vest atpakaļ, apvainodams tos, ka tie viņa laipnību atmaksājuši ar to, ka nozaguši viņa bikēri. Bikēris arī tiešām tiek atrasts Benjamiņa maisā. Nu Jāzeps nolēmj, ka Benjamiņam jāpaliekot pie viņa par vergu, citi brāļi varot iet atpakaļ pie tēva. Tad uzstājas Juda un lūdz viņu paturēt brāļa vietā, jo viņš esot tēvam apsoliījis Benjamiņu atvest atpakaļ. Nu Jāzeps vairs ilgāk nespēj savaldīties un dodas brāļiem pazīstams. Brāļi lielās bailēs domā, ka Jāzeps viņiem atriebsies par to, ko tie viņam pāri darījuši, bet Jāzeps tos apmierina un tos skūpst. Tad Jāzeps liek arī savu tēvu Jēkabu atvest uz Eģiptes zemi. Liels ir Jēkaba prieks, ka viņš dzird, ka Jāzeps vēl dzīvs un ir valdnieks par Eģiptes zemi. Viņš ceļas un ar visu savu saimi dodas uz Eģiptes zemi, kur to Jāzeps saņem ar lielu godu un ar Varavus piekrišanu ierāda tēvam par dzīves vietu Eģiptes auglīgāko apgabalu — Gozeni. Kad Jēkabs juta savu nāvi tuvojamies, viņš svētīja savus dēlus un tad nomira. Viņa dēli to apraka viņa tēva kapos Kananā.

c. M o z u s (II. — V. Moz. gr.).

Jēkaba pēcnācēji Eģiptes zemē ļoti vairojās, tā ka eģiptieši sāka pat baidīties, ka tie kara gadījumā varētu sabiedroties ar viņu ienaidniekiem. Tāpēc Eģiptes valdnieks, kam bij svešs Jāzeps un viņa nopelni, izdeva pavēli, ka jūdus būs spiest grūtiem darbiem, lai tā viņus iznīcinātu. Bet kad šis līdzeklis izrādījās par nederīgu, tad pavēlēja visus jaunpiedzimušos puisēnus mest ūdenī. Šajā laikā kādai jūdu sievai piedzima dēls, kurū tā negribēja ļaut nogalināt un to ilgāku laiku apslēpa. Tad viņa ielika to šķirstinā un paslēpa upes niedrās tajā vietā, kur Varavus meita mēdza mazgāties. Viņa atrada šķirstā gulošo bērnu, kurš tai iepatikās. Viņa lika to audzināt, nosaukdama viņu par M o z u (t. i. izvilktais). Mozus kā ķēniņa meitas audzēknis, tika mācīts visās eģiptiešu gudribās.

Kad Mozus bij pieaudzis, viņš izgāja aplūkot savus tautas brāļus un redzēja viņu grūto stāvokli. Redzēdams, ka kāds eģiptietis sit kādu jūdu, viņš dūsmās iededzies nosita eģiptieti, bet manīdams, ka šis viņa darbs kļūst zināms, viņš aizbēga uz Midijanas zemi, kur tas palika par ganu pie sava sievas tēva J e t r u s.

Kādreiz avis ganīdams Mozus redzēja, ka kāds krūms dedza, bet nesadedza. Kad Mozus piegāja tuvāku, lai šo parādību aplūkotu, Dievs viņu uzrunāja iz ērkšķu krūma, sūtīdams viņu izvest jūdu tautu no Eģiptes zemes. Gan Mozus atrunājās, uzrādīdams dažādus iemeslus, bet kad tas viss neli-

dzēja, tad viņš kopā ar savu brāli Aronu devās pie Varavus.

Kad Varavus dzirdēja Mozus prasību, atlaist jūdus no Eģiptes zemes, viņš netik vien šo prasību neievēroja, bet pat pavēlēja jūdiem uzlikt vēl grūtākus darbus. Nelīdzēja arī visas tās brinuma zīmes, ko Mozus darija Varavus priekšā. Tad Dievs sūtīja 10 mocības pār Eģiptes zemi, līdz beidzot Varavus piekāpās un atlaida jūdus. Tad no Eģiptes izgāja kādi 600,000 viri bez sievām un bērniem, ņemdami līdz arī savus lopus.

Tomēr Varavam palika žēl, ka tas atlaidis jūdus un viņš ar lielu spēku dzinās tiem pakaļ. Jūdi atradās pie Niedru jūras, kad eģiptieši tos panāca. Mozus drošināja bailīgos, sacīdams, ka tas Kungs pats par viņiem karšot. Tad Mozus izstiepa savu zizli pār jūru: ūdens pārdalījās, un Izraeļa bērni izgāja cauri jūrai. Eģiptieši dzinās viņiem pakaļ arī jūrā, bet Mozus atkal izstiepa savu zizli: ūdens atgriezās savā vietā un noslicināja eģiptiešus.

Tad Izraeļa bērni nonāca tuksnesī, kur tiem daudzreiz pietrūka ēdiena un dzēriena. Tas Kungs brīnīškā kārtā tiem deva visu vajadzīgo un no tiem neatkāpās. Pēc kāda laika Izraeļa bērni nonāca pie Zinaja kalna, kur Dievs tiem caur Mozu deva 10 baušļus, lai tie zinātu, kā tiem jādzīvo. Tomēr Izraeļa bērni un arī pats Mozus apgrēkojās pret Dievu, tā ka Dievs tiem lika 40 gadus maldīties pa tuksnesi, kamēr visa vecā paaudze izmira. Ari Mozum nebij lemts ieiet apsolītajā zemē. Dievs gan šo zemi viņam rādīja no tālienes un tad pavēlēja viņam Jozuu iecelt par savu pēcnācēju. Kad Mozus to bij darijis, viņš svētīja Izraeļa tautu un tad kāpa uz Nebus kalna, kur viņš nomira.

d. Soģu laiki (Jozus un Soģu gr.).

Pēc Mozus nāves Dievs pavēlēja Jozuim vest laudis pāri Jardanai uz Kanana zemi. Gan kananieši stipri turējās pretīm ienācējiem, bet Dievs tomēr palīdzēja Izraeļa bērniem, tā ka tie ar Dieva palīgu iekaroja Kanana zemi. Kad tas bij noticis, tad Jozuus izdalīja to starp 12 Izraeļa ciltīm. Drīz pēc tam Jozuus nomira.

Pēc viņa nāves Izraeļa tauta, dzīvodama starp kananiešiem, kas kalpoja elkiem, arī sāka atkrist no Dieva un pieķerties pagānu elkiem. Kad tas Kungs to redzēja, viņš tos nodeva pagānu varā, kas tos visādi kalpināja un apspieda. Kad viņi savās bēdās piesauca to Kungu un atgriezās no savas bezdievības, tas Kungs viņiem deva īpašus vīrus, kas viņus izglāba no ienaidniekiem un par tiem valdīja. Tos sauca par soģiem. Ievērojamākie no soģiem bij Gideans, kas Izraeļa bērnus

izglāba no midijaniešu rokām, un Simsons, kas pazīstams ar savu stiprumu un cīnījās sevišķi pret vilistiem.

e. **Ķēniņu laiki** (Zāmuela un Ķēniņu gr.).

Beidzamais Izraeļa tautas soģis bij **Zāmuels**, kas taisni tiesāja Izraeļa tautu. Bet kad viņš palika vecs un viņa vietā stājās viņa dēli, tie sāka ņemt kukuļus un grozīt tiesu. Tad tauta griezās pie Zāmuela ar lūgumu, dot viņai **ķēniņu**. Zāmuelim tas nepatika un viņš lūdza to Kungu darīt viņam zināmu kā rīkoties. Dievs pavēlēja Zāmuelim izpildīt tautas vēlēšanos un svaidīt par ķēniņu **Zaulu**. To Zāmuels arī izpildīja, un Zauls sāka valdīt par Izraeļa tautu. Tomēr izrādījās, ka Zauls nebija tam Kungam paklausīgs, tādēļ Dievs viņu atmeta un pavēlēja Zāmuelim viņa vietā svaidīt par ķēniņu **Dāvidu**. Zauls, redzēdams, ka viņš atmests, iedegās dūsmās pret Dāvidu. Dāvidam bij jābēg tuksnesī, bet arī tur Zauls viņu vajāja un tikai pateicoties Dieva sargāšanai, Dāvids no viņa izglābās. Tikai tad, kad Zauls bij kritis cīņā pret vilistiem, Dāvids varēja atgriezties. Tauta izvēlēja Dāvidu par savu ķēniņu. Viņš izraudzījās sev par dzīves vietu **Jeruzalemi**, kur uzcēla sev dzīvokli un gribēja arī tam Kungam celt namu, bet tas Kungs to viņam neatļāva, atstādams to viņa pēcnācējam.

Zālamans. Zālamans savu valdišanu uzsāka, izlūgdams no Dieva paklausīgu sirdi un gudrību, ko Dievs viņam arī deva, tā ka Zālamans ar savu gudrību kļuva tālu pazīstams. Arī bagātību un godu tas Kungs viņam piešķīra. Zālamans izpildīja arī Dāvida nodomu un uzcēla tam Kungam lepnu un skaistu namu. Tomēr uz vecuma dienām Zālamans vairs nestaigāja pa tā Kunga ceļiem, tādēļ tas Kungs viņu sodīja, atraudams valstību viņa pēcnācējam.

Valsts dališana. Pēc Zālamana nāves palika par ķēniņu viņa dēls **Rekabeams**. Tauta nāca pie viņa un lūdza atvieglināt viņas nastas un nodevas, ko tai bij uzlicis Zālamans. Tomēr Rekabeams neievēroja šo tautas lūgšanu. Tad tauta no viņa atkrita un izsauca sev par valdnieku **Jerobeamu**. Tikai divas ciltis palika uzticīgas Rekabeamam. Tā jūdu tauta sadalījās divās valstīs — **Judas** valstī ar Rekebeamu kā valdnieku un **Izraeļa** valstī ar Jerobeamu priekšgalā.

Jerobeams gribēja saraut visas saites, kas saistīja Izraeļa tautu pie Jeruzalemes un viņas dievnama un tādēļ lika savā valstī uzcelt altarus elku dieviem. Tāpēc Dievs atmeta Jerobeamu un lika sludināt, ka viņa valstība ilgi nepastāvēšot. Tā arī notika. **Ķēniņa Ozejas** laikā nāca Asīrijas ķēniņš **Zalmanasars** uz Izraeļa zemi, iekaroja viņu un iedzīvotājus aizveda sev līdz uz Asīriju (722. g. pr. Kr. dz.).

Jūda valstī sākumā valdīja dievbijīgi ķēniņi, bet vēlāk arī tur radās bezdievīgi valdnieki, tā ka Dievs arī šo valsti nodeva pagānu rokās. Bābeles ķēniņš Nebukadnecars apļenca Jeruzalemi un to ieņēma. Jūdi tika aizvesti gūstā uz Bābeli (586. g. pr. Kr. dz.).

Ar to jūdu tautas patstāvībai bij beigas, un tie tika padoti dažādām svešām tautām.

f. Jūdi pēc savas patstāvības zaudēšanas.

Bābelē. Bābelē jūdiem neklājās sevišķi grūti, viņi varēja tur nodarboties, ar ko katrs vēlējās, un daudzi no viņiem ieguva pat zināmu turību. Tomēr ilgas pēc dzimtenes bij jo lielas, kā to liecina viņu dziesmas, kas no tiem laikiem uzglabājušās. Dievs savai tautai šinī laikā sūtīja praviešus, kas tos iepriecināja, dodami viņiem cerības uz atgriešanos dzimtenē. No šiem praviešiem sevišķi mināmi Ecekiels un Daniels.

Atgriešanās uz dzimteni. Kad jūdi kādus 70 gadus bij nodzīvojuši Bābelē, Bābeli iekaroja perziešu ķēniņš Kirus, kurš atļāva jūdiem griezties atpakaļ uz Jeruzalemi. Ar lielu prieku jūdi uzņēma šo vēsti un sāka rīkoties uz atgriešanos dzimtenē. Vispirms atgriezās kādi 50.000 jūdu ar Sērubābeli un augsto priesteri Jozuu priekšgalā. Jeruzalemi viņi atrada drupās un tūlīt sāka ķerties pie Jeruzalemes atjaunošanas un dievnama celšanas. Šis darbs bij grūts, jo ienaidnieki to centās visādi aizkavēt, bet ar Dieva palīgu darbs beidzot tika laimīgi nobeigts.

Dažādi valdnieki. Maķedonijas karalis Aleksanders Lielais uzvarēja perziešus, un jūdi nāca atkarībā no maķedoniešiem. Kad Aleksanders nomira, jūdi nāca zem Eģiptes valdniekiem, kas par tiem valdīja kādus 100 gadus. Tad zīrieši iekaroja Judeju, un nu jūdiem nāca grūti laiki, jo Zīrijas valdnieks Antiochs Epifans gribēja laupīt viņiem viņu ticību un tautību. Tad jūdi makabiešu vadībā sacēlās pret saviem apspiedējiem un karstās cīņās izcīnīja sev brīvību. Jūdu tauta varbūt būtu atkal tikusi pie patstāvības un neatkarības, ja tie nebūtu savā starpā sākuši ķildoties. To izlietoja romieši savā labā un padarīja jūdu zemi par savu provinci. Romieši, gribēdami iegūt jūdu labvēlību, iecēla viņiem sevišķus ķēniņus. Viens no ievērojamākiem jūdu ķēniņiem romiešu valdīšanas laikā bij Erods Lielais, kurā laikā piedzima Jēzus Kristus.

II. Jaunā derība.

a. Jānis Kristītājs.

Jānis Kristītājs ir ceļa sagatavotājs Jēzus darbībai. Viņš ir vecās derības pēdējais pravietis un jaunās derības ievadītājs. Viņa tēvs bija priesteris, vārdā Cakarijs, māte Elizabete, Jēzus mātes Marijas radniece. Jānis ir ievērojams

1) ar savu vienkāršību un nopietnību. Viņš ģērbās vienkāršās drēbēs, ēda vienkāršu ēdienu;

2) ar savu patiesības sludināšanu. Viņš bija nelokāms raksturs un viņa sludināšana darīja uz visiem lielu iespaidu, kad viņš aicināja uz atgriešanos no grēkiem, aizrādīdams, ka debesu valstība esot tuvu klāt nākusi. Atgriezīgos Jānis kristīja Jardanas upē. Kad ķēniņš Erodus bija apņēmis sava brāļa sievu Erodiju par savu, tad Jānis viņam aizrādīja, ka tā nepieklājoties darīt. Šī aizrādījuma dēļ Erodus lika iemest Jāni cietumā, kur viņš mira moceklu nāvē;

3) ar savu pazemību. Laudis iesāka domāt, ka Jānis esot Kristus, bet viņš atbildēja: „Es neesmu Kristus, bet tikai saucēja balss tuksnesī: sataisiet tam Kungam ceļu. Es jūs kristu ar ūdeni, bet viens nāks pēc manis, kam es neesmu cienīgs ne kurpju siksnas atraisīt, tas jūs kristīs ar Svētu Garu un uguni.“ Kad iesāka darboties Jēzus, un daudz ļaužu gāja pie viņa, tad Jānis sacīja, uz viņu aizrādīdams: „Redzi, Dieva jērs, kas nes pasaules grēkus.“ — Kad Jānis bija cietumā, tad Jēzus nodeva par viņu vislabāko liecību, apzīmēdams viņu par vislielāko pravieti no visiem, kas dzimuši.

b. Jēzus Kristus.

Vārds „Jēzus“ nozīmē Dieva palīgs, glābējs, pestītājs. Kristus ir Jēzus amata vārds un apzīmē to pašu, ko mesija, t. i. svaidītais. Jūdi gaidīja pestītāju — mesiju tā Kunga svaidīto, kas lai atkal nodibinātu jūdu valsti un satriektu viņu ienaidniekus. Jēzus ir kristībā svaidīts no Dieva ar Sv. Garu un spēku no augšienes, lai atpestītu cilvēkus no tumsības un grēku varas. To apliecina viņa dzīve un darbi.

“ Jēzus piedzimšana un bērnība.

Jēzus piedzimšana. Jēzus ir dzimis Romas ķeizara Augusta un jūdu ķēniņa Erodus laikā Betlēmes pilsētīnā. Jāzeps no Nacaretas bija nogājis uz Betlēmi pierakstīties kopā ar Mariju, savu saderēto sievu. Viņai tur nakts laikā lopu kūti piedzima pirmdzimtais dēls, kuŗu ietina autiņos un ielika silē. Ganiem pie laidariem parādījās liels spožums, un tā Kunga

engēlis uz viņiem sacīja: „Nebīstaties! Jo redzi, es jums pasludinu lielu prieku, kas noticis visiem ļaudīm, jo jums šodien ir piedzimis pestītājs, Kristus, tas Kungs Dāvida pilsētā. Jūs atradīsiet to bērnu autos ietītu un silē gulošu.“ Un pie tā engēla bija debesu draudzības pulks, kurš dziedāja: „Gods Dievam augstībā, miers vīrs zemes un cilvēkiem labs prāts.“ — Gani gāja un atrada to tā un izpaua to vārdu, kas viņiem bija sacīts.

Jēzus bērniņa. Pēc 8 dienām bērnam deva vārdu „Jēzus“, kā engēlis Marijai bija teicis pirms viņa piedzimšanas. — 40. dienā Jēzu nonesa dievnamā, lai par viņu dotu upuri tam Kungam. Tur kāds vecs, dievbijīgs vīrs, vārdā Simeāns, ņēma viņu uz savām rokām un sacīja: „Kungs, lai tavš kalps aiziet mierā, jo manas acis ir redzējušas tavu pestīšanu.“ Un uz māti viņš sacīja: „Šis būs par krišanu un augšām celšanos daudziem un par zīmi, kam tiks runāts pretīm, bet caur tavu dvēseli spiedīsies zobins.“ —

Gudrie no austrumu zemes. Kad Jēzus bija dzimis Betlēmē, gudrie nāca no austrumu zemes uz Jeruzalemi un sacīja: „Kur ir tas jaunpiedzimušais jūdu ķēniņš? Mēs esam redzējuši viņa zvaigzni un nākuši viņu pielūgt.“ Ķēniņš Ērodus izbījās. Viņš, jūdu augstos priesterus un rakstu mācītājus izklausinājis, dabū zināt, ka Kristum vajaga piedzimt Betlēmē, jo pravietis Mikus bija tā sludinājis. Viņš uzdod gudriem iet uz Betlēmi, piekodinādams viņiem vēlāk griezties atpakaļ pie viņa un viņam paziņot, kur bērns atrodas. Gudrie gāja uz Betlēmi, no mirdzošās zvaigznes vadīti. Bērniņu atraduši, tie viņu pielūdza un apdāvināja ar zeltu, vīrāku un mirēm. Dievs gudriem parādījās sapnī un teica, lai viņi ejot pa citu ceļu uz savu zemi. Gudrie arī tā darija, bet Ērodus apskaitās un lika Betlēmē nokaut visus bērnus, kas bija līdz 2 gadus veci. Jāzepam Dieva engēlis bija parādījis sapnī un pavēlējis aiziet uz Ēģipti, jo Ērodus meklējot viņa bērnu nomaitāt. Jāzeps ņēma māti un to bērniņu un aizgāja uz Ēģipti un palika tur līdz Ērodus nāvei. Atpakaļatgriezušies viņi dzīvoja Nācaretes pilsētā.

Jēzus 12 gadu vecs Dieva namā. Jēzus vecāki gāja ikgadus Lieldienas svētkos uz Jeruzalemes dievnamu. Kad Jēzus bija 12 gadus vecs, tad tie ņēma viņu līdz. Pēc svētkiem, vecākiem ejot uz mājām, Jēzus bija palicis Jeruzalemē. Redzēdami, ka bērna nav pie ceļa biedriem, vecāki griezās atpakaļ uz Jeruzalemi un atrada savu bērnu dievnamā, starp rakstu mācītājiem sēžot, tos dzirdot un jautājot. Visi brīnījās par viņa gudrību. Māte uz viņu sacīja: „Mans dēls, kāpēc tu mums tā esi darījis? Mēs esam tevi ar sāpēm meklējuši.“ Jēzus atbildēja: „Kam jūs mani esat meklējuši? Vai nezinājāt, ka

man jādarbojas mana Tēva lietās?“ Bet tie neizprata, ko viņš uz tiem runāja. Jēzus gāja saviem vecākiem līdz uz Nācareti, bija tiem paklausīgs un pieņēma gudrībā, augumā un piemīlībā pie Dieva un cilvēkiem. — Ir uzglabājušies arī vēl citi nostāsti par Jēzus bērnību, bet tie pieder pie teikām un leģendām (apokrifi).

β Jēzus sagatavošanās uz pestītāja darbu.

Jēzus top kristīts Jardānas upē. Trīsdesmit gadu vecs, Jēzus atstāja Nācareti un nogāja pie Jāņa, lai liktos no viņa kristīties. Jānis savā pazemībā to negribēja darīt, sacīdams: „Man vajadzētu no tevis tapt kristītam un tu nāc pie manis!“ Jēzus atbildēja: „Mums pieklājas piepildīt visu taisnību.“ Tad Jānis kristīja Jēzu. Un redzi, debesis atvērās, Dieva Gars nolaidās pār Jēzu baloža veida, un balss no debesīm sauca: „Šis ir mans mīļais dēls, pie kā man labs prāts.“ (Atvērtās debesis nozīmē Dieva svētību. Balodis Dieva gara zīmols: lēnprātība, pazemība, bezviltība).

Jēzus kārdināšana tuksnesī. Kad Jēzus bija kristīts, tad viņš nogāja tuksnesī, lai pārdomātu cilvēces pestīšanas ceļus un veidu. Te viņam pietājās kārdinātājs, kas viņu gribēja novest no dievišķā ceļa, modināt viņā tieksmi, darīt pretim Dieva prātam. Bet Jēzus atraidīja visus kārdinātāja priekšlikumus. — Pēc 40 dienu gavēšanas Jēzum gribējās ēst. Kārdinātājs viņam sacīja: „Ja tu esi Dieva dēls, tad saki, lai šie akmeņi top par maizi.“ Bet Jēzus atbildēja: „Stāvē rakstīts: cilvēks nedzīvo no maizes vien, bet no ikkatra vārda, kas no Dieva mutes iziet.“ — Otrā kārdināšanā Jēzus top no velna uzaicināts, nolaisties no Dieva nama jumta gala, aizrādot, ka stāvē rakstīts: „Dievs liks saviem eņģeļiem tevi uz rokām nest, ka tu savu kāju pie akmins nepiedauzīsi.“ Jēzus atbildēja: „Atkal stāvē rakstīts: Dievu, savu Kungu, tev nebūs kārdināt.“ Trešā kārdināšanā kārdinātājs rādīja Jēzum visas pasaules valstis un viņu godību, solidams to visu viņam dot, ja Jēzus to pielūgšot. Jēzus viņam atbildēja, sacīdams: „Atkāpies, sātan, jo stāvē rakstīts: Tev būs Dievu savu Kungu pielūgt un viņam vien kalpot.“ Tā Jēzus uzvarēja kārdinātāju un palika bez grēka, un Dieva eņģeļi viņam kalpoja. (Velns — ļaunais gars, sātan — Dieva pretinieks).

Jēzus darbības sākums. Jēzus darbība ir brīnišķa. Viņa darbus turam par brīnumiem tāpēc, ka nevaram tos izskaidrot ar mums pazīstamiem dabas spēkiem un likumiem. Tomēr Jēzus nekā nedara brīnumu dēļ, bet palīdz cilvēkiem visās mīessas bēdās. Viņa darbiem ir etiska nozīme. Kā palīgus savā darbā Jēzus izredzēja 12 mācekļus, kurus vēlāk sauca arī par

apustuļiem (sūtņiem). Ievērojamākie no tiem bija Simanis Pēteris; Jēkabs un Jānis, abi Cēbedeja dēli; Toms, Vīlīps un Jūdās Iskariats, kas Jēzu nodeva. Bez šiem 12, Jēzum bija vēl 70 mācekļi, bet tie nestaigāja vienmēr Jēzum līdz, kā minētie 12. —

Jēzus attiecības pret cilvēkiem.

1. Jēzus kā cilvēku draugs.

Jēzus bērnu draugs. Kādreiz mācekļi nāca pie Jēzus un jautāja: „Mācītājs, kurš ir tas lielākais debesu valstībā?” Jēzus, kādu bērnu pie sevis aicinājis, sacīja: „Patiesi, es jums saku, ja jūs neatgriezīties un netopat kā bērni, tad jūs nenāksit debesu valstībā. Kas pats pazemojas, kā šis bērns, tas ir tas lielākais debesu valstībā.” — Kādreiz mātes nesa bērniņus pie Jēzus, lai viņš tos svētītu. Bet mācekļi tās aprāja. Kad Jēzus to redzēja, tad viņš apskaitās un sacīja: „Laidiet tos bērniņus pie manīm nākt un neliedziet tiem, jo tādiem pieder Dieva valstība! Patiesi, es jums saku, kas Dieva valstību nedabū kā bērniņš, tas nenāks tur iekšā!” Un viņš tos apkampa, rokas tiem uzlika un tos svētīja.

Jēzus kā mājas draugs Betānijā. Jēzus nonāca kādā pilsētiņā, vārdā Betānija, netālu no Jeruzalemes. Un kāda sieva, vārdā Marta, to uzņēma savā namā. Viņas māsa Marija nosēdās Jēzum pie kājām un klausījās viņa vārdos. Bet Marta daudz darbojās kalpodama un, pie Jēzus piegājusi, sacīja: „Kungs, vai tev nekas par to, ka mana māsa mani atstājusi vienu pašu kalpojam? Saki jel viņai, lai tā manim palīdz. — Bet Jēzus atbildēja un sacīja: „Marta, Marta, tu par daudz rūpējies un pūlējies, bet vienas lietas tev vajaga. Marija ir to labāko daļu sev izredzējusi un tā tai netaps atņemta.

Jēzus pie Caķeja. Jēzum caur Jēriku ejot, kāds muitinieku virsnieks, vārdā Caķejs, to gribēja redzēt, bet laužu dēļ nevarēja, jo viņš bija mazs no auguma. Tāpēc viņš uzkāpa vīģes kokā, lai varētu Jēzu redzēt. Jēzus pie tās vietas pienācis, ieraudzīja Caķeju un sacīja uz to: „Caķej, kāp steigšus zemē, jo es šodien pie tevis gribu ņemt mājas vietu.” Caķejs steigšus nokāpa un uzņēma ar lielu prieku Jēzu savā namā. Visi to redzēdami kurnēja, sacīdami: „Viņš pie grēcnieka iegājis mājot.” Bet Caķejs sacīja uz to Kungu: „Rēdzi, pusi no savas mantas es dodu nabagiem un ja es kam ko novilis, to es četrkārtīgi atdošu.” Tad Jēzus sacīja: „Šodien šim namam notikusi žēlastība, jo šis

ari ir Abraama dēls. Jo cilvēka dēls ir nācis meklēt un svētu darīt to, kas pazudis."

2. Jēzus palīdz trūkumā.

Kāzas Kānā. Jēzus un viņa mācekļi bija aicināti kāzās. Tur pietrūka vīna. Marija, Jēzus māte, aizrādīja uz to Jēzum. Bet viņš tai atbildēja: „Mana stunda vēl nav nākusi.“ Vēlāk viņš sacīja uz sulaiņiem: „Smelat un nesat to barības sargam.“ Tas ūdeni, kas bija palicis par vīnu, baudījis, sacīja, kā tas labāks par iepriekšējo vīnu. Tā Jēzus parādīja savu godību, un viņa mācekļi ticēja uz viņu.

Jēzus paēdina 5000 cilvēkus. Liels ļaužu pūlis bija pie Jēzus tuksnēs. Tiem nebija ko ēst. Mācekļi gribēja, lai Jēzus viņus atlaižot, jo viņiem neesot vairāk kā tikai 5 miežu maizes un 2 zivis, kas tik daudz laudim nepietiekot. Bet Jēzus lika laudim apsēsties, ņēma maizes un zivis; pateicis, lika izdalīt, un visi bija paēduši. Pēc tam viņš sacīja: „Sakrājiet atlikušās druskas, ka nekas nepazūd.“ Un mācekļi sakrāja 12 kurvjus ar druskām. Laudis to redzējuši, gribēja viņu celt par ķēniņu, bet viņš viens aizgāja uz kādu kalnu.

Pēteris velk bagātu lomu. Kad Jēzus pie Genecaretēs ezera bija beidzis mācīt laudis, viņš sacīja uz Sīmani Pēteri: „Dodies uz augšu un izmetiet tīklus, ka jūs velkat lomu.“ Sīmanis atbildēja: „Kungs, mēs esam strādājuši cauri nakti un neesam nekā dabūjuši, bet uz tavu vārdu es gribu izmest tīklus.“ To darījuši, tie saņēma lielu pulku zivju un piepildīja ābas laivas. — Sīmanis krita Jēzum pie kājām, sacīdams: „Kungs, izej no manis, jo es esmu grēcīgs cilvēks!“ Bet Jēzus sacīja: „Nebīsties, jo no šī laika tev būs cilvēkus zvejot.“ Tie atstāja visas lietas un gāja Jēzum līdzi. —

3. Jēzus — glābējs briesmās.

Jēzus apsauc vētru. Jēzus ar saviem mācekļiem brauca laivā pa Genecaretēs ezeru uz otru malu. Piepeši sacēlās liela vētra, un viņi pārņēma laivu. Jēzus gulēja laivas galā. Mācekļi lielās bailēs modināja Jēzu, sacīdami: „Kungs, palīdzi mums, jo mēs grimstam.“ Jēzus sacīja: „Jūs mazticīgie, kam esat tik bailīgi?“ Viņš apsauca vētru un jūru, un viss palika klusu un mierā. Cilvēki, to redzēdami, brīnēdamies sacīja: „Kas tas tāds, kam vējš un jūra paklausa?“

(Jēzus pierāda, ka viņam ir padotī arī dabas spēki un ka viņš var novērst visas briesmas).

Jēzus staigā pa ūdens virsu. Laudis atlaidis, Jēzus gāja vakarā uz kalnu — lūgt Dievu. Mācekļi turpretim brauca laivā pāri ezeram uz otru malu. Gaiļos Jēzus nāca pa ūdens virsu un

saciņa uz mācekļiem: „Nebīstaties, jo es tas esmu.“ Pēteris saciņa: „Kungs, liec man pie tevis nākt!“ Jēzus atbildēja: „Nāc!“ Pēteris izkāpa no laivas, bet, ieraudzījis lielus viļņus, izbijās un sāka grimt. Jēzus izstiepa roku, satvēra viņu un saciņa: „Tu mazticīgais, kāpēc tu esi šaubījies?“ Kad viņi iekāpa laivā, visi metās ceļos priekš Jēzus un saciņa: „Patiesi, tu esi Dieva dēls.“ (Kamēr skatīsies ticībā uz Jēzu, tikmēr tu nenogrimsi dzīves jūras viļņos, jo viņš tevi izglābs).

4. Jēzus dziedina neveselus.

Jēzus dziedina kapteiņa kalpu. Kādam kapteinim Kapernaumā kalps gulēja slims ar melmensērdzību. Dzirdējis par Jēzu, kapteinis sūtīja pie viņa jūdu vecākus un lika viņu lūgt, nākt un palīdzēt kalpam. Vecājie lūdza Jēzu, sacīdami: „Viņš ir pelnījis, ka tu viņu paklausī, jo viņš mīlo mūsu tautu un ir mums uztaisījis baznīcu.“ Jēzus gāja tiem līdz. — Kad Jēzus vairs nebija tālu no viņa mājas, tad kapteinis sūtīja savus draugus viņam pretim, sacīdams: „Kungs, nepūlies! Es neesmu cienīgs, ka tu nāc manā namā. Saki tikai vienu vārdu, tad mans kalps kļūs vesels, jo arī es esmu padots valdīšanai un man ir kara vīri. Kad es saku vienam: ej! tad viņš iet un otram: nāc! tad viņš to dara.“ Jēzus brīnījās un saciņa: Tādu ticību es neesmu atradis Izraelī. Es jums saku: daudzi nāks no rītiem un vakariem un sēdēs ar Abramamū debesu valstībā, bet valstības bērni taps izstumti tumsībā.“ Un Jēzus saciņa uz kapteini: „Lai tev notiek, kā tu tici.“ Viņa kalps tapa vesels tanī pašā stundā.

Jēzus dziedina melmensērdzīgu. Kad Jēzus atkal bija Kapernaumā, tad pie viņa atnesa kādu melmensērdzīgu. Ļaužu dēļ nevarēdami tikt iekšā pa durvīm, tie atklāja jumtu un slimnieku ar visu gultu nolaida pie Jēzus. Jēzus, redzēdams viņa ticību, uz viņu saciņa: „Mans dēls, tavi grēki tev piedoti.“ Bet rakstu mācītāji domāja pie sevis: „Kā viņš zaimo Dievu! Grēkus var piedot tikai vienīgi Dievs.“ Jēzus to nomanīdams saciņa: „Kam jūs tā domājiet savās sirdīs? Kas ir vieglāki sacīt: grēki tev piedoti vai: celies, ņem savu gultu un staigā? Lai jūs zinātu, ka cilvēka dēlam ir vara grēkus piedot, tad es tev saku: Celies, ņem savu gultu un ej mājās.“ Un viņš cēlās, ņēma savu gultu un aizgāja.

Jēzus dziedina 10 spitālīgus. Kad Jēzus nāca kādā pilsētiņā, tad viņš redzēja, ka 10 spitālīgi vīri stāvēja no tālienes, sauca un saciņa: „Jēzu, mīlais Kungs, apžēlojies par mums!“ Jēzus tos redzējis, saciņa: „Eita, rādaities priesteriem.“ Un

notikās, ka tie aizejot tapa šķīsti. Bet viens no viņiem, redzēdams, ka viņš tapis šķīsts, griezās atpakaļ, teica Dievu ar skaņu balsi, krita pie Jēzus kājām un viņam pateicās; bet tas bija kāds zamarietis. Un Jēzus sacīja: „Vai nav 10 tapuši šķīsti? Kur tad ir tie deviņi? Vai tad cits neviens nav atradies, kas būtu atpakaļgriezies un Dievam devis godu, kā vien šis svešinieks?“ Un viņš uz to sacīja: „Celies, tava ticība tev palīdzēs jusi.“ —

(Spitālība bija grūta, nedziedināma slimība. Tā kā viņa bija ļoti lipīga, tad spitālīgos izstūma iz cilvēku vidus, kur viņiem mežos un kalnu alās bija jādzīvo līdz savai nāvei. Priesteri pazina slimību, tāpēc Jēzus sūtīja viņus pie priesteriem, lai tie atzītu viņus par veseliem un uzņemtu atkal cilvēku sabiedrībā. Mūsu laikos spitālību ar svešvārdu sauc par lepru un iestādes, kas uzņem šos nelaimīgos, par leprozorijām).

Jēzus dziedina kurlmēmus. Pie Jēzus atveda kurlmēmu un viņu lūdza, ka tam uzliktu roku. Jēzus to ņēma savrūp no ļaudīm, lika savus pirkstus viņa ausīs, izsplāvis aizkāra viņa mēli, škatījās uz debesīm, nopūtās un sacīja: „E p a t a“ t. i. atveries. Un tūdaļ viņa ausis atvērās, viņa mēles saite tapa svabada, un viņš runāja pareizi. Visi brīnījās par to un sacīja: „Viņš visas lietas ir labi darijis: viņš dara kurlus dzirdošus un mēmus runājošus.“

Jēzus dziedina aklus. Kad Jēzus izgāja no Jerikas, tad daudz ļaužu tam gāja līdz. Un redzi, divi akli sēdēja ceļmalā. Kad tie dzirdēja, ka Jēzus ejot garām, tad tie sauca un sacīja: „Jēzu, tu Dāvida dēls, apžēlojies par mums!“ Bet laudis tos apsauca, ka tie ciestu klusu, bet tie sauca vēl vairāk. Jēzus apstājās un sacīja: „K o j ū s g r i b i e t, l a i e s j u m s d a r u?“ Tie uz viņu saka: „Kungs, ka mūsu acis top atdarītas.“ Jēzum palika viņu žēl un viņš aizkāra viņu acis. Tūdaļ viņu acis tapa redzīgas un tie gāja viņam pakal.

Jēzus dziedina svētdienā. Jēzus iegāja baznīcā, un tur bija cilvēks ar nokaltušu roku. Jēzus ienadniēki uz viņu glūnēja, vai viņš to svētdienā nedziedinās, kā viņu varētu apsūdzēt. Viņš sacīja tām cilvēkam, kam roka bija nokaltusi: „Nā c t e š u r p!“ Un viņš uz ļaudīm pagriezies prasīja: „V a i i r b r ī v s v ē t d i e n ā l a b u d a r ī t, v a i ļ a u n u — d v ē s e l i g l ā b t, v a i m a i t ā t?“ Bet visi cieta klusu. Viņš tos dusmīgi uzlūkoja un noskuma viņu sirdscietības dēļ. Tad viņš sacīja uz slimnieku: „I z s t i e p s a v u r o k u!“ Kad tas to izstiepa, viņa roka tapa tūlīt vesela, līdzīgi otram.

Jēzus pie Betezdas dīķa. Jeruzalemē bija dīķis saukts Betezda, t. i. žēlastības nams. Tur gulēja daudz neveselu, tizlu un nokaltušu, kas gaidīja uz dīķa kustēšanos. Kas tad pirmais dīķi

iekāpa, tas tapa vesels. Tur bij kāds cilvēks 38 gadus gulējis. Jēzus viņam prasīja: „Vai tu gribi tapt vesels?“ Slimnieks atbildēja: „Kungs, man nav neviena, kas mani iecel dīķī, kad ūdens top kustināts. Iekams es nāku, jau cits ir nokāpis manā priekšā.“ Jēzus sacīja: „Celies, ņem savu gultu un staigā.“ Tūdaļ viņš kļuva vesels, ņēma savu gultu un aizgāja. Bet tā diena bija svētdiena. Jūdi uz to sacīja: „Tev nav brīv svētdienā nest savu gultu.“ Bet viņš atbildēja: „Kas mani darījis veselu, tas man sacīja: ņem savu gultu un staigā.“ Vēlāk Jēzus, atradis šo cilvēku dievnamā, uz to sacīja: „Raugi, tu esi tapis vesels. Neapgrēkojies vairs, ka tev nenotiek vēl ļaunāki. Tad tas cilvēks pateica jūdiem, ka Jēzus tas esot, kas viņu darījis veselu. Bet jūdi ienīda Jēzu un meklēja to nokaut, jo viņš nesvētījot svētdienu un sakot, ka Dievs esot viņa tēvs.

Jēzus dziedina velna apsēstus. Kad Jēzus nāca pret Tirus un Sidonas robežām, tad kāda kānāniešu sieva uz viņu sauca, sacīdama: „Ak Kungs, apžēlojies par mani, mana meita top no velna nežēlīgi vārdzināta.“ Bet viņš tai neatbildēja neviena vārda. Viņa mācekļi piegājuši viņu lūdza: „Atlaidi to, jo tā brēc mums pakaļ.“ Bet viņš atbildēja: „Es esmu sūtīts vienīgi pie pazudušām avīm no Izraēļa cilts.“ Bet sieva nāca, metās zemē priekš viņa un sacīja: „Kungs, palīdzi man!“ Bet viņš atbildēja un sacīja: „Neklājas bērniem atņemt maizi un mest suniem priekšā.“ Viņa sacīja: „Tā ir gan, Kungs, bet tomēr suniņi ēd no tām druskām, kas no viņu kungu galda nokrīt.“ — Tad Jēzus sacīja: „Ak sieva, tava ticība ir liela, lai tev notiek, kā tu gribi.“ Un viņas meita tapa vesela tanī pašā stundā.

(Jēzus laikā ļaudis domāja, ka katra slimība stāvēt sakarā ar ļauno garu, sevišķi nervu un kritamās kaites tika vestas sakarā ar velnu, jo pie miesas viņi neredzēja nekādas brūces, un cilvēks izrādījās padots kādai neredzamai ļaunai varai. Jēzus šādus slimniekus dziedināja ar savu dievišķo spēku un vārdu, tāpat kā citas slimības. Viņa iespaids un vārds, ticībā uzņemts, dara slimos veselus gan tuvumā, gan tālumā).

5. Jēzus uzmodina mirušus.

Jēzus uzmodina Jairus meitiņu. Kāds baznīcas priekšnieks, vārdā Jairus, nāca pie Jēzus, krita viņam pie kājām un viņu ļoti lūdza, sacīdams: „Manā meitiņa guļ uz miršanu. Nāc un uzliec tai rokas, lai tā top vesela un dzīvo.“ Jēzus gāja tam līdz. Viņiem ceļā esot, nāca no mājām ziņotājs, kas sacīja: „Tava meitiņa ir jau mirusi, neapgrūtini par velti mācītāju.“ Jēzus, to dzirdējis, sacīja uz Jairu: „Nebīsties! Tici tikai!“ Jairus namā nonācis, viņš dzirdēja lielu raudāšanu un žēlošanos. Bet

viņš uz tiem sacīja: „Ko jūs taisiet troksni un raudiet? Tas bērns nav miris, bet gul.” Bet tie viņu izsmēja, zinādami, ka meitiņa bija nomirusi. Tad Jēzus izdzina visus, ņēma bērna vecākus un kādus mācekļus un iegāja istabā, kur meitiņa gulēja. Iegājis viņš satvēra meitiņas roku un sacīja: „Meitiņ, celies augšā!” Meitiņa tūlīt cēlās un stāvēja. Bet šī Jēzus darba slava izpaudās pa visu zemi. —

(Jēzus uzlūko nāvi kā miegu, no kura atkal uzmožas. Pateicoties Jēzum, ticīgiem nāve ir atdusa uz augšāmcelšanos).

Jēzus uzmodina jaunekli pie Naines vārtiem. Jēzus gāja uz kādu pilsētu, vārdā Naine. Viņa mācekļi un daudz ļaužu gāja tam līdzi. Kad viņi bija tuvu pie pilsētas vārtiem, tad iznesa mironi, kas bija mātes vienīgais dēls, un tā bija atraitne. Liels pilsētnieku pulks tai gāja līdz. — Kad Jēzus redzēja šo bēdīgo gājieni, viņa sirds iežēlojās, un viņš sacīja uz māti: „Neraudi!” Piegājis, viņš aizkāra zārku un sacīja: „Jaunekli, es tev saku, celies augšā.” Mironis uzcēlās sēdu un iesāka runāt. Tad viņš to atdeva viņa mātei. — Bet visiem, kas to redzēja, uzgāja bailes; tie teica Dievu sacīdami: „Liels praviētis ir cēlies mūsu starpā, un Dievs savus ļaudis ir uzlūkojis.” Šī slava izpaudās pa visu zemi. —

Jēzus uzmodina Lācaru. Betānijā dzīvoja Lācarus ar savām māsām Mariju un Martu. Jēzus bija viņu namā miļš viesis. Notikās, ka Lācarus saslima. Māsa sutīja ziņu Jēzum, liķdamas tam sacīt: „Kungs, ko tu milē, tas gul nevesels.” Jēzus liek māsām atteikt: „Šī slimība nav uz miršanu, bet Dievam par godu, lai Dieva dēls caur to top pagodināts.” Jēzus vēl divas dienas palika turpat, bet tad uz Jūdeju iedams ceļā saka: „Lācarus, mūsu draugs ir aizmidzis, bet es eimu viņu uzmodināt.” — Kad mācekļi domā par miegu, tad Jēzus tiem saka: „Lācarus ir nomiris, bet es priecājos jūsu dēļ, ka neesmu tur bijis.” Jēzus, Betānijā nonācis, atrada Lācāru jau četras dienas kapā gulam. Marta sacīja uz Jēzu: „Kungs, ja tu še būtu bijis, tad mans brālis nebūtu nomiris, bet es zinu, ka ko tu no Dieva lūgsi, to Dievs tev dos.” Jēzus viņai atbildēja: „Tavs brālis celsies augšā.” Marta sacīja: „Es zinu, ka viņš celsies augšā pastara dienā.” Tad Jēzus atbildēja: „Es esmu augšāmcelšanās un dzīvība, kas uz mani tic, tas dzīvos, jebšu tas būtu miris! Un ikviens, kas dzīvo un tic uz mani, tas nemirs ne mūžam. Vai tu to ticī? Tā uz viņu saka: „Tiešām, Kungs, es ticu, ka tu esi Kristus, Dieva dēls, kam bija nākt pasaulē.”

Ari Marija pienāca pie Jēzus un raudāja. Kad Jēzus redzēja viņu un visus citus raudam, tad viņš garā noskuma un arī raudāja. Tad jūdi sacīja: „Redzi, kā tas viņu ir milējis. Vai tas,

kas neredzīgu acis atvēris, arī nevarēja darīt, ka arī šis nebūtu miris?“ Jēzus, pie kapa nācis, sacīja: „No c e l i e t a k m e n i“. Bet Marta saka: „Kungs, viņam jau smaka, jo viņš jau četras dienas gul kapā. Jēzus saka: „Vai es tev neteicu, ka ja tu ticēsi, tad redzēsi Dieva godību.“ — Kad akmens bija novelts, Jēzus pacēla uz augšu acis un sacīja: „Tēvs, es tev pateicu, ka tu mani esi paklausījis. Es zinu, ka tu allažīgi mani klausī, bet to ļaužu dēļ es to saku, lai tie tic, ka tu mani esi sūtījis.“ To sacījis, Jēzus sauca stiprā balsī: „L ā c a r u, n ā c ā r ā!“ Tad mironis iznāca, pie kājām un rokām saistīts ar autiem, un viņa vaigs bija aptīts ar sviedrautu. Jēzus saka: „Atraišiet viņu, lai viņš staigā!“ Tad daudz ļaužu ticēja uz Jēzu. — (Jēzus pierāda, ka viņš ir kungs par dzīvību un nāvi un dod mums sirdī cerību uz mūžīgu dzīvošanu.)

8. Jēzus mācības.

Jēzus mācības. Jēzus mācības saucam par e v a ņ g e l i j u, t. i. priekā vēsti, ka Dievs ir visu mūsu tēvs un mēs visi esam viņa bērni. Viņš mūs radījis, uztura, sargā, vada, žēlo un mīlo. Viņš neuzlūko cilvēka vaigu un kārtu, bet sirdi. „Dievs ir gars un kas to pielūdz, tiem to būs pielūgt garā un patiesībā.“ Dievs nav saistāms ne pie kādas radības lietas, nedz arī pie kādas vietas. Viņš mājō mūsu sirdīs, ir garīgi godājams un pielūdzams. — Visas Jēzus mācības vijas ap vienu domu, kuŗa izteicās vienā vārdā: Dieva j e b d e b e s u v a l s t ī b a, t. i. Dieva valdība cilvēku sirdīs. Dieva valstība nepastāv ešanā un dzeršanā, bet taisnībā, mierā un priekā iekš Svētā Gara. Viņa nav no šīs pasaules, bet no augšienes, viņa ir Dieva spēks. Šinī valstībā tiek uzņemti tie, kas pēc viņas ilgojas, no grēkiem atgriežas un ticībā satver Dieva žēlastības roku. —

Jēzus sarunas par Dieva valstību. Nikodems, varizējs un jūdu virsnieks, nāca naktī pie Jēzus un sacīja: „Rabi, mēs zinām, ka tu esi mācītājs, no Dieva nācis, jo neviens nevar darīt tās brīnuma zīmes, ko tu dari, ja Dievs nav ar to.“ Jēzus atbildēja: „Patiesi, es tev saku, ja kas nav piedzimis no augšienes, tad tas nevar redzēt debesu valstību.“ — Nikodems sacīja: „Kā var cilvēks piedzimt, vecs būdams?“ — Jēzus atbildēja: „Patiesi, es tev saku, ja kas nepiedzem caur ūdeni un garu, tad tas nevar ieiet debesu valstībā. Kas piedzimis no miesas, tas ir miesa un kas piedzimis no gara, tas ir gars. Nebrīnies, ka es tev vīmesmu sacījis: Jums būs piedzimt no augšienes. Vējš pūš, kurp gribēdams, tu dzirdi viņa pūšanu, bet tu nezini, no kurienes viņš nāk un kurp

viņš iet. Tā ir ar ikvienu, kas piedzimis no gara.“

Jēzus līdzības. Jēzus ir daudz runājis par Dieva valstību līdzībās. Līdzības ir dzīves gleznas, kuņas, ņemtas iz dabas un cilvēku dzīves notikumiem, attēlo augstāko garīgo patiesību, lai mēs no tās pārliecinātos un varētu to labāki iegaumēt un paturēt prātā. Debesu valstību Jēzus savās līdzībās pielīdzina gan tīrumā paslēptai mantai, ko cilvēks atradis apslēpj un, priecādamies par to, noiet un pārdod visu, kas tam ir, un pērk šo tīrumu, gan arī tirgotājam, kas meklē labas pērles un, atradis vienu it dārgu pērli, viņš noiet un pārdod visu, kas tam ir, un nopērk šo pērli.

1. Dieva meklējošā mīlestība.

Līdzība par pazudušo avi un grasi. Kad rakstu mācītāji un varizēji kurnēja, ka Jēzus uzņem grēcniekus un pat ēd ar tiem, viņš stāstīja šīs līdzības: Ja kādam cilvēkam no simts avīm viena ir pazudusi, vai tas neatstās tās deviņdesmitdeviņas un nemeklēs pazudušo, tiekams to atradis? — To atradis, viņš to liek uz saviem pleciem un pārnācis mājā, sasauc savus draugus un uz tiem saka: „Priecāties ar mani, jo es savu avi esmu atradis, kas bija pazudusi.“ Es jums saku, ka tā arī debesīs būs vairāk līgsmitības par vienu pašu grēcnieku, kas atgriežas no grēkiem, nekā par 99 taisniem, kam atgriešanās no grēkiem nevajaga.

Kā dai sievai ir desmit graši. Kad viens no tiem viņai nozūd, vai tā neiededzina sveci un nemēž, rūpīgi meklējama, namu, kamēr grasi atrod. To atradusi, tā sasauc savas draudzenes, sacīdama: „Priecāties ar mani, jo es esmu atradusi savu grasi, kas bija pazudis.“ Tā būs līgsmitība pie Dieva eņģeļiem par vienu pašu grēcnieku, kas atgriežas no grēkiem. —

2. Dievs pieņem atgriezīgus grēcniekus.

Līdzība par pazudušo dēlu. Kādam tēvam bija divi dēli. Jaunākais sacīja uz tēvu: „Dod man manu mantas tiesu, kas man nākās.“ Tēvs arī mantu izdalīja. Jaunākais dēls, mantu saņēmis, aizgāja uz tālu zemi un tur visu tēva doto mantu izšķērdēja, negodīgi dzīvodams. Tad nāca liels bads tajā zemē, un viņam nebija vairs ko ēst. Tad viņš noderēja pie kāda namiņa, kas viņu sūtīja cūkas ganīt. Kad viņš gribēja ēst sēnelas, ko ēda cūkas, tad arī tās viņam neļāva. Tagad viņš atgādājās savu tēvu un domāja: „Cik gan algādžu nav manam tēvam, kam maizes papildnam, un es mirstu badā. Es iešu pie sava tēva un sacīšu: tēvs, es esmu grēkojis pret debesi un tevi. Es vairs neesmu cienīgs, ka mani sauc par tavu dēlu, dari mani

par vienu no taviem algādžiem.“ Un viņš gāja pie sava tēva. Kad tēvs viņu redzēja nākam, tad viņa sirds par to iežēlojās, viņš krita tam ap kaklu un to skūpstīja. — Dēls sacīja uz viņu: „Tēvs, es esmu grēkojis pret debesi un pret tevi un neesmu vairs cienīgs, ka tu mani sauc par savu dēlu.“ — Bet tēvs sacīja uz saviem kalpiem: „Atnesiet viskrāšņākās drēbes un ģērbjiet to un dodat tam gredzēnu rokās un kurpes kājās. Atnesat treknu teļu, nokaujiet to! Lai ēdam un ligsmojamies! Jo šis mans dēls bija miris un ir atkal tapis dzīvs; viņš bija pazudis un ir atkal atrasts.“ — Un tie sāka ligsmoties. Bet vecākais dēls, no lauka nācis, dzirdēja dziedāšanu un diešanu un prasīja kādam kalpam, kas tur esot. Tas atbildēja: „Tavs brālis ir pārnācis, un tēvs ir sataisījis viņam mielastu, ka viņš to veselu atdabūjis.“ Tad vecākais dēls apskaitās un negribēja iet namā, Tēvs nāca un lūdza to iekšā, bet viņš atbildēja tēvam: „Redzi, es jau tik ilgi esmu tev kalpojis un neesmu nekad tavas pavēles pārkāpis, un tu man neesi ne kazlēnu devis, ka es būtu ligsmojies ar saviem draugiem. Bet šim tavam dēlam, kas tavu mantu aprijs negodīgi dzīvodams, tu esi nokāvis teļu.“ Tad tēvs sacīja: „Dēls, tu pie manis esi vienumēr un viss, kas mans, ir arī tavs. Tev vajadzēja būt ligsmam un priecīgam, jo šis tavs brālis bija nomiris un ir atkal dzīvs, viņš bija pazudis un ir atkal atrasts.“ —

Līdzība par varizēju un muitnieku. Jēzus sacīja uz tiem, kas paši lepojās ar savu taisnību un citus nicināja, šo līdzību: Divi cilvēki gāja dievnamā Dievu lūgt, viens varizējs, otrs muitnieks. Varizējs nostājies lūdza: „Es tev pateicu, Dievs, ka es neesmu kā citi cilvēki, laupītāji, netaisni, laulības pārkāpēji, vai arī kā šis muitnieks. Es gavēju divreiz nedēļā un dodu desmito tiesu no visa padoma.“ Bet muitnieks, no tālienes stāvēdams, negribēja ne savas acis pacelt uz debesīm, bet sīta pie savām krūtīm un sacīja: „Dievs, esi man grēciniekam žēlīgs.“ — Es jums saku: „Šis nogāja savā namā taisnots, jo kas pats paaugstinājas, tas taps pazemots, un kas pats pazemojas, tas taps paaugstināts.“ —

3. Piederības pazīmes pie Dieva valstības.

Līdzība par žēlsirdīgo zamarieti. Kāds rakstu mācītājs, Jēzu kārdinādams, jautāja: „Mācītāj', ko man būs darīt, lai es iemantoju mūžīgo dzīvošanu?“ Bet Jēzus uz to sacīja: „Kā stāv bauslibā rakstīts?“ Un tas atbildēja: „Tev būs Dievu, savu Kungu mīlēt no visas savas sirds un no visas savas dvēseles un no visa sava spēka un no visa sava prāta, un savu tuvāku kā sevi pašu.“ Jēzus sacīja: „Tu pareizi esi atbildējis. Ej un dari tā, tad tu dzīvoši.“ Bet tas sacīja uz Jēzu: „Kas tad ir mans tuvākais?“ Tad Jēzus stāstīja šo līdzību: Kāds cilvēks gāja no

Jeruzalemes uz Jeriku un krita slepkavu rokās. Tie tam noplēsa drēbes un to sasītuši atstāja pamirušu un aizgāja projām.— Bet te nejauši kāds priesteris gāja to pašu ceļu, sasisto redzējis, viņš aizgāja garām. Tāpat arī kāds levīts, pienācis pie tās vietas, kur sasistais gulēja, to gan redzēja, bet arī aizgāja garām. Bet kāds zamarietis, savu ceļu iedams, nāca pie viņa un, kad tas sasisto redzēja, sirds tam ieželojās. Viņš piegājis sasēja viņa brūces, tanīs elju un viņu ieliedams. Tad viņš to cēla uz savu lopu, noveda viņu mājas vietā un to apkopa. Otrā dienā viņš aiziedams izvilka 2 sudraba grašus un deva tos saimniekam, sacīdams: „Kopi šo, un ja tu vēl ko izdosi, atpakaļnākdams es tev to atdošu.“ — Tad Jēzus jautāja rakstu mācītājam: „Kurš no šiem trim tevīm šķiet tas tuvākais bijis tam, kas kritis slepkavu rokās?“ Bet tas sacīja: „Tas, kas žēlastību pie viņa darījis.“ Tad Jēzus uz to sacīja: „Ej un dari tu tāpat.“ —

4. Kavēkli iestāties Dieva valstībā.

Līdzība par lielo vakariņu. Jēzus sacīja: Kāds cilvēks sataisīja lielu vakariņu un lūdza daudz pie tā. Viņš sūtīja savu kalpu un lika aicinātiem sacīt: „Nāciet, jo visas lietas ir sataisītas.“ Bet tie visi iesāka aizbildināties. Pirmais sacīja: „Es tīrumu esmu pircis un man jānoiet tas apraudzīt; lūdzu, aizbildini mani.“ Otrs sacīja: „Es pieci jūgus vēršu esmu pircis un noēju tos apraudzīt; lūdzu, aizbildini mani.“ Un cits sacīja: „Es sievu esmu apņēmis, tāpēc nevaru nākt.“ — Tas kalps nāca un atsacīja to savam kungam. Tad tas Kungs tapa dusmīgs un sacīja: „Ej steigšus uz gatvām un pilsētas ielām un ievēd nabagus, kroplus, tizlus un aklus šeit iekšā. Kalps darīja tā, bet vēl bija telpas. Tad tas Kungs sacīja: „Izej uz lielceļiem un sētmalēm un spiedi tos nākt iekšā, lai mans nams top pilns. Jo es jums saku, ka neviens no tiem vīriem, kas bija aicināti, manu vakariņu nebaudīs.“

Līdzība par bagāto vīru un nabagu Lācaru. Bija kāds bagāts vīrs, tas ģērbās ar purpuru un dārgu audeklu un dzīvoja ikdienas kārumos un līgsmībā. Bet bija arī kāds nabags, vārdā Lācarus, tas gulēja viņa durvju priekšā, pilns vātīm, un gribēja ēst tās druskas, kas nokrita no bagātā galda. Bet suni nāca un laizīja viņa vātis. Gadījās, ka Lācarus nomira un tapa aiznests no eņģeļiem Abraama klēpī. Arī bagātais nomira un tapa aprakts. Kad tas nu bija ellē un mokās, tad tas pacēla savas acis un redzēja Abraamu no tāienes un Lācaru viņa klēpī. Viņš sauca un sacīja: „Tēvs Abraam, apžēlojies par mani. Sūti jel Lācaru, lai tas iemērc savu pirksta galu ūdenī un dzīsina manu mēli, jo es ciešu lielas mokas šinīs liesmās.“ Bet Abraams sacīja: „Piemini, dēls, ka tu savu labumu esi baudījis

savā dzīvības laikā, bet Lācarus turpretim tikai ļaunumu. Tagad šis top iepriecināts un tu topi mocīts. Turklāt starp mums un jums ir liela plaša, tā ka tie, kas no šejienes gribētu noiet pie jums, to nevar un nevar arī no turienes pārnākt pie mums.“ — Tad viņš sacīja: „Es tevi lūdzu, tēvs Abraam, sūti Lācaru uz manu tēva namu, jo man ir vēl 5 brāļi, lai viņš tos pamāca, ka arī tie nenāk šinī moku vietā.“ Abraams sacīja: „Tiem ir Mozus un pravieši, lai tie tos klausā.“ Bet tas sacīja: „Nē, tēvs Abraam, bet kad viens no mirušiem pie tiem ietu, tad tie atgrieztos no grēkiem.“ Tad Abraams sacīja: „Ja tie neklausā Mozu un praviešus, tad tie arī neticēs, kaut ir kāds no mirušiem celtos augšām.“

Pastara tiesa. Jēzus sacīja: „Kad tas cilvēka dēls nāks savā godībā, tad viņš sapulcinās visus ļaudis savā priekšā un šķirs tos, kā gans šķir avis no ažiem, un stādīs avis pa labo roku, āžus pa kreiso. Tad viņš sacīs uz tiem pie labās rokas: „Nāciet šurp, jūs mana tēva svēttie un iemantojat to valstību, kas jums ir sataisīta, jo es biju izslāpis, jūs mani esat dzirdinājuši; es biju viesis, jūs mani esat uzņēmuši; es biju plīks, jūs mani esat ģērbuši; es biju nevesels, jūs mani esat apmeklējuši; es biju cietumā, jūs esat pie manis nākuši.“ Tad tie taisnie sacīja: „Kungs, kad mēs tevi esam tādu redzējuši un tev to darījuši?“ — Tad tas viņiem atbildēs: „Patiesi, es jums saku: ko jūs esat darījuši vienam no maniem vismazākiem brāļiem, to jūs man esat darījuši.“ — Tad viņš sacīs tiem pie kreisās rokas: „Eita nost no manim, jūs nolādētie, mūžīgās ugunīs, jo es biju izsalcis, jūs mani neesat ēdinājuši u. t. t. Tad arī viņi sacīs: „Kungs, kad mēs tevi tādu esam redzējuši un neesam tev kalpojuši?“ Tad viņš sacīs: „Patiesi, es jums saku: ko jūs neesat darījuši vienam no maniem vismazākiem brāļiem, to jūs man arī neesat darījuši.“ Un tee ieies mūžīgās mokās, bet taisnie mūžīgā dzīvošanā.

5. Dieva valstības attīstība.

Līdzība par sējēju. Jēzus stāstīja šādu līdzību: Sējējs izgāja sēt. Sējot cita sēkla krita ceļmalā un putni to apēda. Un cita krita uz akmināju, kur tai nebija daudz zemes, un tā tūlīt uzdīga, bet drīz atkal savīta un nokalta, jo tai nebija dziļas zemes, kur laist saknes. Cita krita starp ērkšķiem, un ērkšķi uzauga un to apmāca. Bet cita krita uz labu zemi un nesa **augļus**, cita simtkārtīgus, cita sešdesmitkārtīgus, cita trīsdesmitkārtīgus. To izstāstījis Jēzus sauca: „Kam ausis dzirdēt, tas **lai dzird!**“ — Mācekļi lūdza Jēzu, lai viņš šo līdzību arī izskaidrotu. Tad Jēzus sacīja: Tā sēkla ir Dieva vārds. Kas ceļmalā sēts, ir tie, kas to dzird, bet nesaprot, un ļaunais nāk un ņem to vārdu no viņu sirdīm. Kās uz akmināju sēts, ir tie,

kas to vārdu dzird un uzņem ar prieku, bet kad nāk bēdas un vajāšana, tad tie ņem apgrēcību, jo tiem nav saknes. Bet kas starp ērkšķiem sēts, ir tie, kas to vārdu dzird, bet tomēr dodas uz zīdīšanos un bagātību, kas tos nospiež, un tie nenes augļus. Bet kas labā zemē, ir tie, kas to vārdu dzird un to patur labā un godīgā sirdī, augļus nesdami pacietībā.

Līdzības par sinepju graudiņu un raugu. Jēzus sacīja: Debesu valstība līdzinājas sinepju graudiņam, ko cilvēks ņēmis iesēja savā laukā. Šī ir gan mazākā starp visām sēklām, bet kad tā uzaug, tad tā ir lielāka par citiem dārza stādiem un paliek par koku, tā ka putni apakš debesīm nāk un taisa ligzdas viņa zaros. — Debesu valstība līdzinās raugam, ko sieva ņēmusi ielauca trijos mēros miltu, tiekams viss sarūga.

8. Jēzus ciešana un miršana.

1. Jēzus sāpju ceļš līdz Golgatai.

Jēzus pasludina savu ciešanu. Jēzus, tos 12 mācekļus pie sevis ņēmis, uz tiem sacīja: „Redzi, mēs noejam uz Jeruzalemi, un viss piepildīsies, ko pravieši rakstījuši no cilvēka dēla. Viņš taps nodots grēcinieku rokās, tie to apmēdīs, šautīs un nokaus, bet trešā dienā viņš celsies augšām.“ Pēteris atbildēja: „Kungs, lai tas tev nenotiek!“ Bet Jēzus viņu aprāja, sacīdams: „Tu domā cilvēcīgi un ne dievišķīgi!“

Jēzus iejāj Jeruzalemē. Kad Jēzus nāca tuvu pie Jeruzalemes, tad viņš sūtījadivi no saviem mācekļiem un sacīja! „Eita uz to miestu, kas jūsu priekšā, tur jūs atradīsiet ēzeļa māti piesietu un pie tās kumelju. Atrasisījuši, atvediet tos pie manim. Un ja kas jums ko sacīs, tad atbildiet: tam Kungam tā vajaga, un tūdaļ viņš jums to atlaidīs.“ Bet viss tas notika, lai piepildītos, ko pravietis Cakarijs sacījis, sludinādams: „Sakait Cianas meitai: redzi tav kēniņš nāk pie tevis lēnprātīgs, jādams uz ēzeļa mātes kumelja.“ Mācekļi nogāja un darīja, kā pavēlēts. Viņi uzlika atvestiem lopiem savas drēbes un sēdināja Jēzu tur virsū. Bet daudz ļaužu izklāja savas drēbes uz ceļa, citi cirta zarus no kokiem un kaisīja tos uz ceļa. Bet tie ļaudis, kas līdz gāja, kļiedza un sauca: „Ozianna tam Dāvida dēlam! Slavēts, kas nāk tā Kunga vārdā! Ozianna visaugstākās debesis!“

Jēzus bauda lieldienas jēru. Augstie priesteri, rakstu mācītāji un ļaužu vecājie sapulcējās augstā priestera Kaivasa namā un sarunājās, ka Jēzu varētu dabūt savās rokās un nokaut. Tad Jūdas Iskariats, nogājis pie viņiem, sacīja: „Ko jūs man dosiet.

tad es jums viņu nodošu?" Tie par to priecājās un solīja viņam 30 sudraba gabalus. — Jēzus sūtīja Pēteri un Jāni pilsētā, lai tie sataisītu lieldienas jēru. Tie tā darija. Kad vakars metās, tad Jēzus nāca ar tiem divpadsmitiem un, pie galda sēžot, sacīja: „Es sirsnīgi esmu vēlējies ar jums ēst lieldienas jēru, pirms es ciešu.“ Pēc tam viņš mazgāja mācekļiem kājas un atkal apsēdies sacīja: „Ja es, jūsu Kungs un mācītājs, jums esmu kājas mazgājis, tad ar to es jums esmu devis priekšzīmi, ka arī jums būs cits citam kājas mazgāt. Jaunu bausli es jums dodu, ka jūs cits citu mīlējat, itkā es jūs esmu mīlējis. Pie tā visi nomanīs, ka jūs esat mani mācekļi, ja jums ir mīlestība savā starpā.“ — Vēl pie galda sēdot Jēzus noskuma un sacīja: „Viens no jums mani nodos! Mācekļi izbijās un jautāja: „Kungs, vai es tas esmu?“ Tad Jēzus sacīja: „Tas ir tas, kam es došu iemērktu kumosu.“ Un viņš to deva Jūdāsam Iskariatam, sacīdams: „Ko dari, to dari drīz!“ Jūdās izgāja ārā, un bija nakts. —

Jēzus Getzemanes dārzā. Jēzus, Sv. Vakarēdienu iestādījis un savu augstā priesterā lūgšanu par saviem mācekļiem un visiem ticīgiem noturējis un pateicības dziesmu nodziedājis, izgāja ārā uz eljas kalnu, kur bija dārzs, vārdā Getzemane. Še viņš ņēma līdz savus 3 mācekļus, Pēteri, Jāni un Jēkabu un sacīja: „Mana dvēsele ir noskumusi līdz nāvei. Paliekat šeit un esat nomodā.“ Mazu gabaliņu pagājis, viņš krita uz savu vaigu pie zemes un lūdza Dievu: „Mans tēvs, ja tas var būt, tad lai šis biķeris man iet garām, tomēr ne kā es gribu, bet kā tu.“ Viņš nāca atpakaļ pie mācekļiem un, atradis tos guļam, sacīja: „Esat modrīgi un lūdziet Dievu, ka jūs nekrītat kārdinašanā. Gars gan ir labprātīgs, bet miesa ir vāja.“ Viņš nogāja otru un trešo reizi un karsti lūdza Dievu: „Mans tēvs, ja šis biķeris nevar iet man garām, ka es to nedzeru, tad lai notiek tavs prāts.“ Viņa sviedri pilēja kā asins lāses, un viens eņģelis no debesīm viņam parādījās un viņu stiprināja. Mācekļus viņš vienmēr atrada guļam. Pēdīgi viņš sacīja: „Ko jūs guļat? Redzi, tā stunda ir nākusi, kur cilvēka dēls top nodots grēcinieku rokās. Celaties, iesim, kas mani nodod, ir tuvu kļāt!“

Kaŗa viri saņem Jēzu. Jūdās Iskariats nāca ar daudz kaŗavīriem un augstā priesterā sulaiņiem un pie Jēzus piegājis to skupstīja, sacīdams: „Esi sveicināts, rabi!“ Bet Jēzus sacīja: „Draugs, vai tu nododi cilvēka dēlu skupstī-

da ms?“ — Tad kara vīri Jēzu saņēma. Bet Pēteris, zobinu izvilcis, nocirta augstā priesterā kalpam ausi. Jēzus sacīja: „Bāz savu zobinu makstīs. Es varētu lūgt savu tēvu un tas dotu man vairāk kā 12 pulkus eņģeļu; vai tad man nebūs dzert to bikeri, ko mans tēvs manim dod.“ Viņš dziedināja kalpa ausi, bet visi mācekļi viņu atstāja. —

Jēzus augstās tiesas priekšā. Karavīri noveda Jēzu pie Annasa, kas bija augstais priesteris. Annas izjautāja viņu par viņa mācībām un mācekļiem. Jēzus aizrādīja, ka viņš esot runājis atklāti, lai prasot tos, kas viņu dzirdējuši. Kāds sulainis par šādu atbildi viņu sita vaigā, bet Jēzus sacīja: „Kam tu mani sit? Pierādi, ka esmu runājis nepatiesību.“ — Annas viņu sūtīja pie Kaivaisa, kur bija sapulcējusies visa augstā tiesa. Tur uzstājās viltīgi liecnieki, kuri sacīja, ka Jēzus esot teicis: „Es gribu Dieva namu noplēst un trijās dienās atkal uzcelt tādu, kas nav rokām taisīts.“ Bet viņu liecība nebija vienāda. — Kaivas jautāja Jēzum: „Vai tu nekā neatbildi uz šo liecību?“ Bet Jēzus cieta klusu. Tad Kaivas cēlās un sacīja: „Pie dzīvā Dieva es tevi zvērinu, saki mums, vai tu esi Kristus, Dieva dēls?“ Jēzus atbildēja: „Tu to saki. Es tas esmu. No šī laika jūs redzēsiet cilvēka dēlu sēžam pie tā Visuspēcīgā rokas un nākam padēbešos.“ — Tad augstais priesteris saplēsa savas drēbes un sacīja: „Kam mums vēl vajaga liecnieku, jūs viņa Dieva zaimošanu esat dzirdējuši. Kā jums šķiet?“ — Tie atbildēja: „Viņš ir nāvi pelnījis.“ Tad tie viņam splāva un sita dūrēm vaigā un viņu visādi zaimoja un nicināja.

Pēteris aizliedz Jēzu. Kad Pēteris bija iepriekš sacījis uz Jēzu, ka viņš to nekad neatstāšot, Jēzus viņam atbildēja, ka gailis vēl nebūšot 2 reizas dziedājis, kad Pēteris viņu trisreiz būšot aizliedzis. Tā ari notika. Pēteris, Jēzum sekodams, bija iegājis augstā priesterā nama pagalmā. Tur kāda kalpone sacīja uz Pēteri: „Vai tu ari neesi viens no viņa mācekļiem? Pēteris atbildēja: „Nē, es neesmu un nezinu ari, ko tu runā.“ Tad gailis dziedāja pirmoreiz. — Vēlāk, kad Pēteris piegāja pie ugunskurā sasilīties, tad otra kalpone sacīja, uz Pēteri rādīdama: „Šis ari bija ar Jēzu no Nācaretes.“ Bet Pēteris zvērēdams liedzās: „Es tā cilvēka nepazīstu.“ Pēc kāda brīža augstā priesterā kalps sacīja uz Pēteri: „Vai es tevi neredzēju dārzā pie viņa?“ Un citi, kas tur klāt bija, apgalvoja: „Patiesi, tu esi viens no tiem; tu esi galilejietis, jo no tavas valodas to var noprast.“ Tad Pēteris sāka dievoties: „Es tā cilvēka nepazīstu.“ Un gailis dziedāja otroreiz. — Tad Jēzu izveda ārā un viņš uzlūkoja Pēteri. Pēteris pieminēja Jēzus vārdus un ārā izgājis gauži raudāja. —

Jūdasa gals. Kad Jūdas redzēja, ka Jēzus tiek pazudināts, tad viņam tas bija žēl. Viņš atnesa atpakaļ saņemtos 30 sudraba gabalus un sacīja: „Es esmu grēkojis, nododams nenoziedzīgu cilvēku.“ Tie atbildēja: „Kas mums par to bēdas? Raugi pats.“ Jūdas nometa sudraba gabalus Dieva namā, aizgāja un pakārās. — Par šiem sudraba gabaliem augstie priesteri nopirka tīrumu svešniekiem par kapsētu, kuŗu nosauca par asins tīrumu.

Jēzus Poncijus Pilatus priekšā. Jūdi aizveda Jēzu pie zemes pārvaldnieka, Poncijus Pilatus, un apsūdzēja viņu, ka viņš jautot tautu, aizliedzot ķeizaram dot nodokļus un sakot, ka viņš esot Kristus, viens ķēniņš. — Pilatus, tiesas namā iegājis, jautāja Jēzu: „Vai tu esi jūdu ķēniņš?“ Jēzus atbildēja: „Mana valstība nav no šīs pasaules, ja mana valstība būtu no šīs pasaules, tad mani kalpi kautos par to, ka es neņopu nodots jūdiem.“ Pilatus sacīja: „Tad tu tomēr esi ķēniņš?“ Jēzus atbildēja: „Es esmu nācis pasaulē apliecināt patiesību. Ikviens, kas ir no patiesības, dzird manu balsi.“ Pie jūdiem izgājis, viņš tiem sacīja: „Es pie šī cilvēka neatrodu nekādas vainas.“ — Bet priesteri un rakstu mācītāji gauži apsūdzēja Jēzu, sacīdami: „Viņš skubina ļaudis uz dumpi.“ — Pilatus dabūjis zināt, ka Jēzus piederot pie Erodus tiesas, aizsūtīja viņu pie Erodus, kas bija ap to laiku Jeruzalemē. Erodus gribēja no Jēzus redzēt kādu brīnuma zīmi, bet Jēzus viņam neatbildēja nenieka. Tad Erodus viņu apsmēja un sūtīja atpakaļ pie Pilatus. — Toreiz bija ieradums, ka valdnieks uz lieliem svētkiem atlaida kādu noziedznieku. Pilatus jautāja ļaudis: „Kuŗu no noziedzniekiem lai es atsvabinu: Jēzu, kas top saukts Kristus, vai Barabu, šo dumpinieku un slepkavu?“ — Ļaudis, no priesteriem un vecājiem pierunāti, sacīja: „Barabu, bet Jēzu sit krustā!“ — Tad Pilatus lika Jēzu šaut. Kara vīri apvilka Jēzum purpura mēteli, uzlika viņam ērkšķu kroni galvā un deva niedru labajā rokā, locīja ceļus viņa priekšā, sacīdami: „Sveiks! Jūdu ķēniņ!“ Tie splāva viņam acīs, sīta ar niedru pa galvu un visādi viņu mocīja. — Pilatus izveda Jēzu ārā un sacīja: „Redziet, kāds cilvēks!“ Bet ļaudis brēca vēl vairāk, saukdami: „Sīt viņu krustā! Pēc mūsu bauslības viņam jāmirst, jo viņš pats sevi darijis par Dieva dēlu. Un ja tu viņu palaidīsi vaļā, tad tu vairs neesi ķeizara draugs; jo kas pats ceļas par ķēniņu, tas ir ķeizaram pretinieks.“ Kad Pilatus redzēja, ka viņš nekā nespēja darīt, tad viņš ņēma ūdeni, mazgāja savas rokas un sacīja: „Es esmu nenoziedzīgs pie šī taisnā asinim.“ Tad visi ļaudis kļiedza: „Viņa asinis lai nāk pār mums un mūsu bērniem!“ Tad Pilatus atlaida Barabu un no deva Jēzu, lai viņu sistu krustā. —

2. Jēzus ciešanas Golgatā.

Jēzus nāves ceļš. Kara vīri novilkā Jēzum purpura mēteļi un uzvilka viņa paša drēbes un tad veda viņu uz Golgatas kalnu, lai tur sistu viņu krustā. Jēzus pats nesa savu krustu, bet ceļā apkusa, un viņa krustu piespieda nest kādu vīru no Ķīrenes, vārdā Simani. Liels ļaužu bars gāja līdz, un sievas viņu apraudāja. Bet Jēzus sacīja: „Jūs, Jeruzalemes meitas, neraudat par mani, bet raudat pašas par sevi un saviem bērniem. Jo nāks diena, kad sacīs uz kalniem: kritiet uz mums un uz pakalniem: apklājiet mūs. Jokad to dara pie zaļa koka, kas notiks pie sakaltuša.“ Ari divi ļaundāri tika novesti uz Golgatu, lai viņus tur nomaitātu.

Jēzus pie krusta. Golgatas kalnā jeb pieres vietā nonākuši, tie sita Jēzu un tos divus ļaundārus krustā. Bet Jēzus lūdza Dievu, sacīdams: „Tēvs, piedodi tiem, jo tie nezina, ko tie dara!“ — Pilatus bija licis Jēzus krustam virsrakstu: „Jēzus no Nāceretes, jūdū ķēniņš.“ Kara vīri izdalīja savā starpā Jēzus drēbes, bet par viņa svārkiem tie meta kauliņus. Visi zaimoja Jēzu, sacīdami: „Ja tu esi Dieva dēls, tad kāp no krusta zemē. Citiem viņš palīdzējis, pats sev viņš nevar palīdzēt.“ Ari viens no ļaundāriem viņu zaimoja un sacīja: „Ja tu esi Kristus, tad palīdzi pats sev un arī mums, tad mēs tev ticēsim.“ Otrs to norāja, sacīdams: „Tu nebīsties Dievu. Mēs dabūjam, ko esam pelnījuši, bet šis nekā ļauna nav darījis.“ Un viņš sacīja uz Jēzu: „Kungs, piemini mani, kad tu nāksi savā valstībā!“ Jēzus atbildēja: „Patiesi, es tev saku, šodien tu būsi ar mani paradīzē. — Kad Jēzus ieraudzīja savu māti un mācekli Jāni stāvam zem krusta, tad viņš sacīja uz savu māti: „Redzi, tavs dēls!“ un uz Jāni: „Redzi, tava māte.“ Un māceklis Jānis viņu ņēma pie sevis. — Un tumšs metās pār visu zemi, līdz devītai stundai. Jēzus sauca stiprā balsī: „Mans Dievs, mans Dievs, kāpēc tu mani esi atstājis?“ — Pēc tam viņš sacīja: „Man slāpsti!“ Kara vīrs pildīja švammi ar etiķi, lika to uz niedras un dzirdīja Jēzu. Kad Jēzus etiķi bija baudījis, viņš sacīja: „Tas ir piepildīts!“ Un sauca stiprā balsī: „Tēvs, es nododu savu garu tavās rokās!“ To sacījis, viņš nokāra galvu un nomira. Tanī pašā brīdī priekškaramais auts Dieva namā pārplisa divos gabalos no augšas līdz zemei. Zeme tricēja, akmiņu kalni plisa un kapi atdarījās. Kara virsnieks, to redzēdams, izsaucās: „Patiesi, šis ir bijis taisns cilvēks un Dieva dēls!“ Un visi izbijās, sita pie savām krūtīm un griezās savās mājās.

Jēzus kapā guldīts. Jūdi lūdza Pilatu, lai tas liktu krustā sistiem laužīt lielus (sadragāt kaulus), lai viņus varētu no krusta noņemt. Tad kara vīri nāca un laužīja lielus abiem

laundariem, bet redzēdami, ka Jēzus jau nomiris, tie tam iedūra ar šķēpu sānos, no kurienes iztecēja asinis un ūdens. — Jāzeps no Arimatijas, augstās tiesas loceklis, kas bija balsojis pret Jēzus notiesāšanu, gāja pie Pilatus un izlūdzās Jēzus miesas. Nikodems, kas reiz nakti bija nācis pie Jēzus, atnesa svaidāmās zāles un ar tām svaidīja Jēzus miesas, ietinot viņas liķa autos. Jāzepam bija turpat dārzā iecirsts jauns kaps klintī. Tur viņi guldīja Jēzus miesas, aizvēla lielu akmeni priekšā un aizgāja. Priesteri un varizēji lūdza Pilatu, lai tas liktu apsargāt kapu, jo Jēzus esot runājis no augšāmcelšanās. Pilatus arī deva sargus un aizzēģelēja kapu. —

Jēzus pēc savas augšāmcelšanās.

Jēzus ceļas augšām. Pirmā nedēļas dienā, saulei lecot, notika zemes trīce, jo tā Kunga eņģelis novēla akmeni no kapa. Kapa sargi drebēja no lielām bailēm un bija kā miruši. — Marija Madala, Marija, Jēkaba māte, Salome un citas sievas nāca ar svaidāmām zālēm pie Jēzus kapa un redzēja, ka akminis jau bija novelts. Tur viņām parādījās eņģelis, kas sacīja: „Nebīstaties! Ko jūs meklējat dzīvo pie mirušiem? Viņš ir augšāmcēlies! Noeita un pasakiet to viņa mācekļiem.“ — Pēteris un Jānis arī nāca pie viņa kapa, redzēja tos autos noliktus, bet Jēzu pašu tie neredzēja. — Marija Madala nāca atkal pie kapa un raudāja. Tad eņģelis sacīja: „Sieva, ko tu raudi?“ Viņa atbildēja: „Tie manu Kungu ir paņēmuši un es nezinu, kur tie to likuši.“ Tad Jēzus viņai piestājās un sacīja: „Sieva, ko tu raudi?“ Marija, viņu par dārznieku turēdama, atbildēja: „Kungs, ja tu esi viņu paņēmis, tad saki man, kur tu viņu noliki, lai es varētu viņu dabūt.“ Jēzus sacīja: „Marija!“ Tad viņa to pazina un izsaucās: „Rabuni!“ (mācītājs). Bet Jēzus sacīja: „Neaizkar mani, jo es vēl neesmu uzbraucis pie sava Tēva. Bet noej pie maniem brāļiem un saki tiem, ka es uzbraucu pie sava Tēva un jūsu Tēva, pie sava Dieva un jūsu Dieva!“ — Marija to visu pasacīja mācekļiem, bet tie vēl neticēja viņas vārdiem.

Jēzus parādās saviem mācekļiem. Jēzus parādījās diviem mācekļiem, kuŗi tajā pašā dienā gāja no Jeruzalemes uz Emau. Viņš tiem piestājās kā svešinieks un noklausījās viņu bēdās par Jēzus krusta nāvi. Vēlāk viņš izskaidroja tiem svētos rakstus par Kristus ciešanām un ieiešanu godībā. Pilsētiņā nonākuši, mācekļi viņu lūdza, sacīdami: „Kungs, paliec pie mums, jo vakars jau metas un diena ir pagalam.“ — Viņš arī pie tiem iegāja. Kad vakariņas ēdot Jēzus ņēma maizi, pateica un pārļauza, tad mācekļu acis atdarījās un viņi pazina Jēzu, bet viņš no tiem nozuda. Mācekļi priecīgi griezās atpakaļ uz Jeruza-

lemi, kur arī citi mācekļi tos saņēma ar gaviļu saucieniem: „Tas Kungs patiesi ir augšāmcēlies un Simanim parādījies!“ — Citreiz Jēzus parādījās visiem vienpadsmit mācekļiem, kuri bija sapulcējušies aiz aizslēgtām durvim, un sveicināja viņus sacīdams: „Miers ar jums!“ Uz Tomu, kas negribēja ticēt, pirms neesot ielicis savu pirkstu viņa naglu zīmēs un savu roku viņa sānos, Jēzus sacīja: „Sniedz šurp savus pirkstus un aplūko manas rokas un sniedz šurp savu roku un liec to manos sānos sānos un neesi neticīgs, bet ticīgs.“ Toms izsaucās: „Mans Kungs un mans Dievs!“ Jēzus sacīja: „Tādēļ, ka tu esi redzējis, tu ticī. Svētīgi tie, kas neredz un tomēr tic!“ — Jēzus parādījās vēl saviem mācekļiem pie Tibērijas jūras un turēja ar viņiem azaidu. Še viņš trīs reizes jautāja Simani Pēteri: „Simani, Jonasa dēls, vai tu mani vairāk mīlē nekā šie?“ Pēteris tāpat trīs reizes atbildēja, sacīdams: „Kungs, tu zini visas lietas, tu zini, kā es tevi mīlēju.“ Jēzus sacīja: „Gani manas avis, gani manus jērus!“ Ar to Jēzus iecēla Pēteri, kas viņu trīsreiz bija aizliedzis, atkal apustuļu amatā. —

Jēzus uzbrauc debesīs. Jēzus parādījās saviem mācekļiem vēl 40 dienas pēc savas augšāmcēlšanās. Viņš apsolija viņiem svēto Garu un spēku no augšienes, caur ko viņi kļūšot par viņa liecniekiem līdz pat pasaules galam. Jēzus sacīja: „Man ir dota visa vara debesīs un zemes virsū. Tāpēc eita un darait par mācekļiem visus ļaudis, tos kristīdami tā Tēva, tā Dēla un tā Svētā Gara vārdā, un tos mācīdami turēt visu, ko es jums esmu pavēlējis. Un redzi, es esmu pie jums ikdienas, līdz pasaules galam.“ Tad Jēzus rokas pācēlis tos svētīja. Un viena padebess to uzņēma no viņu acīm. Pie mācekļiem piestājās divi vīri baltās drēbēs un sacīja: „Jūs Galileju vīri, ko jūs stāvat un skatāties uz debesīm? Šis Jēzus, kas no jums uzņemts debesīs, tā nāks, kā jūs viņu esat redzējuši uzkāpjām debesīs.“ — Mācekļi atgriezās uz Jeruzalemi un bija vienprātīgi lūgšanās, teikdami un slavēdami Dievu.

E. Īsa kristīgas baznīcas vēsture.

I. Vispārīgā baznīcas vēsture.

Par kristīgās baznīcas dzimšanas dienu uzskatāma pirmā Vasaras svētku diena, kur pēc Svētā Gara izliešanas kristīgai draudzei tika pievienoti 3000 cilvēku. Bet Jēzus jau

priekš savas šķiršanās no šīs pasaules bija mācekļiem devis pavēli, lai tie ejot pa pasauli un darot par mācekļiem visus laudis. Šo pavēli mācekļi arī izpildīja un, Svēto Garu saņēmuši, tie izklīda pa visu pasauli, lai visur pasludinātu kristīgo ticību. Par lielākās apustuļu daļas darbību mums ir uzglabājušās maz ziņu, zinām tikai, ka gandrīz visi viņi miruši mocekļu nāvē, sava Pestītāja mācību sludinādami. Tikai par apustuļi Pāvilu mums ir uzglabājušās vairāk ziņu, īpaši apustuļu darbu grāmatā, kuŗa stāsta par viņa misijas ceļojumiem. Šajos ceļojumos viņš pārstāigājis: Maz-Āziju, Maķedoniju, Grieķiju, Itāliju un apmeklējis pat Spāniju, visur pasludinādams Jēzus mācību un dibinādams kristīgās draudzes, ar kuŗām viņš uzturējis vēlāk ciešus sakarus, galvenā kārtā ar savām vēstulēm (Sk. Ev. sv. r. 8. l. p.). Visur, kur vien mācekļi nonāca, viņi atrada daudz piekritēju, jo pagānu ticība nespēja apmierināt cilvēku dvēseles. Tā jau pirmā gadu simtenī pēc Kristus to zemju, kas atradās ap Vidus jūru, iedzīvotāju lielākais vairums bija piegriezti kristīgai ticībai.

Bet tad nāca pār kristīgām draudzēm grūtas piemeklēšanas — tā sauktās kristīgo vajāšanas. Šīs vajāšanas vispirms sacēla jūdi un drīz vien viņiem pievienojās arī pagāni. Viņi pārmeta kristīgiem bezdievību, jo tie liedzās upurēt pagānu dievu tēliem, un turēja tos par valdības pretiniekiem, kad tie atsacījās arī upurēt ķeizaru tēliem. Vajāšanas vilkās kādus 300 gadus, bet viņas, lai gan kristīgai draudzei nodarīja daudz posta, tomēr nebija arī bez svētības, jo deva iespēju kristīgiem parādīt savu ticību un mīlestību, kas atstāja lielu iespaidu uz pagāniem, un tie, šādu kristīgo spēku redzēdami, arī palika par kristīgiem.

Vajāšanas izbeidza ķeizars Konstantīns Lielais 324. g. pēc Kr. Viņš kristīgo ticību iecēla par Romas valsts baznīcu un nu kristīgā ticība varēja netraucēti izplatīties pa visu pasauli. Jau 5. g. s. pēc Kr. viņa tiek pieņemta no frankiem (tagadējiem frančiem), 11. g. s. no Skandināvijas valstīm, 8. g. s. no vāciešiem, 10. g. s. no krieviem, tā kā ap 14. g. s. jau visa Eiropa bija piegriezta kristīgai ticībai.

Romas pilsētas bīskaps, kuŗu vēlāk sauca par pāvestu, bija pratis iegūt sev noteicošo vārdu kristīgās baznīcas dzīvē, tā ka drīz vien viņu sāka uzskatīt par visas kristīgās baznīcas galvu. Bet pāvestiem nepietika tikai ar garīgu varu vien, arī laicīgo valdnieku starpā viņi tikoja ieņemt pirmo vietu, kas tiem arī izdevās. Pāvests par kādu pakalpojumu dabūja dāvātu Romas pilsētu ar apkārtnējam zemēm un tā palika arī par laicīgu valdnieku. Valdniekus, kas pāvestu negribēja atzīt par augstāku, nekā viņi, pāvests apkrāva tā sauktiem baznīcas

lāstiem, tā ka tiem beidzot bija viņam jāpadodas. Savu augstāko varenības pakāpi pāvestība sasniedza 13. gadu simteņa sākumā, kad valdīja varenais pāvests J n n o c e n t s III.

Dzišanās pēc laicīgās varas baznīcai nenāca par labu, jo tā atsvešināja viņu no Kristus evaņģelija. Baznīcā ieviesās dažādas nebūšanas un maldu mācības. Tad daži vīri pacēla savas balsis, aizrāidīdami uz šīm nebūšanām un prasīdami viņu novēršanu, piem. dievkalpošanas noturēt latīņu valodā, bet tautas mātes valodā, sniegt dievgaldniekiem netik maizi vien, bet arī viņu, atļaut izplatīt svētos rakstus u. t. t. Ievērojamākie no šiem vīriem, kurus sauc par priekšreformatoriem, ir Pēteris Valdess, Jānis Huss un mūks Savonarola. Gan viņi visi, par savu pārdrošo uzstāšanos pret katoļu baznīcu, samaksāja ar savu dzīvību, tomēr viņu darbi un raksti bij lielā mērā sagatavojuši ceļu lielākajam reformatoram M ā r t i n a m L u t e r a m.

Mārtiņš Luters piedzima kā nabadzīgu vecāku dēls, Eislēbenes pilsētīnā, Vācijā, 10. novembrī 1483. gadā. Vecāki, cik spēdami, rūpējās par to, lai viņš dabūtu labu izglītību, sūtīdami to vairākās skolās, kurās pabeidzis viņš 1501. g. iestājās Erfurtes augstskolā, lai uz tēva vēlēšanos studētu tieslietu zinības. Tomēr pie šīm zinībām viņam bij maz patikšanas un viņš visvairāk nodarbojās ar dievvārdu zinībām, īpaši pēc tam, kad bij augstskolas bibliotēkā uzgājis bībeli, kuŗa toreiz vēl bij ļoti reta grāmata. Beidzot viņš atstāja augstskolu un iestājās klosterī, palikdams par mūku. Tur viņš nodzīvoja dažus gadus, līdz kamēr tika aicināts par profesoru pie jaundibinātās Vittenbergas augstskolas, pie kuŗas viņš nostrādāja līdz pat sava mūža galam. 1517. gadā, kad mūks Tecels uz pāvesta pavēli apbraukāja Vāciju, pārdodams grēku atlaišanas zīmes, Luters uzstājās pret to savos sprediķos un vēlāk piesita pie Vittenbergas pils baznīcas durvīm savus 95 teikumus, kuŗos viņš atklāti uzstājās pret katoļu baznīcas maldū mācībām. Šie teikumi drīz kļuva pazīstami visās malās un nāca arī pāvestam ausīs. Pāvests uzaicināja Luteru uz Romu, lai aizbildinātos, bet kad Luters, zinādams, kas viņu tur sagaida, uz Romu negāja, tad pāvests to apkrāva baznīcas lāstiem. Vēlāk 1521. gadā keizars Kārlis V. gribēja šo lietu noskaidrot Vormsas valsts sapulcē un uzaicināja arī Luteru tur ierasties. Gan viņa draugi to brīdināja, lai neiet, bet Luters, paļaudamies uz Dieva palīdzību, tomēr devās uz Vormsu un tur droši aizstāvēja savu lietu. No Vormsas Luters neatgriezās uz Vittenbergu, bet viņa draugi to aizveda uz V a r t b u r g a s p i l i, zinādami, ka citādi viņš būtu kritis par upuri katoļu atriebībai. Vartburgā Luters ķērās pie svēto rakstu tulkošanas vācu valodā. Vartburgā Luters nodzīvoja kādi 2 gadi un tad griezās atpakaļ

uz Vittenbergu, kur bij izcēlušies nemieri. Luters saviem dzīgiem sprediķiem tos drīz vien apmierināja un tad ķērās atkal pie sava darba. Viņš apprecēja kādu bijušo mūķieti K a t a r i n u no B o r a s un nodibināja laimīgu ģimenes dzīvi. Viņa nams Vittenbergā ir bijusi tā vieta, no kurienes ir izgājuši evaņģēlija sludinātāji pa visām Eiropas zemēm. Luters mira 18. februārī 1546. g., savā dzimtenes pilsētā Eislebenā, un viņa mīešas ar lielu godu tika guldītas Vittenbergas pils baznīcā.

Pēc Lutera nāves viņa uzsākto darbu turpināja viņa draugs V i l i p s M e l a n c h t o n s. Jau vairākās zemēs, kā Vācijā, tā arī citur, bij iesakņojusies evaņģēlija ticība, kad beidzot katoļu valdnieki, redzēdami evaņģēlija ticības straujo izplatīšanos, nodomāja ar varu to iznīcināt. 1618. g. izcēlās briesmīgs karš starp katoļu- un evaņģēlija ticīgiem valdniekiem, kas vilkās 30 gadus un atnesa visai Eiropai, īpaši Vācijai, daudz posta. Sākumā virsrōku ņēma k a t o ļ i, bet tad evaņģēlija ticīgiem nāca palīgā Zviedrijas karālis G u s t a v s A d o l f s. Nu kara laime sāka smaidīt e v a n ģ e l i j a t i c ī ģ i e m. Gan Gustavs Adolfs krita kaujā pie Litcenes pilsētas 1632. g., bet evaņģēlija ticīgiem uzvara bij nodrošināta. 1648. g. tika noslēgts miers, kas evaņģēlija ticīgiem deva līdzīgas tiesības ar katoļiem, tā kā nu evaņģēlija ticība varēja izplatīties pa visu pasauli, kaut gan arī vēl pēc tam evaņģēlija ticīgiem ir bijušas jāpanes dažādas ciešanas un vajāšanas.

II. Kristīgā ticība Latvijā.

Ar kristīgo ticību mūsu senči iepazinušies vispirms no k r i e v i e m, kuŗi centās izplatīt savu varu gar Daugavas krastiem, uzceldami tur dažas stipras pilis. 12. g. s. pēc Kr. Latvijā sāka nostiprināties v ā c i, kuŗi drīz vien uzvarēja krievus un tad pašī sāka piegriezt iedzīvotājus kristīgai ticībai. Pirmā vācu apmešanās vieta bij I k š ķ i l e uz Daugavas krasta, kur tika uzcelta arī pirmā baznīca 1186. g. pēc Kr. Kad 1201. g. tika nodibināta R ī g a s pilsēta, garīgās dzīves centrs pārgāja uz šo pilsētu un no šejienes tika izsūtīti misionari, kas lai kristītu pagānus. Toreiz bija laiki, kur daudz neprasīja pēc cilvēka pārliecības, un tā arī latvieši tika pa lielākai daļai s p i e s t i kristīties, nemaz neprasot, vai viņi vēlas palikt par kristīgiem, vai nē. Ari pēc kristības, par jaunkristītiem rūpējās ļoti maz, tā ka bieži notika, ka jaunkristītie mazgāja nost saņemto kristību un palika savā sentēvu ticībā. Gan no vāciem daži mēģināja iepazīstināt latviešus ar kristīgās ticības pamatnācībām, bet tā kā trūka mācītāju, kas prastu latvju valodu, tad no šiem mēģinājumiem daudz nekas neiznāca: kristītie latvieši gan noklausījās dievkalpošanā, bet tā kā tās tika noturētas tautai nesa-

protamā latīņu valodā, tad latvieši no šim dievkalpošanām nekā nesaprata un palika tādi paši pagāni kā bijuši.

Latvju apstākļi ticības ziņā uzlabojās tikai ar reformāciju (ticības atjaunošanu), jo reformācijas galvenā prasība jau bija tā, ka lai dievkalpošanas tiktu noturētas tautai saprotamā valodā. Pirmie, kas atnesa evaņģēlija mācības uz Latviju, bija Andrejs Knopkens un Zilvesters Tegetmeiers. Viņi jauno mācību sāka sludināt vispirms Rīgā un tad arī citās vietās un visur atrada lielu piekrišanu, it īpaši pie pilsoņiem un vēlāk arī pie muižniekiem. Muižnieki pieņēma atjaunoto ticību un līdzī viņiem pārgāja arī viņu zemnieki — latvieši. Uz laukiem gan nekādas lielas pārgrozības ticības ziņā nenotika, jo arī atjaunotās ticības sludinātāji sākumā vēl neprata latvju valodu un dievkalpošanas noturēja vācu valodā, kurā latvieši tikpat maz saprata, kā agrāk latīņu. Gan mēģināja izlidzēties, tulkojot sprediķus latviski, bet arī tas maz ko palīdzēja. Pilsētās, turpretim, sevišķi Rīgā, apstākļi bija labāki. Jau ap 1530. gadu mēs dzirdam par latviešu draudzi pie Rīgas Jēkaba baznīcas, kurās mācītājs Nikolajs Ramms pazīstams kā pirmais latviešu rakstu tulkotājs. Bez grāmatām jau nebija iespējams iztikt, tomēr pagāja vēl labs laika sprīdis, kamēr iznāca pirmā grāmata, pateicoties Kurzemes hercoga Gotharda Ketterla gādībai. Šī pirmā evaņģēliskā grāmata latviešu valodā bija Luterakatism, kas iznāca 1586. gadā. Viņam nākošā gadā vēl sekoja citas grāmatas, tā kā latviešiem jau 16. g. s. beigās bija visas pie dievkalpošanas vajadzīgās grāmatas, izņemot svētos rakstus — bībeli. Uz bībeli latvjiem bija jāgaida vēl vesels gadu simtenis, kamēr, pateicoties Zviedrijas karaļa gādībai un ar viņa palīdzību latvji tika pie savas bībeles. Grūto tulkošanas darbu uzņēmās un arī izdarīja Alūksnes mācītājs Ernsts Glūcks. Šis tulkojums iznāca 1689. gadā un ir piedzīvojis vairākus izdevumus.

Reformācija gādāja arī par skolām, vispirms gan atkal pilsētās, kur apstākļi bij labvēlīgāki, bet vēlāk arī uz laukiem. Īpaši ievērojamas bija Vidzemē tā sauktās draudzēskolas, kurās vairums ir tikušas nodibinātas jau zviedru laikos. Zviedrijas valdība vispārīgi rūpējās par izglītību, dibinādama gan vidusskolas, gan arī augstskolu Terbatā, kam bija sagatavot zemei vajadzīgos mācītājus, ārstus un ierēdņus. Tā dažs labs latvietis jau 17. gadu simtenī tika pie augstākas izglītības (mācītāji Caune, Auziņš u. c.). —

Zviedri centās kaut cik uzlabot arī latviešu — zemnieku grūto stāvokli, jo latvieši jau bija nonākuši pilnīgā dzimtslaulību stāvoklī, ar kuriem viņu īpašnieki varēja rīkoties pēc patikšanas. Zviedru laikmets ir visgaišākais mūsu tautas vēsturē, tikai, diemžēl, viņš pastāvēja nepilnus 100 gadus. Iesā-

kās karš starp zviedriem un krieviem, kurā pēdējie uzvarēja, un Vidzeme nāca zem krievu valdības. 18. gadu simtenis bija latviem ļoti grūts, jo viņi atradās pilnīgā atkarībā no muižniekiem, bez kaut kādām cilvēku tiesībām. Gan pacēlās dažas balsis par labu apspiestajiem latviešiem, bet bez panākumiem. Tikai kad latvju draugs *Garliebs Merķels* savos rakstos aizrādīja uz latviešu nepanesamo stāvokli, krievu ķeizars *Aleksanders I.* tiem dāvāja brīvību. Tomēr vēl pagāja kāds pussimts gadu, kamēr latvieši tika pilnīgi brīvi un varēja sākt brīvāki uzelpot, kaut gan pateicoties tam, ka visa zeme palika muižnieku rokās, latvieši bija ar tiem saistīti un no viņiem atkarīgi. Tikai pasaules karš, kas mums deva brīvu un neatkarīgu Latviju, atsvabināja latvju tautu no citu tautu virskundzības.

Līdz pasaules kara beigām garīgā dzīve Latvijā tika pārvaldīta no Vidzemes un Kurzemes konzistorijām, kuru priekšgalā stāvēja augstākie garīdznieki — ģenerālsuperintendenti. Viss lielākais draudžu vairums bija tā sauktās „patronāta baznīcas“, kur garīdzniekus ielika patrons, par lielākai daļai vietējais muižnieks. Ar Latvijas tapšanu krita patronāts, pret kuru jau agrāk bija vestas sīvas cīņas. Valdība izdeva rīkojumu, ka visās draudzēs ievēlamas draudžu padomes, kurām jāvada draudžu dzīve. Agrākās konzistorijas tika atceltas un viņu vietā stājās no Latvijas zinodes izvēlētā baznīcas virsvalde, sastāvoša no 9 locekļiem, kuras uzdevums ir vadīt visu Latvijas Ev. Lutera ticīgo draudžu garīgo dzīvi. Par baznīcas virsvaldes priekšnieku no zinodes tika izvēlēts agrākais Cēsu apriņķa prāvests *Kārlis Irbe*, kuram zinode piešķīra goda nosaukumu „bīskaps“ (t. i. pārlūks). Viņam padoti prāvesti, kuri stāv apriņķu mācītāju priekšgalā. Latvija sadalās tagad 15 prāvestu iecirkņos ar kādām 275 draudzēm. Katra draudze sūta uz Latvijas zinodi 2 pārstāvjus, kuri sapulcējas vienreiz gadā un skaitās par Ev. Luterticīgo augstāko instanci ticības jautājumos.

G. Dziesmu grāmata.

Kā daudzām senatnes tautām, tā arī Izraēļa tautai, bij svinīgas dziesmas, kurās tika dziedātas dievkalpošanās. Šīs dziesmas atrodamas „Dāvida dziesmu grāmatā“, kurai daudz kas kopīgs ar mūsu dziesmu grāmatu, jo viņā, tāpat kā mūsu dziesmu grāmatā, ir gan svētku dziesmas, gan grēku sūdzēšanas, gan slavas un pateicības dziesmas.

Pirmā kristīgā draudzē pie dievkalpošanas arī netrūka dziesmu: tur tika dziedātas gan vecās Dāvida dziesmas gan arī jaunsacerētas. Katoļu baznīcas dievkalpojums tomēr dziesmas neieņēma sevišķi ievērojamu vietu, jo viņas nedziedāja vis draudze, bet koris un pie tam vēl draudzei nesaprotamā latīņu valodā. Ievērojamākie šī laika dziesminieki ir Ambroziji, Hieronims un vidus laikos Klervosas Bernhards.

Ar ticības atjaunošanu apstākļi grozījās, jo Luters dievkalpojumos ieveda draudzes dziedāšanu. Tā kā dziesmas bij vienīgi latīņu valodā, tad Luters ķērās gan pie dziesmu tulkošanas, gan arī sacerēja pats jaunas dziesmas, par lielākai daļai pieturēdamies pie Dāvida dziesmām. No Lutera (1483.—1546.) dziesmām pazīstamākās: „Dievs Kungs ir mūsu stipra pils“ (pēc 46. Dāvida dziesmas), ko ar pilnu tiesību sauc par mūsu ticības himnu; „Es dziļās bēdās nosaucos (pēc 130. Dāvida dziesmas); „No debesim es atnesu“ un citas. — Ari Lutera laika biedri devuši mums dažu labu skaistu dziesmu, tomēr par garīgās dziesmas ziedu laikmetu mums jāuzskata 17. gadu simtenis, kur dzīvoja un dziedāja lielais dziesmu meistars Pauls Gerhards (1607.—1676.), kurš sarakstījis ap 130 dziesmu. Pazīstamākās no tām: „Kā būs man tevi saņemt“, „Pie taviem šūpliem stāvu es“, „Ak galva asiņaina“, „Pavēlies savās mokās“ u. c.

No vēlākiem dziesminiekiem vēl mināmi Jānis Šeffels (1624.—1677.) „Mans stiprums, tevi mīlēt gribu“, „Man pakal visi kristīti“; Gerhards Terstegens (1697.—1769.), pēc amata vēveris, „Dievs ir jūtams klātu“, „To mīlestības spēku sveicu“; Friedrichs Hardenbergs-Novalis (1772.—1801.) „Kad es vien pie viņa“ un citi.

Pirmā evaņģēliskā dziesmu grāmata pa lielākai daļai ar Lutera dziesmām iznāca 1524. gadā.

* * *

Kad drīz pēc ticības atjaunošanas jaunā mācība kļuva pazīstama arī Latvijā, radās vajadzība pēc dziesmām latvju va-

lodā. Jau ap 1530. gadu sāk noturēt dievkalpojumu latvju valodā un rodas arī pirmās dziesmas. Saprotams, ka šie pirmie dziesmu mēģinājumi bij ļoti nepilnīgi un kļūdaini, kā to liecina pirmā latvju valodā 1587. gadā izdotā dziesmu grāmata „N e v ā c u d z i e s m a s“, kur bij sakopoti šie pirmie mēģinājumi.

Latvju garīgās dziesmas ziedu laiks, tāpat kā vācu, bij 17. gadu simtenī, kurā dzīvoja lielākais latvju dziesminieks Kristaps Fūreckers (ap 1650. gadu). Viņš tulkojis latvju valodā kādas 100 dziesmas, piem.: „Dievs Kungs ir mūsu stipra pils“, „No debesīm es atnesu“, „Kā spoži atspīd auseklis“ u. c. Pats viņš sacerējis kādas 10 dziesmas, no kurām pazīstamākās ir „Redz, šī diena jau pagalam“ un „Bērniņ mīlais, Dieva stādīts“.

Nu varēja sākt domāt arī par pilnīgākas dziesmu grāmatas izdošanu, bet tā kā toreiz Vidzemei bij sava un Kurzemei sava laicīga un garīga valdība, tad arī dziesmu grāmatas iznāca katrai savas: Kurzemei 1685. gadā un Vidzemei 1686. gadā. Šinīs grāmatās galveno vietu ieņēma Fūreckera dziesmas.

No vēlākā laika dziesminiekiem liela loma latvju garīgās dziesmas laukā piekrit Vecajam Stenderam (1714.—1796.), kurš viens pats sarakstīja un izdeva jaunu dziesmu grāmatu, bet šī grāmata neatrada daudz piekritēju. Dažas no Stendera dziesmām uzņemtas arī mūsu jaunajā dziesmu grāmatā: „Ak saldaiss, mīlais Jēzus nāc“, „Mēs visi, ko ir radijs Dievs“.

19. gadu simtenī jau rodas dziesminieki, kas cēlušies no latviešu pašu vidus, piem. Bormanu Anna, Neredzīgais Indriķis, Ruģens un citi. Ievērojamu vietu viņu starpā ieņem netaisnā Umurgas mācītājs Juris Neikens (1826.—1868.) ar savām dziesmām, piem. „Svētīgs, kas nestāv“, „Neliec, Kungs, jēl man krist ļaužu rokās“, „Tas bērniņš gul“. Viņam cienīgi blakus var stāties netaisnā Valmieras mācītājs Jānis Neulands (1840.—1915.) ar savām tulkotām dziesmām „Es zinu stipru vietu“, „Dvēsele, nezūdījies“ u. c.

No jaunāko laiku dziesminiekiem vēl mināms Krimuldas mācītājs Jānis Ērmānis (dz. 1862. g.), kuram lieli nopelni pie jaunās dziesmu grāmatas sastādīšanas. Pateicoties viņa pūlēm, 1922. gadā iznāca ja un ā d z i e s m u g r ā m ā t a, kas ir kopīga visām Latvijas Ev. Lutert. draudzēm. No Ērmaņa paša šinī grāmatā daudz skaistu dziesmu, piem. „Dievs, sargā mūsu tēvu zemi“, „Kungs, dod svētku drēbes mums“ u. c. Bez viņa vēl mināmi Andrievs Niedra (dz. 1871. g.) „Trīs vietas dzīves ceļā“, „Viens dārznieks cietiem soljiem“ u. c.; Ludis Bērziņš (dzim. 1871. g.) „Kungs Jēzu, debess auseklīt“, „Pāri kapu kokiem slaidiem“ u. c. Kā labs tulko-

tājs sevišķi ievērojams Roberts Bērziņš (dzim. 1868. g.), no kuŗa jaunā dziesmu grāmatā atrodams liels skaits vērtīgu tulkojumu.

13. Slavēts Dievs visaugstākais! Pie mums atnāk Pestītājs. Nu ir Dievs to sūtījis, Ko viņš sen bij solījis.

2. Ko tie tēvi kāroja, Pravieši ko tulkoja Vecos laikos, tas ir viss Nu gods Dievam, noticis.

3. Abraama atvasa, Izraēļa cērība, Patiess cilvēks, paties Dievs, Pie mums nu ir apmeties.

4. Nāc, nāc, Jēzu slavējams, Oziannām sagaidāms, Ceļu sevīm žēlīgi Manā sirdī sataisi.

5. Miti, goda ķēniņ, še, Visus grēkus izdeldē, Kādus vien tu atrodi, Taisnību mums iedodi.

6. Lēnīgs tu mums parādies, Laipnīgs acis uz mums griez, Žēlīgs esi tagadīn, Milīgs jauks, labs allažīn.

Sacer. J. Heldts † 1659. Tulk. S. G. Dietcs, † 1723.

31. No debesīm es atnesu Jums vēsti jaunu, priecīgu, Ko Dievs jums licis sludināt: Jums būs uz Betlem' aizstaigāt.

2. Tad klausaities, kas noticis: Jums bērniņš šodien piedzimis No izredzētas jaunavas, Par to lai visi ligsmojas.

3. Viņš ir tas Kristus, mūsu Dievs, Tas palīdzēs jums it paties'. Viņš pats ir jūsu Pestītājs, Kas jūs no grēkiem nomazgāj's.

4. Viņš atnes visu bagātīb', Tā debess Tēva žēlastīb'. Ka jums ar mums būs mūžīgi Ar prieku dzīvot debesī.

Sacer. M. Luters, † 1546. Tulk. K. Fürecker, † ap 1680.

53. Līdz šejien' Dievs man' vadijis Ar lielu žēlastību, Man dien' un nakti sargājis Ar tēva uzticību, Līdz šejien' mani glabājis, Līdz šejien' prieku piešķīris, Līdz šejien' palīdzējis.

2. Gods tevīm, Dievs un pateikšan' Par tavu tēva prātu, Ar ko tu visu mūžu man Tik žēlīgs stāvējis klātu. To sirdī esmu rakstījis, Ko tu pie manis darijis, Līdz šejien' palīdzējis.

3. Ak palīdz vēl, mans patvērums, Man palīdz visās vietās. Caur Kristus as'nīm palīdz mums. Ak, palīdz visās lietās. Kad nāves stundu piesūti, Tad palidzi man žēlīgi, Kā līdz šim palīdzējis.

Sacer. Emilie Juliane Švarcb. Rudolst. graf., † 1706.

Tulk. T. Silpaušs † 1892.

98. Kad es vien pie viņa, Kad viņš vien ir mans, Kad sirds to vien tic un zina, Ka viņš ir tas labais gans, Tad krusts nav par grūtu, Mieru vien un prieku sirdī jūtu.

2. Kad es vien pie viņa, Visu atstāju, Tad es stāvu viņa ziņā, Viņam pakal staigāju, Lai priekš mana vaiga Citi gan pa citiem ceļiem staigā.

3. Kad es vien pie viņa Mierā aizmiegu, Savā taisnībā viņš tina Man', kā māte bērniņu, Un ar milestību Mani sargās, segs ar uzticību.

4. Kur es vien pie viņa Tur man tēva nams, Tur man rokā krīt no viņa Viss, kas man ir vēlējams. Draugi uzticami, Viņa draudzībā man atrodami.

Sacer. F. v. Hardenberg-Novalis, † 1801.

Tulk. K. Kählbrandts, † 1888.

131. Ak galva asiņaina Un ērkšķiem kronēta, Ak galva nāves vainā Un sāpēs noliekta! Ak galva augsti celta, Ar godu rotāta, Nu apsmieta un pelta, — Sirds tevi sveicina!

2. Ak vaigs, kas citkārt godā, No kā viss dreb un tric, Tu tagad nodots sodā, Tā apsplauts, apmēdīts. Tu bāls pie krusta tvīcis, Tavs acu spožums ar' Ir nozudis un nīcis, — Kas tev šis mokas dar'?

3. Tavs sārtums, spožais spidums, Tavs lūpu sarkanums Un viss tavs jaukais glītums Ir nost un metas tumšs. Tu grūtās nāves mokās Tā esi izdzisis Un grēcinieku rokās Bez spēka palicis.

4. Ko tu Kungs, cietis esi, Es vienīgs pelnījis, — Tos grēkus, ko tu nesi, Es esmu darījis. Redz', še es nabags sūdzu, Ka pelnīj's dūsmību, Apžēlojies, es lūdzu, Par mani sagraustu!

Sacer. P. Gerhardt, † 1676. Tulk. 1921. g. dz. gr. pārlabotāju sapulce.

171. Jēzus dzīvo mūžīgi Debess godā, debess priekā. Pie tā turos ticīgi, Neraizējos vairs nenieka, Lai man rūgtā nāve ar' Bēdas vēl un bailes dar'.

2. Jēzus dzīvs, mans Pestītājs, Es pie viņa dzīvs ar' būšu, Kur viņš ir, mans mīlākais, Tur es arī priekā kļūšu, Kā var atstāt, pasaki, Galva savu locekli?

3. Mana sirds caur cerību Pie tā itkā sietin sieta, Man caur stipru ticību Jēzus vātis laba vieta. Kaut man nāve nopriesta, Jēzus mana dzīvība.

4. Zemes miesa jānes man, Tāpēc ar' par zemi kļūšu, Tomēr Kristus mani gan Cels, kad izgulējis būšu, Tad būs viņa godība Mūžīgi man škatāma.

Sacer. Lavīze Henriette, Brandenburgas kurfirstiene, † 1667.

Tulk. S. G. Dietcs, † 1723.

199. Dievs svētais Gars, nāc pie mums klāt Un apskaidro mums tumšo prāt' Un pildi to kā zinā-dams Ar žēlastības dāvanām.

2. Tas priekā devējs esi tu, Kas dod mums jaunu dzi-vību Un mūsu dvēs'les dziedina Tai Dieva vārda avotā.

3. Kungs, iekš mums allaž uzpūti To milestības uguni Un atņem miesas vājību Caur žēlastības spēcību.

No latīņu valodas M. Luters, † 1546. Tulk. K. Füreckers, † ap 1680.

242. Kungs Jēzu Krist, nāc pie mums būt Un savu svēto Garu sūt', Kas mums ar savu palīgu Dod sirdij skaidru mācību.

2. Lai mute, sirds un ausiņas Tev' teikt un klausīt atve-ras, Ka ticībā mēs pieaugam Un tevi vairāk atzīstam.

3. Līdz vienā pulkā dziedam mēs: Tas Kungs ir svēts, — svēts, svēts ir Dievs! Un redzam tavu vaidziņu Tur mūžībā ar ligsmību.

4. Gods Tēvam top un Dēlam dots, 'Ar' svētam Garam nakas gods! Gods Dievam, kas mūs apsvētīs Šeit un tur jau-kās debesīs.

Sacer. Vilhelms II., Sakšu-Weimaras hercogs, † 1662.

Tulk. B. Bienemans, † 1720.

255. Svētī, Kungs, un sargi Mūs, ko pestījs dārgi, Savu vaigu uz mums cel, Dod mums savu gaismu vēl.

2. Savu mieru dodī, Kristus dēļ nesodi, Savu svēto Garu sūt, Dod mums tavā valstī būt.

3. Amen mēs nu teicam, Jēzus vārdā beidzam. Slavēts mūsu Pestītājs! Pirmais viņš un pēdējais.

No Grossnera dz. gr., 1825. Tulk. R. Veyrichs, † 1863.

290. Es savus grēkus sūdzos Tev, mīlais Kungs un Dievs! No visas sirds es lūdzos: Negribi dusmoties. Bet manus grēkus piedod, Man jaunu prātu iedod. — Ak Tēvs apžēlojies.

2. Caur Kristu, savu Dēlu, Man gribi žēlīgs būt! To lūdzos agr' un vēlu: Es gribu pestīts kļūt Caur Kristus stiep-tām rokām, Caur viņa nāves mokām, Ko cietis viņš tik grūt'!

3. Ak, to bij Jēzum matīt, Kas ir tavs īpats bērns. Lai tava acs beidz skatīt, Cik liels mans grēku mērs, Bet ko pie krusta staba Ir cietis manis labā Šis nenoziedzīgs jērs!

Sacer. Andr. Knöpkins. Tulk. K. Füreckers, † ap 1680.

327. Posies, mana sirds, un taisies Un no grēkiem vajā raisies! Celies, rādieš gaismas priekšā; Jēzus nāks pie tevis iekšā! Viņš pie tevis šodien rasies, Ej, šo viesi

lūdzies prasies, Kas par zem' un debess valda, Mielos tev' pie sava galda.

4. Dod man, Jēzu, palīdzību, Ka es tavu mīlestību, Tavu asini un miesu Nebaudu uz bargu tiesu! Ejot man pie Dieva galda Svētais Gars lai sirdi valda, Ka es staigādams patiesi Palieku par debess viesi.

Sacer. J. Franks, † 1677. Tulk. J. Remlings, † 1695.

345. Teici to Kungu, to godības ķēniņu svētū. Dvēsele mīlā, kaut teikt viņu cienīgi spētu! Pulkiem lai nāk! Kokles lai skandināt sāk, Visi lai slavē to svētu!

2. Teici to Kungu, kas visu ar gudribu radij's., Kas it kā ērglis uz spārnēm tev' sargādams vadij's. Kas tev turklāt Uztur ar žēlīgu prāt, Vai tu to neesi matij's?

3. Teici to Kungu, kas brīnišķas miesas tev devis, Jaukus un veselus locekļus gādāj's no sevis, Kas tevi sedz Spārnēm, kad bēdās tev' redz, Trūkumu griezdam no tevis.

4. Teici to Kungu, Par tevi viņš svētību bēris, Milīgi viņš savu sirdi tev valā ir vēris. Pieminā tur', Ka viņš vispēcīgs jebkur, Milīgām rokām tev tvēris.

5. Teici to Kungu! Lai teikt viņa vārdu nekavē, Viss, kam ir dvaša ar Ābrama bērniem lai slavē! Gaišums viņš tev, Dvēs'le, to piemin' pie sev'! Amen! Tā mūžīgi slavē.

Sacer. J. Neanders, † 1680. Tulk. K. Kählbrandts, † 1888.

371. Jēzu, pavadi Ceļā žēlīgi! Gribam priekos, kā ar bēdās, Tevīm sekot tavās pēdās. Mūs pie rokas ņem, Ved uz tēva zem'!

2. Ja mums klājās grūt', Dod mums stipriem būt Un ar pašās grūtās mokās Doties tavās stiprās rokās; Jo caur grūtībām Pie tev' aizietam.

3. Grib sirds pušu lūzt, Dod lai nepiekūst. Vai nu paši as'ras sējam, Vai glābt citus neiespējam, Māci apdomāt, Ka gals tuvu klāt.

4. Dzīves gājumu, Jēzu, vadi tu! Kamēr šeitān bēdās mītam, Lai no tevis neatkritam, Galā atverī, Savu debesi.

Sacer. N. Cincendorfs. Tulk. K. L. Kählbrandts, † 1888.

455. Kas Dievam debesīs ļauj valdīt, Uz viņu cerē mūžīgi, Tam grib tas viņa bēdas saldīt, To uzturēdam brīnišķi. Kas uz to Kungu paļausies, Uz smiltīm nedibināsies.

2. Ko palīdz zūdiēties un cīties, Ko palīdz mūsu vaimanas? Ko palīdz ar' ikdienas bities Un bēdas sūdzēt nopūtās? Mēs savus vaidus vairojam, Jo vairāk mēs vēl noskumstam.

3. Lai maģķenīt mēs klusu ciešām, Ar mieru sirdī dodamies! No Dieva viss mums uzlikts tiešām, Ar viņu būs mums pietikties, Jo Dievs mūs mīlē mūžīgi, Tam mūsu vaidi zināmi.

4. Viņš piešķir prieka dienas īstas, Viņš labi zin, kā vajaga,
Ja sirdis atrod tikai šķistas Un viltus pie mums nemana, —
Tad Dievs, pirms mēs to atskārstam, Mūs pilda savām dā-
vanām.

Sacer. J. Neimarks, † 1621. Tulk. K. Lauterbachs, † 1720.

488. Dievs Kungs ir mūsu stiprā pils, Kur
bēdās varam tverties, Augsts palīgs, kas mūs nepievils, Pie
kā mēs varam ķerties! Tas nīknaiss ienaidnieks, Kam grēku
darīt prieks, Tas gādā nakt' un dien' Uz ļaunu viltu vien, —
Kas var no viņa glābties!

2. Ak mūsu spēcīgš ļoti vājš, Mēs lēti zemē klūpam! Par
mums stāv mūsu Pestītājs, Kam spēks uz viņa lūpām. Tam
Jēzus Kristus vārds, Kas tapis krustā kārts, Tas stiprais kara
vīrs, Svēts Dievs un cilvēks tīrs, — Tā elkons palīks varens.

3. Lai būtu velnu gan cik daudz, Kas mūs šķiet visai pa-
rīt, Mēs tomēr esam Dieva draudz', Nekā tie nevar darīt!
Tas Kungs tās dusmības, Gan bargs tas izraugas, Bet ko
mums padarīs? Dievs viņu nosodīj's, Viens vārdiņš to spēj
aizdzīt.

4. Tam Dieva vārdam nebūs rimt, Lai trako, kam tik
trakot. Dievs nelaus savai laivai grimt, Glābs to vai vārdu
sakot. Grib tie mūs mocīt, kaut, Vai mūsu lietas raut, Lai no-
tiek Dieva prāts, Tiem labums nav nekāds, — Mums debess
manta paliek.

Sacer. M. Luters, † 1546. Tulk. K. Füreckers, † ap 1680.

528. Dievs, sargā mūsu tēvu zemi, Ka viņa
ziedoša un stipra top! Pats viņai saules mūžu lemi Un to ar
Tēva uzticību kop, Kā taisnība un miers še sastopams, Un
augļu pilnas druvas ligojas.

2. Dievs, mūsu dārgo tautu svētī Un viņu vienprātībā
uzturi, Ar mantām pildi viņas klēti, Kas nezūd viesuļi nedz
ugunī. Tad tikumiskie spēki pāstāvēs Un visās cīņās viņa
uzvarēs.

3. Lai Dieva svētais Gars tos pilda, Kam tautas labklā-
jība rūpēt rūp, Ar mīlestību sirdis silda, Ka ienaida un melu
ēkas drūp. Tad būsīm viena sirds un dvēsele Un gaiši staros
mūsu nākotne.

Sacer. I. Ermans.

538. Svētī, Dievs, tās dāvanas, Ko no augšienes
tu dodī, Svētī mūsu lūgšanas, Mūs uz pateikšanu modi, Lai
uz tevi acis veļam, Kad mēs ēdam, kad mēs dzeļam.

Sacer. J. Loskiels, † 1814.

553. Rīta gaisma mūžīga, Atspīdums no Dieva
vaiga, Spīd' šai rīta stundīnā, Ceļā, kas mums jānostaigā, Ka
lai nakts caur tavu spēk' No mums bēg.

2. Lai tavs Gars kā rasa krīt Uz to sauso siržu lauku,
Ka tavs miers to dvēselīt' Pilda mums kā tukšu trauku. Svēti
savu nabagu Pulciņu.

3. Lai tavs uguns iekš mums deg, Kamēr deldēti ir grēki,
Lai kā upit' iekš mums tek Tavas mīlestības spēki, Ka mēs,
pirms šē nomirstam, Dzīvojam.

4. Novelc grēku drēbes mums, Tavā taisnībā mēs tīti,
Lai tad kā tavs ipašums Kalpojam tev svēti, glīti, Ka bez bai-
lēm varam būt, Kad viss zūd.

5. Tumšs ir ceļš uz mūžību. Spīd' mums, debess saule
svēta! Ved caur as'ru ieleju, Ieved mūs tai miera vietā, Kur
tavs prieks, ko sirds tad jūt, Neizzūd.

Sacer. K. Knors v. Rozenroth. Tulk. K. Kählbrandts, † 1888.

574. Nu klusas visas vietas, Un mierā visas
lietas, Kas vien šai pasaulē. Bet tu, mans prāts, ak modies,
Uz citām domām dodies, — Tev vēl tavs glābējs jāslavē.

2. Redz', saule mūs jau atstāj, Šo zemi tumšums aplāj,
Nakts briesmas uz mums krīt. Bēdz bēgdams, saules spožums,
Man tumšā naktī drošums, Kad Jēzus manā sirdī spīd.

3. Šī diena jau pagalam, Pa visām debess malām Tās
zvaigznes spīd kā zelts! Es ar tāds skaidris būšu, Kad es no
zemes kļūšu Pie Dieva debess godā celts!

Sacer. P. Gerhardtts, † 1676. Tulk. N. Hespe, † 1699.

633. Man Kristus dzīvībiņa Un nāve augļus nes,
Es turos vien pie viņa, Ar mieru šķiros es.

2. Ar prieku projām braukšu. Mans brālīts Jēzuliņš, Tas
vedis man' uz augšu, Es būšu tur, kur viņš.

3. Jau uzvarēts, to zinos, Krusts, bēdas, nelaime, Es
Jēzus vātis tinos, Nu mierā dvēsele.

4. Tad liec man' viegli aizmigt, Mans mīlais Kungs un
Dievs, Un labu galu satikt, Kad nāve piestāsies.

5. Lai es kā bērniņš daru, Pie tevis pieķeros, Ka mūžam
dzīvot varu Tur prieka dzīvokļos.

6. Tur augstās debess mājās Gods, slav' un teikšana Tiks
atnesta kā klājas, Tev svētā dievība.

Sacer. Anna Stolberg, † ap 1600. Tulk. K. Grass, † 1796.

H. Katķisms.

Pirmais mācības gabals.

Svētie desmit Dieva baušļi.

Pirmais bauslis.

Es esmu tas Kungs, tavs Dievs, tev nebūs citus dievus turēt priekš manis.

Kas tas ir?

Mums būs Dievu par visām lietām būties, milēt un uz to cerēt.

Otrais bauslis.

Tev nebūs tā Kunga, sava Dieva, vārdu nelietīgi velti valkāt, jo tas Kungs to nepametīs nesodītu, kas viņa vārdu nelietīgi valkā.

Kas tas ir?

Mums būs Dievu būties un milēt, ka pie viņa vārda ne lādām, ne zvēram, ne burām, ne melojam, nedz viņam, bet to visās bēdās piesaucam, lūdzam, teicam un slavējam.

Trešais bauslis.

Tev būs to svēto dienu svētīt.

Kas tas ir?

Mums būs Dievu būties un milēt, ka Dieva mācību un viņa vārdus nepulgojam, bet tos svētus turam, labprāt klausāmieš un mācāmieš.

Ceturtais bauslis.

Tev būs savu tēvu un savu māti godāt, lai tev labi klājas un tu ilgi dzīvo virs zemes.

Kas tas ir?

Mums būs Dievu būties un milēt, kā savus vecākus un kungus nenicinām, nedz apkaitinām, bet tos godā turam, tiem kalpojam un paklausām, tos milējam un cienījam.

Piektais bauslis.

Tev nebūs nokaut.

Kas tas ir?

Mums būs Dievu būties un milēt, ka savam tuvākam pie viņa miesas nekādu kaiti, nedz vainu nedaram, bet tam palīdzam un kalpojam visās miesas bēdās.

Sestais bauslis.

Te v nebūs laulību pārkāpt.

Kas tas ir?

Mums būs Dievu bities un milēt, kā šķīsti un kaunīgi dzīvojam vārdos un darbos un ikviens savu laulāto draugu mīlam un cienam.

Septītais bauslis.

Te v nebūs zagst.

Kas tas ir?

Mums būs Dievu bities un milēt, kā sava tuvāka naudu vai mantu neņemam, nedz ar viltotu preci vai netaisnu mēru un svaru pie sevis velkam, bet viņa mantu un maizi tam palīdzam vairot un pasargāt.

Astotais bauslis.

Te v nebūs nepatiesu liecību dot pret savu tuvāku.

Kas tas ir?

Mums būs Dievu bities un milēt, ka savu tuvāku nepatiesi neapmelojam, nepieviļam, neaprunājam, nedz tam ļaunu slāvu ceļam, bet mums būs to aizbildināt, visu labu no tā runāt un visas lietas par labu griezt.

Devītais bauslis.

Te v nebūs iekārot sava tuvāka namu.

Kas tas ir?

Mums būs Dievu bities un milēt, ka savam tuvākam ar viltu pēc viņa mantas netvārstam, nedz ar taisnības iemesliem to pie sevis velkam, bet tam labprāt palīdzam, ka tas to var paturēt.

Desmitais bauslis.

Te v nebūs iekārot sava tuvāka sievu, kalpu, kalponi, lopu, nedz ko citu, kas tam pieder.

Kas tas ir?

Mums būs Dievu bities un milēt, ka savam tuvākam ne sievu, ne saimi, ne lopus neatviļam, nedz novēršam, bet tos pamācam, lai paliek un dara, kas tiem pienākas.

Ko Dievs saka no visiem šiem baušļiem?

Viņš saka tā: Es, tas Kungs, tavš Dievs, esmu stiprs un dusmīgs Dievs, kas pie tiem,

kas mani ienīst, tēvu grēkus piemeklē pie bērniem līdz trešam un ceturtaam augumam; bet tiem, kas mani mīlē un manus baušļus tur, tiem es daru labu līdz tūkstošam augumam.

Kas tas ir?

Dievs biedina sodīt visus, kas šos baušļus pārkāpj; tāpēc mums būs bīties no viņa dusmības un nebūs pret šiem baušļiem grēkot. Turpretim viņš apsola žēlastību un visu labu visiem, kas šos baušļus tur; tāpēc mums arī būs viņu mīlēt, uz viņu pauties un labprāt darīt pēc viņa baušļiem.

Otrais mācības gabals.

Ticība.

Pirmais ticības loceklis.

Par radīšanu.

Es ticu uz Dievu to Tēvu, visuvaldītāju, debess un zemes radītāju.

Kas tas ir?

Es ticu, ka Dievs mani radījis ar visām radītām lietām, man miesu un dvēseli, acis, ausis un visus locekļus, saprašanu un visus prātus devis un vēl uztur; turklāt drēbes un kurpes, ēdienu un dzērienu, ēkas un mājas, sievu un bērnus, laukus un lopus un visādu mantu; ar visu, ko man vajaga pie miesas un dzīvības, bagātīgi un ikdienas mani apgādā, no visām briesmām pasargā, no visa ļauna glābj un glabā; un visu to viņš dara no tīras tēvišķas, dievišķas lēnības un žēlastības, lai gan pavisam necienīgs esmu tādas dāvanas saņemt. Par visu to man būs viņam pateikt un viņu slavēt, viņam kalpot un paklausīgam būt. Tas ir tiešām tiesa.

Otrais ticības loceklis.

Par pestīšanu.

Es ticu uz Jēzu Kristu, Dieva vienpiedzimušo Dēlu, mūsu Kungu, kas ieņemts no Svētā Gara, piedzimis no jumpravas Marijas, cietis apakš Poncius Pilatus, krustā sists, nomiris, aprakts, nokāpis ellē, trešā dienā augšāmcēlies no miroņiem, uzkāpis debesis, sēdies pie Dieva tā visuvaldītāja Tēva labās rokas, no kurienes viņš atnāks tiesāt dzīvus un mirušus.

Kas tas ir?

Es ticu, ka Jēzus Kristus, patiess Dievs no tā Tēva mūžībā piedzimis un arī patiess cilvēks no jumpravas Marijas piedzimis, ir mans Kungs, kas mani pazudušu un pazudinātu cilvēku atpestījis un atpircis no visiem grēkiem, no nāves un no velna varas, ne ar zeltu, ne ar sudrabu, bet ar savām svētām, dārgām asinīm un ar savu nenopelnītu ciešanu un miršanu, lai es viņam piederu un viņa valstībā apakš viņa dzīvoju un viņam kalpoju mūžīgā taisnībā, nenoziedzībā un svētībā, it kā viņš pats, augšamcēlies no miroņiem, dzīvo un valda mūžīgi. Tas ir tiešām tiesa.

Trešais ticības loceklis.

Par svētīšanu.

Es ticu uz to Svēto Garu, vienu svētu kristīgu draudzi, svēto biedrību, grēku piedošanu, miesas augšāmcelšanos un mūžīgu dzīvošanu. Amen.

Kas tas ir?

Es ticu, ka es ar savu paša spēku un saprašanu uz Jēzu Kristu, savu Kungu, nevaru ticēt, nedz pie viņa nākt, bet tas Svētais Gars caur evaņģeliju mani aicinājis, ar savām dāvanām apgaismojis, istā ticībā svētījis un uzturējis, it kā viņš visu kristīgo draudzi virs zemes aicina, apgaismo, svētī un pie Jēzus Kristus uztur īstenā vienīgā ticībā. Šinī kristīgā draudzē viņš man un visiem ticīgiem ik dienas visus grēkus bagātīgi piedod un pastara dienā mani un visus mirušos uzmodinās un man ar visiem ticīgiem iekš Kristus mūžīgu dzīvošanu dos. Tas ir tiešām tiesa.

Trešais mācības gabals.

Svētā lūgšana.

Mūsu Tēvs debesīs.

Svētīts lai top tavš vārds.

Lai nāk tava valstība.

Tavs prāts lai notiek kā debesīs, tā arī dzīvan zemes virsū.

Mūsu dienišķo maizi dod mums šodien.

Un piedod mums mūsu parādus, kā arī mēs piedodam saviem parādniekiem.

Un neieved mūs kārdināšanā.

Bet atpesti mūs no tā ļauna.

Jō tev pieder valstība, spēks un gods mūžīgi mūžam. Amen.

Ceturtais mācības gabals.

• Svētā kristība. (Iestādīšanas vārdi.)

Mūsu Kungs Jēzus Kristus saka: Eita pa visu pasauli un darat par mācekļiem visus laudis, tos kristīdami tā Tēva, tā Dēla un Svētā Gara vārdā. (Mat. 28, 19; Mark. 16, 15.)

Mūsu Kungs Jēzus Kristus saka: Kas tic un top kristīts, tas taps svēts, bet kas netic, tas taps pazudināts. (Mark. 16, 16.)

Piektais mācības gabals.

Svētais vakarēdiens. (Iestādīšanas vārdi.)

Tā raksta svētie priecās mācītāji Mateus, Markus, Lukas un svētais Pāvils: Mūsu Kungs Jēzus Kristus tanī naktī, kad tas tapa nodots, ņēma to maizi, pateica, pārlauza un deva to saviem mācekļiem sacīdams: „Nemiet un ēdiet, tā ir mana miesa, kas par jums top dota; to darat, mani pieminēdami.“ Tāpat viņš arī ņēma to biķeri pēc tā vakarēdiena, pateica un tiem to deva sacīdams: „Nemiet un dzeriet visi no tā, šis biķeris ir jaunā iestādīšana iekš manām asinīm, kas par jums un par daudziem top izlietas par grēku piedošanu; to darat, cikkārt jūs to dzeriet, mani pieminēdami.“ (Mat. 26, 26—28; Mark. 14, 22—24; Luk. 22, 19—20; Kor. 11, 23—25.)

I. Dievkalpošanas kārtība.

I. Bez dievgaldniekiem.

Dievkalpošana mūsu Ev. Lutera baznīcās sastāv no 3 lielām daļām: sākuma liturģijas, sprediķa un beigu liturģijas. (Vārds liturģija nozīmē kalpošana).

Dievkalpošana iesākas ar kādu dziesmu, kurā izteic tās dienas nozīmi, kurā dievkalpošana notiek. (Atventes laikā — atventes dziesmas, ciešanas laikā — ciešanu dziesmas u. t. t.) Tad mācītājs iet altārī un sāk sākuma liturģiju ar Introitu. (Introits — ievads.) Introiti jau no seniem laikiem

noteikti katrai svētdienai, būdami sakarā ar attiecīgās svētdienas sprediķi. Introits sastāv no divām daļām: pirmā sākama mācītājam, otrā atbildama korim, bet tā kā

mūsu baznīcās nav pastāvīga kora, tad abas daļas saka mācītājs. Introīts beidzas ar vārdiem: „Gods lai ir tam Tēvam, tam Dēlam un tam svētajam Garam“.

Draudze atbild: „Kā tas iesākumā bija, kā tas tagad ir un kā tas būs no mūžības uz mūžību. Amen.

Mācītājs uzaicina draudzi uz grēku sūdzēšanu.

Draudze un mācītājs ceļos noietušies skaita grēku sūdzēšanas lūgšanu. Pēc lūgšanas dzied: „Kungs, apžēlojies, Kristu, apžēlojies, Kungs, apžēlojies.“

Mācītājs pasludina grēku piedošanu, pēc kam draudze paceļas un stāv kājās līdz sākuma liturģijas beigām.

Mācītājs, pret draudzi griezies, dzied vai saka: „Gods Dievam augstībā“.

Draudze dzied: „Gods Dievam vien ar pateikšan', Kas mums tāds žēlīgs rādās, Ka mums pēc mūžam aridzan Nav kaites vairs nekādas! Dievs labu prātu uz mums tur', Tas Dieva miers ir nu jebkur, — Viss ienaidis jau pagalam.“

Ciešanas laikā:

Mācītājs: „Tas jērs, kas tapa nokauts, ir cienīgs ņemt slavu, godu un pateicību mūžīgi.“

Draudze dzied: „Ak šķīstais Dieva jēriņ, Viss asiņains notraipīts! Tu lēnīgs Dieva bērniņ, Pie krusta gauži stāpīts! Tu nāves jūrā peldēj's, Tā mūsu grēkus deldēj's! Apžēlojies par mums, ak Jēzu!

Mācītājs (pret draudzi): „Tas Kungs lai ir ar jums!“

Draudze: „Un ar tavu garu.“

Mācītājs (pret altari) skaita lūgšanu, piemērodams to attiecīgās dienas nozīmei.

Draudze: „Amen, Amen! (Amen — patiesi, tiešām).

Mācītājs (pret draudzi) nolasa svētdienas vai svētku dienas evaņģeliju, ja sprediķis tiks sacīts par lekciona vārdiem, vai lekciju, ja sprediķos par evaņģeliju. (Draudze dievvārdus no bībeles vienmēr noklausās kājās stāvēdama).

Draudze: „Alleluja, Alleluja, Alleluja.“ (Alleluja — slavējam Dievu). Ciešanu laikā „Alleluja“ vietā dzied „Amen“.

Mācītājs kopā ar draudzi skaita ticības apliecību, parastās svētdienās Apustuļu ticības apliecību, bet augstos svētkos Niķejas ticības apliecību.

Draudze: „Amen, Amen, Amen.“

Ja kristāmi bērni, tad kristīšana notiek pēc ticības apliecības. Ar to beidzas sākuma liturģija.

Draudze dzied otro pēc kārtas dziesmu, kurai vienmēr ciešs sakars ar sekojošo sprediķi, tā ka jau bieži no dziesmas var vērot, par ko tiks sprediķots.

Mācītājs dodas kancelē un saka sprediķi, kas Ev. Lu-

tera draudzē tiek uzskatīts par dievkalpošanas galveno daļu. Sprediķim par pamatu tiek likts vai nu attiecīgās svētdienas evaņģēlijs, vai lekcija, vai arī sprediķis sacīts par kādu brīvi izvēlētu vietu no bībeles. Sprediķis par lielākai daļai sastāv no 3 daļām: I e v a d a, kurā klausītājs tiek sagatavots uz sprediķa galvenām domām, galvenās daļas, kurā šīs domas tiek attīstītas un izvestas un beigām jeb noslēguma, kurā sprediķī izteiktās domas vēlreiz tiek kopā savilkts kādā bībeles vai dziesmu pantiņā.

Draudze dzied trešo dziemu pēc kārtas, jeb tā saukto kanceles pantu, par lielākai daļai beidzamo pantu no sprediķa dziesmas.

Mācītājs notura tā sauktās aizlūgšanas par bērniem, kas kristīti, par brūtes pāriem, kas grib iedoties kristīgā laulības kārtā (līdz ar to notiek arī šo pāru uzsaukšana), par mirušo piederīgiem, slimiem u. t. t. Šīm aizlūgšanām seko lielā draudzes lūgšana, kurā tiek kopā saņemtas iepriekš noturētās aizlūgšanas. Draudzes lūgšana beidzas ar Tēvareizi, kas netiek skaitīta, ja tai dienā ir dievgaldnieki, jo tad Tēvareize tiek skaitīta Sv. Vakarēdiena liturģijā. (Dažās baznīcās draudzes lūgšana tiek skaitīta no altāra priekš beigu liturģijas.) Tēvareizei seko dažādi sludinājumi, kam kāds sakars ar draudzes garīgo dzīvi (par dažādām draudzes vajadzībām, dievkalpošanām, svētkiem u. t. t.). Šī dievkalpošanas daļa beidzas ar mācītāja vārdiem: „Un tas Dieva miers, kas augstāks nekā visu cilvēku saprašana, tas lai pasargā mūsu sirdis un domas iekš Kristus Jēzus uz mūžīgo dzīvošanu. Amen.

Draudze dzied ceturto pēc skaita dziesmu, kurā arī stāvkaut kādā sakarā ar svētdienu vai svētku dienu, kurā dievkalpošana notiek, tad mācītājs iet uz altāri un tura beigu liturģiju.

Mācītājs: Tā Kunga vārds lai ir teikts un augsti slavēts. Alleluja!

Draudze: No šī laika mūžīgi. Alleluja.
(Ciešanas laikā nesaka un nedzied „Alleluja“).

Mācītājs (pret altāri) skaita lūgšanu.

Draudze: Amen.

Mācītājs (pret draudzi, kurā pieceļas, ja nav stāvējusi kājās jau no beigu liturģijas sākuma) rokas pacēlis svēti draudzi Arona svētīšanas vārdiem.

Draudze: Amen! Amen! Amen!

Draudze dzied piekto un beidzamo dziesmu, pēc kam kļuva Tēvareizi noskaitījusi atstāj dievnamu.

II. Dievkalpošana ar dievgaldniekiem.

Draudze dzied dievkalpošanas sākumā kādu grēku sūdzēšanas dziesmu un, kad mācītājs uznācis altari, dievgaldnieki nostājas visapkārt altārim.

Mācītājs sāk dievkalpošanu ar introitu un tad tura tā saukto „bikts runu“, kurā liek dievgaldniekiem pie sirds, kā tiem jānāk pie Svētā Mielasta, lai tie to baudītu par svētību. Pēc runas mācītājs uzaicina dievgaldniekus un draudzi uz grēku sūdzēšanu, pie kam visi ceļos metušies kopā ar mācītāju skaita grēku sūdzēšanas lūgšanu.

Draudze: Kungs, apžēlojies! Kristu, apžēlojies! Kungs, apžēlojies!

Mācītājs griežas pie dievgaldniekiem, jautādams: Ja nu šī ir jūsu visu patiesa grēku sūdzēšana un lūgšana, tad atbildiet sacidami: Jā.

Dievgaldnieki: Jā.

Mācītājs pasludina draudzei un dievgaldniekiem grēku piedošanu.

Draudze: Amen. (Visi pieceļas, izņemot tos, kas nometušies ceļos pie paša altāra).

Mācītājs liek rokas uz dievgaldnieku galvām, sacidams: „Es jums pasludinu Dieva žēlastību un grēku piedošanu Dieva Tēva, Dieva Dēla un Dieva Svētā Gara vārdā“. Kātrs dievgalds tiek atlaists ar krusta zīmi un vārdiem: „Staigājiet Dieva sava Kunga mierā. Amen“. Dievkalpošana turpinās parastā kārtībā, līdz mācītājs beidz sprediķi un atstāj kanceļi.

Draudze dzied kādu Sv. Vakarēdiena dziesmu un, kad mācītājs uznācis altari, dievgaldnieki atkal pulcējas ap altari.

Mācītājs: Tas Kungs lai ir ar jums.

Draudze: Un ar tavu garu.

Mācītājs: Paceliet savas sirdis!

Draudze: Mēs tās pacelām uz to Kungu.

Mācītājs: Pateicību lai sakam Dievam, savam Kungam.

Draudze: Tā ir labi un tā piederas.

Mācītājs (pret altari) saka pateicības lūgšanu, beigdams ar vārdiem: „Tāpēc mēs līdz ar visiem eņģeļiem un debesu pulkiem slavējam Tavu godību dziedādami:

Draudze: Svēts ir, svēts ir, svēts ir tas Kungs! Un debess un zeme ir pilnas viņa godības. (Metas ceļos).

Mācītājs skaita Tēvareizi.

Draudze: Amen.

Mācītājs skaita Sv. Vakarēdiena iestādišanas vārdus.

Draudze: Amen. (Piecelas izņemot dievgaldniekus, kas nometušies pie paša altara.)

Mācītājs (pret draudzi, dievmaizes trauciņu rokā turēdams) „Cikkārt jūs no šīs maizes ēdat un no šī biķera dzerat, pasludinājat tā Kunga nāvi, tiekams tas nāk. Tā Kunga miers lai ir ar jums visiem. (Sāk izdalīt Sv. Mielastu, kādus piederīgus vārdus runādams.)

Draudze: Ak tu Dieva jērs, kas nesi pasaules grēkus, apzēlojies par mums! Ak tu Dieva jērs, kas nesi pasaules grēkus, apzēlojies par mums! Ak tu Dieva jērs, kas nesi pasaules grēkus, dod mums tavu mieru. (Ja daudz dievgaldnieku, tad dzied arī vēl citas Sv. Vakarēdiena dziesmas.)

Katrs dievgalds tiek atlaists ar kādu bībeles pantu, krusta zīmi un vārdiem: „Eita Dieva mierā!“ Kad visi dievgaldnieki pamieļoti,

Mācītājs: Pateiciet tam Kungam, jo viņš ir milīgs. Alleluja!

Draudze: Un viņa žēlastība paliek mūžīgi. Alleluja! (Ciešanas laikā nesaka un nedzied „Alleluja“.)

Mācītājs (pret altari) saka pateicības lūgšanu. Dievkalpošana beidzas parastā kārtībā ar Arona svētišanas vārdiem un beigu dziesmu.

K. Baznīcas gads.

Baznīcas gads iesākas ar pirmo Atventes svētdienu novembra mēneša beigās un beidzas ar Mirušo piemiņšanas dienu.

Atventes svētdienu ir pavisam 4 — viņas grib sagatavot cilvēkus uz Pestītāja atnākšanu (adventus = atnākšana).

Pirmā Atventes svētdienā pieminam Pestītāja atnākšanu zemībā (Ev. Jēzus iejā Jeruzalemē).

Otrā Atventes svētdienā pieminam Pestītāja atnākšanu godībā (Ev. Par pastara dienas zīmēm).

Trešā un ceturtā Atventes svētdienā mums tiek priekš acīm stādīts Jānis Kristītājs, kam bija Pestītājam ceļu sataisīt.

Ziemas svētki (25. decembrī) tiek svinēti par pieņemšanu Pestītāja nākšanai pasaulē. (Pirmos svētkos evaņģēlijums par Pestītāja piedzimšanu; otros par to, ka šī piedzimšana tiek ganiem pasludināta.)

Svētdiena pēc Ziemas svētkiem. (Evaņģ. par Simeanu un Annu, kas gaidīja uz Pestītāja nākšanu.)

Jauns gads (1. janvārī) Pestītāja vārda diena un laicīgā gada sākums. (Ev. Par Jēzus apgraizīšanu.)

Svētdiena pēc Jauna gada. (Ev. Jāzeps bēg uz Ēģiptes zemi.)

Zvaigznes jeb atspīdēšanas diena (6. janvārī). Šajā dienā pieminam, ka gudrie no austruma zemes ir nākuši Jēzu pielūgt.

1—6 svētdienas pēc Zvaigznes dienas, skatoties pēc tā, vai Lieldienas krit agri vai vēlu. Izlīdzināšanās notiek ar svētdienām pēc Vasaras svētku atsvētes. (Evangēliji par Jēzus pirmiem darbiem: 12 gadus vecs dievanamā; kāzas Kānā u. t. t.).

9 svētdienas priekš Lieldienas, kurām latīņu nosaukumi pēc attiecīgās svētdienas introīta vārdiem (Reminiscere = piemini; Laetare = priecājies u. t. t.). 6 svētdienas priekš Lieldienas sauc par **Gaveņu svētdienām**, jo viņas krit Ciešanas laikā, kuŗu pirmā kristīgā draudze un arī tagad vēl dažu ticību piederīgi pavada gavēdami. Gaveņu jeb ciešanas laiku iesāk ar **Pelnu dienu**, kuŗas nozīme ir skumjas un sēras.

Liela Lūdzamā diena, kuŗa krit pirmā gaveņa nedēļā. Viņa tiek svinēta kā diena, kur cilvēkiem jāsalīdzinājas ar Dievu.

Klusā nedēļa ir beidzamā gaveņa nedēļa. Viņa sākas ar **Pūpolu svētdienu** (Ev. Jēzus iejāj Jeruzalemē). Šī nedēļā krit

Zaļā Ceturtdiena par piemiņu tam, ka Pestītājs iestādījis Sv. Vakarēdienu.

Liela Piektdiena — Pestītāja nāves diena. Viena no visnopietnākām gada svētku dienām.

Klusā Sestdiena, diena, kur Pestītājs kapā dusējies.

Lieldienas svētki par piemiņu Pestītāja augšāmcelšanai no mironiem. (Ev. pirmos svētkos — Jēzus uzceļas no mironiem; otros — Jēzus parādās mācekļiem ceļā uz Emau.) Lieldienas svētki nav pastāvīgi, viņi tiek svinēti pirmā svētdienā pēc pirmā pavasara pilnā mēneša. Visvecākie no kristīgās baznīcas svētkiem

6 svētdienas pēc Lieldienas ar tādiem pat latīņu nosaukumiem kā svētdienām priekš Lieldienām.

Debessbraukšanas diena — 40 dienas pēc Lieldienas — tiek svinēta par piemiņu Pestītāja debessbraukšanai. Šī svētku diena vienmēr krit ceturtdienā.

Vasaras svētki — 50 dienas pēc Lieldienas — par piemiņu Sv. Gara izliešanai un pirmās kristīgās draudzes dibināšanai. (Ev. pirmos svētkos Par svēto Garu kā iepriecinātāju; otros Par Dieva milestību.)

Vasaras svētku atsvēte jeb Trijādības svētki par godu Dieva svētai Trīsvienībai. (Ev. Nikodems pie Jēzus.)

Ar Trijādības svētkiem beidzas tā sauktais svētku pusgads un iesākas otrais pusgads, kurā nav daudz ievērojamu svētku. Visas šī pusgada svētdienas sauc par svētdienām pēc Vasaras svētku atsvētes. Viņu var būt 22—27, skatoties pēc tā, vai Lieldiena bijusi agri vai vēlu. Šī pusgada svētku dienas:

Jāņa diena (24. jūnijā) par godu Jānim Kristītājam (sakrīt ar mūsu senču Ligo svētkiem).

Plaujas svētki — pirmā oktobra mēneša svētdienā, kuŗos pateicam tam Kungam par viņa svētību laukos un tīrumos.

Ticības atjaunošanas svētki (31.oktobrī) par piemiņu ticības atjaunošanai caur Mārtiņu Luteru.

Latvijas valsts pastāvēšanas gada svētki (18. novembrī).

Aizgājušo draugu piemiņas diena jeb mirušo piemiņas diena, kurā pieminam savus miļos piederīgos, ko nāve mums atņēmusi. Šī ir baznīcas gada beidzamā svētdiena.

Satura rādītājs.

	Lap. p.
A. Ievads	3
B. Ievadijums Svētos Rakstos	4
I. Vecā derība	5
II. Jaunā derība	7
C. Bībeles pārles	10
D. Bībeles panti	13
E. Bībeles stāsti	16
I. Vecā derība	16
II. Jaunā derība	23
F. Īsa kristīgās baznīcas vēsture	43
G. Dziesmu grāmata	49
H. Katķisms	57
I. Dievkalpošanas kārtība	61
K. Baznīcas gads	65

Valtera & Rapas akc. sab., Rīgā, izdotās grāmatas:

Krievu-latviešu kabatas vārdnīca.
 Krolla, O., Ģeogrāfija latv. skolām. Ar zīmējumiem. I. un II. daļa.
 Kundziņa, F., Mūsu rakstniecība. Daiļliteratūras ehrestomatija, I. un II. daļa.
 — Pareizrakst. un domu raksti. I. burtnīca.
 — Baltis tīrums, mēlņa sēkla. Ar ilustrācijām. I. daļa. Abēce.
 — II. daļa. Lasāmā grāmata.
 Kupffer, Prof., Musters'Lece aus deutsch. Klassikern. Lesebuch für lett. Lehranstalten. Ar vācu-latv. vārdnīcu. I. Teil.
 Kuržēna, M., Aritmetika pamatskolām. Ar ilustrācijām. I., II. un III. daļa.
 — Alģebra pamatskolām un vidusskolu sagat. klasēm. I. un II. daļa.
 — Ģeometrija.
 Laimiņa, A., Mārtiņa Lutera mazais katķisms.
 Lapiņa, J., Eiropas ģeogrāfijas kurss.
 Latvijas sienas karte. Olava fonda izdevums. Latvijas karte skolēniem.
 Leimaņa, A., Ģeometrija pamatskolām. Ar zīmējumiem. I.—IV. daļa.
 — Skaitļu māksla. Rēķņu grāmata pirmsskolām un mājniecībai. Ilustrēta.
 — Skaitļu māksla. Rēķinu grāmata pamatskolām. Pirmās klases kurss. Ilustrēta.
 — Iši metodiski aizrādījumi aritmetikas pasniegšanai. I. un II. mēģinājums.
 Leišes, E., Putnkopība. Darbs visam gadam. Ar ilustrācijām.
 Lercha, A., Alģebra. Ģeometrija un uzdevumi. I. un II. daļa.
 Libertā, A., Trigonometrija vidusskolām. Teorija un uzdevumi.
 — Analītiskā ģeometrija. Ar zīmējumiem.
 Līkuma, Kr., Fizikas praktiskie darbi. Ilustrēti.
 — Alģebraiškā analīze.
 Mācības vēstules par krievu valodu pēc Tusena-Langensēida metodes. Latviešiem izdotas no J. Draviņ-Dravnieka.
 Mazais Dr. Mārtiņa Lutera katķisms. Ar pielikumiem.
 Milzīns, J., Dabas pātnieks. Rokas grāmata skolotājiem vienkāršāko aparātu izgatavošanā un mēģinājumu sagatavošanā. I. un II. daļa.
 Mīlenbacha, F., Vadonis ticības mācībā un bībeles lasīšanā. I. un II. daļa.
 Ney, P., Mein erstes deutsches Buch. Lehrbuch der deutschen Sprache für Anfänger. Mit Illustrationen. Ar vācu-latviešu vārdnīcu.
 — Mein zweites deutsches Buch. Lehrbuch der deutschen Sprache, II. Teil.
 — Elemente der deutschen Sprachlehre.
 — Vācu rakstnieki skolai. Literatūrvēsturiska lasāmā grāmata vidusskolām. Ilustrēta. I. un II. daļa.
 Neija, P., L. Bērziņa un M. Bruņenieka, Vācu valodas mācība pamatskolām. I. un II. gads. Ar vācu-latv. vārdnīcu.
 Paegļa, L., Ievads vēsturē skolām un pašm. Ilustr.
 Pauksena, P., Kristīgas baznīcas vēsture evaņģēliskām skolām. Pārstrādāts no L. Bērziņa.
 — Vecā derība. Bībeles stāsti ar praktiskiem apcerējumiem.
 Pestmala, J., Mašīnu zīmēšana pēc jaunākām metodēm. Ilustrēta.
 Philipson-Kūlis E., Angļu valodas mācība iesācējiem. I. un II. daļa. Ar angļu-latviešu vārdnīcu.

Plutes-Olava, V., Dieva valstības vēsture vidusskolām. Ar bildēm un 5 kartēm.
 — Stāsti iz kristīgas baznīcas vēstures. Ar bildēm.
 — Svarīgākie notikumi iz kristīgas draudzes vēstures. Ar bildēm.
 Ramana, A., Bīskopība. Rokas grāmata bīskopjiem. Bagātīgi ilustrēta.
 Rānnieka, G., Praktiskā fizika. I. un II. daļa. Ilustrēta.
 Renges, J., Mūsu dārza augi un viņu kultūra. Palīgs pie ienesīgas sakņu un ogu ierīkošanas un apkopšanas. Ilustrēta.
 Resnā, J., Latvijas ārstniecības stādi. Pamācība tos audzināt, krāt un sagatavot. Ar stādu gleznu krāsās. I. un II. daļa.
 Rītiņa, J., Rotaļa un darbs. „Avota“ abēce. Ilustr. — Avots. Lasāmā grāmata skolai. Ar ilustrācijām. I. un II. daļa.
 Zāliša, F., Latvijas vēsture.
 Sama, V., Vadonis vācu valodas mācībā. Ar daudz ilustrācijām. I. un II. daļa.
 Zelfera, Teodora, Latviešu rakstniecības ehrestomatija ar literatūrvēsturiskām piezīmēm. I. daļa (1587.—1750).
 — II. daļa. Otrs laikmets (1750.—1850).
 — III. daļa, II. sējums. Trešā laikmeta pirmais posms (1859.—1880. g.).
 — Latviešu rakstniecības ehrestomatija ar literatūrvēsturiskām piezīmēm.
 — III. daļa, II. sējums. Trešā laikmeta II. posms (1880.—1890. g.).
 — III. daļa, III. sējums. Trešā laikmeta trešais posms (1890. g. līdz jaunākiem laikiem).
 Zigmunda un Sinepa, Ziediņi, 16 dziesmas jautkiem un viru korjiem.
 Zigmunda, Sinepa un Pajeviča, Dziesmu karmoliņš. Dziesmas bērniem ar klavieru pavaddiju. I., II. un III. burtnīca.
 Sienas tabulas skolām, lielas, krāsās.
 — Cetri gada laiki.
 — Anatomija.
 — Botānika.
 — Zoologija.
 Sējas, L., Franču valodas mācības grāmata. Ar franču-latviešu vārdnīcu. I. un II. gads.
 Serga, C., Novērojot dabu un cilvēka dzīvi. Uzdevumi skolniekiem. Ilustrēti.
 Silīņa, P., Dr. M. Lutera katķisms.
 Smilgas, A., Vācu gramatika pamat- un vidusskolām.
 Švikul, D., Praktiskie darbi bioloģijā. Ilustrēti.
 — Kā izgatavot mācības līdzekļus bioloģijā. Objektu vākšana, audzēšana, preparēšana. Ar 17 zīmējumiem.
 Šanseja un Glēzera, Franču valodas mācība. Ilustrēta. Ar franču-latv. vārdnīcu. I. un II. daļa.
 Šellera, A., Katķisms līdzības, Vadonis ticības mācības pasniegšanā skolā un iesvēt. mācībā.
 Šmella, O., Dabas stāsti pamatskolām.
 — Cilvēka anatomija un fizioloģija. Ilustr.
 Šmidta, P., prof. Ieva's valodniecība.
 Šönfeld, A., Rotaļu pūrs. Rokas grāmata skolai un mājai. Ar notēm un zīmējumiem.
 Švabes, A., Latvijas vēsture pamatskolām. Ilustr. II. un III. daļa.
 Štāla, M., Rēķināšanas teorijas kurss V. un VI. pamatskolas klasēm un pašmācībā.
 Stiprā, J., Latviešu tirdzniecības korespondence.
 Strauta, A., Latviešu valodas mācība. Pareizrakstība, vārdu un teikumu mācība un domu raksti. I.—IV. d.
 Stūrestepa, A., Telefonija. I. daļa. Ilustrēta.
 Sudmala, J., Latvju raksti. (Ornamenti).
 Sudraba, J., Augļu dārzs. Ienesīga augkopība. Ilustrēta.

Valtera & Rapas ake, sab., Rīgā,

Teodora, Tautas rakstnieki: Allunans, Neikens, Barons, Auseklis, Pumpurs, Brīvzemnieks Apsīšu Jēkabs un cīti.

The College Library. Selections from the best English and American Authors. Edited by H. A. Parkmann and R. O. G. Urch With Lettish Notes and Glossary.

1. Kipling, R., Riki Tiki and other Tales.
2. Wilde, O., The Giants Garden and other Tales.

3. Nermant y, H., Selections from „Destin'es“

Turkin, E., Dr., Angļu valodas mācība skolām. Ar angļu-latv. vārdu. I un II daļa

Turkin, E., Dr. History of English Literature. With illustr.

Tretjakova-Blodona, Dieva vārdu mācība pareizticīgiem kolonniekiem.

Urch, R., English. Textbook for Learning English. Ar angļu-latv. vārdu. I and II Part.

- English Conversation Exercises. Ar angļu-latv. vārdu.
- English Commercial Correspondence.
- The English Literature. Vol. I, II

Vigraba, O., Vēcu valodas mācība iesācējiem I gads. Ar zīmējumiem.

Vovv, E., Apprenons le français! Cours systematique de français en quatre parties. Avec illustr.

- Année préparatoire: Abécédaire. 2 édition.
- Première année.
- Deuxième année.
- Troisième année.

Григорьев, Л., Русское Слово. Руководство к обучению русск. языку. Вып. I. Букварь.

Григорьев, Л. и Б. Оленин, Русское Слово Вып. II. Книга для чтения. С иллюстр.

- Сборник статей образцовых русских писателей. С портретами.

Давис, И., Доброе Слово. Первый год обучения чтению, письмо и разговорной речи по наглядно-практическому методу.

- Выпуск I. Букварь.
- Выпуск II. Книга для чтения.
- Родной мир. Книга для обучения русскому языку. С иллюстрациями.

— Часть I. Азбука и первая после азбуки книга для чтения.

— Новая русская азбука. С рисунками.

— Доброе слово. Книга для обучения русскому языку. С рисунками. Часть I. Букварь.

— Часть II. Книга для чтения.

— Руководство к преподаванию русского языка в инородческих училищах.

Дравниак, Я., Русско-латышский словарь В пер. плете.

Ждахина, Н., Этимология русского языка для основных школ и младших классов средних учебн. завед. По новой орфографии.

— Синтаксис русского языка для основных школ и младших классов средних учебн. завед.

Козловский, И. Г., Руководство к изучению синтаксиса русского языка.

Lützelshwab, W., La France. Choix des lectures littéraires, historiques et géographiques. Avec illustr.

Нифонтов, В., Учебник русской грамматики. Для низших классов средних учебн. заведений с русским и инородческим составом учащихся.

Осмоловский, В. Д., Русская словесность в историческом ее развитии. Историко-литературные очерки и образцы.

— Часть I. Народная словесность и древняя письменность (до начала XVIII. века).

— Часть II. Литература XVIII. века.

— Часть III. От Карамзина до Пушкина.

— Часть IV. От Пушкина до новейших времён.

Осмоловская, Н., Правила новой орфографии с объяснениями и примерами.

— Делу время, а потехе час. Начальная русская хрестоматия. С иллюстрациями.

Паэгле, Л., Свободная речь. Книга для чтения и труда. Часть I, II, III.

Шенколович, Е. Б. и К. П. Заарман, Я пишу! Практический курс нового правописания в связи с работою по развитию речи. С иллюстрац. Курс I и II.

Эрч, P. O. G., The English Literature With Illustrations. Vol. I, II.

Blumensau, M., Deutschland. Ein deutsches Lesebuch für die oberen Klassen der Mittelschulen. Mit vielen Illustrationen.

Conrad, P., Deutsches Lesebuch für mittlere Lehranstalten. I, II. und III. Teil.

Kupffer, K. O., Musterstücke aus deutschen Klassikern. Lesebuch für Mittelschulen.

— I. Teil. Vom Nibelungenlied bis Goethe

— II. Teil. Von Goethe bis zur Neuzeit.

Mühlmann, R., Deutsches Lesebuch für Elementarschulen und Vorbereitungsklassen. Mit vielen Illustrationen. I und II. Teil.

Schiele, C., Kurzgefasste Grammatik der deutschen Sprache, (Etymologie, Syntax, Orthographie Abriss der Satzbildung in Beispielen).

Unser erstes Lesebuch. Für Kinder im ersten Schuljahr zusammengestellt von den Lehrerinnen des Lehrerinnen-Seminars zu Dorpat.

Mit Originalzeichnung von Dr. Roland Walter.

Wagner, F. H., Deutsche Fibel für den vereinigten Schreib-, Lese- und Sprachunterricht. Mit vielen Illustr.

Werren, F., Methodischer Lehrgang des Schreib- und Leseunterrichts. Deutsche und lateinische Schrift.

Zinoffsky, A., Kurzgefasste deutsche Literaturkunde. Mit vielen Bildnissen.